

Ministarstvo javne uprave

Centar
za razvoj nevladinih
organizacija

RESURSNICENTAR
Centar za razvoj nevladinih organizacija

Izvještaj o učešću civilnog društva u procesima donošenja odluka na nacionalnom i lokalnom nivou u 2018. godini

Izvještaj o učešću civilnog društva u procesima donošenja
odluka na nacionalnom i lokalnom nivou u 2018. godini

Izveštaj o učešću civilnog društva u procesima donošenja odluka na nacionalnom i lokalnom nivou u 2018. godini

Centar za razvoj nevladinih organizacija
Podgorica, oktobar, 2019. godine

IZDAVAČ:

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Ul. Atinska 54, Podgorica
Tel/fax: 020/2019 120,0 219 121, 219 122, 219 123
E-mail: crnvo@crnvo.me
Veb sajt: www.crnvo.me

NAZIV PUBLIKACIJE:

Izveštaj o učešću civilnog društva u procesima donošenja odluka na nacionalnom i lokalnom nivou u 2018. godini

ZA IZDAVAČA:

Ana Novaković

UREDNIKA:

Ana Novaković

AUTORI:

Filip Vicković
Miloš Marković

SARADNICI/CE U ISTRAŽIVANJU:

Lidija Knežević, Bojana Knežević, Nevena Bulatović

PRIPREMA I ŠTAMPA:

Studio Mouse

TIRAŽ: 50

Ministarstvo javne uprave

RESURSNICENTAR
Centar za razvoj nevladinih organizacija

Ovaj izveštaj pripremljen je u okviru projekta *Resursni centar za organizacije civilnog društva u Crnoj Gori* koji sprovodi Centar za razvoj nevladinih organizacija u partnerstvu sa: NVO Bjelopolski demokratski centar, NVO Bonum, NVO Nada i NVO Novi horizont. Projekat finansira Evropska unija a kofinansira Ministarstvo javne uprave. Sadržaj ovog izveštaja je isključiva odgovornost Centra za razvoj nevladinih organizacija i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije i Ministarstva javne uprave.

Sadržaj

UVOD	6
REZIME	7
I NALAZI ISTRAŽIVANJA ZA PERIOD OD 01.01.2018- 05.07.2018	16
II NALAZI ISTRAŽIVANJA ZA PERIOD OD 06.07.2018- 31.12.2018	22
PREPORUKE	26
IZVORI	26
ANNEX 1 – OBJAVLJIVANJE PROGRAMA RADA ZA 2018	26
ANNEX 2 – OBJAVLJIVANJE IZVJEŠTAJA O RADU	27
ANNEX 3 – OBJAVLJIVANJE PODATAKA O KONTAKT OSOBI ZA SARADNJU SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA	28
ANNEX 4 – KONSULTOVANJE NEVLADINIH ORGANIZACIJA	29
ANNEX 5 – RADNA TIJELA	29
ANNEX 6 – KONSULTOVANJE ZAJNTERESOVANE JAVNOSTI	33
ANNEX 7 – OBJAVLJIVANJE SPISKOVA ZAKONA O KOJIMA ĆE SE SPROVESTI JAVNA RASPRAVA	34
ANNEX 8 – JAVNE RASPRAVE	35
IZVJEŠTAJ O UČEŠĆU GRAĐANA I NVO U PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA NA LOKALNOM NIVOU I SARADNJI LOKALNIH SAMOUPRAVA I NVO U 2018. GODINI	39
1. UVOD	40
2. NALAZI ISTRAŽIVANJA PO OPŠTINAMA	50
2.1. OPŠTINA ANDRIJEVICA	50
2.2. OPŠTINA BAR	53
2.3. OPŠTINA BERANE	56
2.4. OPŠTINA BIJELO POLJE	60
2.5. OPŠTINA BUDVA	64
2.6. PRIJESTONICA CETINJE	67
2.7. OPŠTINA DANILOVGRAD	71
2.8. OPŠTINA GUSINJE	74
2.9. OPŠTINA HERCEG NOVI	77
2.10. OPŠTINA KOLAŠIN	80
2.11. OPŠTINA KOTOR	83
2.12. OPŠTINA MOJKOVAC	86
2.13. OPŠTINA NIKŠIĆ	89
2.14. OPŠTINA PETNJICA	92
2.15. OPŠTINA PLAV	95
2.16. OPŠTINA PLUŽINE	97
2.17. OPŠTINA PLJEVLJA	99
2.18. GLAVNI GRAD PODGORICA	102
2.19. OPŠTINA ROŽAJE	105
2.20. OPŠTINA ŠAVNIK	108
2.21. OPŠTINA TIVAT	110
2.22. OPŠTINA ULCINJ	113
2.23. OPŠTINA ŽABLJAK	116

UVOD

Izveštaj „Izveštaj o učešću civilnog društva u procesima donošenja odluka na nacionalnom i lokalnom nivou u 2018. godini“ sadrži rezultate istraživanja koje je **Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)** sproveo u cilju procjene uključenosti nevladinih organizacija i ukupne javnosti u procese izrade javnih politika. Izveštajni period na koji se odnose podaci je kalendarska 2018. godina.

Uključivanje NVO i šire javnosti u izradu i primjenu javnih politika, regulisano je 2012. godine donošenjem: **Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Sl. list Crne Gore“, broj 07/12 od 30.01.2012)** i **Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Sl. list Crne Gore“, broj 02/12 od 24.02.2012)**. Tada su prvi put detaljno normirani ključni oblici saradnje između državnog i nevladinog sektora predviđeni Zakonom o državnoj upravi (Sl. list RCG, br 38/03 i „Službeni list CG, br 22/08 i 42/11): informisanje nevladinog sektora od strane organa državne uprave, konsultovanje NVO prilikom izrade akata iz godišnjeg programa rada ovih organa, kao i učešće predstavnika NVO u radu radnih grupa i tijela koja formiraju starješine organa državne uprave; način i postupak organizovanja javne rasprave kao ključnog oblika učešća građana u procesu donošenja zakona.

Tokom 2018. godine, odnosno izvještajnog perioda, nakon izmjene zakona o državnoj upravi, („Službeni list RCG“, br. 38/2003 i „Službeni listu CG“, br. 22/2008, 42/2011, 54/2016 i 13/2018), došlo je do promjene pravnog propisa koji reguliše ova pitanja, i donešena je **Uredba o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija** („Službenom listu“ broj 41/2018). Oblici saradnje regulisani prethodno sa dva propisa, na osnovu višegodišnjeg iskustva njihove primjene i uočenih propusta u primjeni, poboljšani su i pojednostavljeni, i postali sastavnim dijelom jednog propisa. Tako novodonešena Uredba reguliše postupak izbora predstavnika NVO u radna tijela, te postupak uključivanja šire javnosti u izradu javnih politika putem javne rasprave.

Stoga se podaci u izvještaju dijele na dva segmenta: prvi, tokom kojeg su na snazi bila dva propisa, i drugi, od stupanja na snagu novog propisa. U rezimeu izvještaja, predstavljeni su kumulativni podaci za period 2018. godine.

Metodologija kojom je sprovedeno istraživanje bili su zahtjevi za slobodan pristup informacijama, kao i detaljno i kontinuirano pretraživanje internet stranica organa državne uprave i portala e-uprave.

Zahtjevi za slobodan pristup informacijama (SPI) su poslani na adrese 46 organa državne uprave. Istraživanje je obavljeno iz dva dijela. U prvom dijelu je praćeno sprovođenje *Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija* i *Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u procesu pripreme zakona*. Drugi dio istraživanja se odnosio na period nakon stupanja na snagu nove *Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija*. Najveći dio informacija dominantno je prikupljen pretragom web sajtova organa državne uprave kojima su slati zahtjevi za slobodan pristup informacijama. Ovo iz razloga što su i organi koji su pozitivno odgovorili na zahtjeve za SPI najčešće upućivali na svoje sajtove na kojima su objavljivane tražene informacije.

Ono što su pokazali nalazi istraživanja za 2018. godinu o uključivanju NVO i šire javnosti u procese izrade javnih politika, jeste nedovoljna i neujednačena (među organima) primjena propisa (uredbi) koji ove postupke regulišu, odnosno nedovoljna transparentnost rada organa državne uprave; djelimična saradnja organa državne uprave sa nevladinim organizacijama; i nedovoljno učešće šire javnosti u procesu kreiranja i implementacije javnih politika na nacionalnom nivou. Posmatrano sa distance od punih 7 godina od kada je regulisano učešće javnosti u ovom procesu, ovi nalazi nijesu ohrabrujući. Posebno je zabrinjavajuće da i nakon toliko godina službenici u javnoj administraciji nerijetko ne razumiju propise koje treba da sprovedu, što dovodi do njihove loše primjene i miješanja sa drugim procedurama.

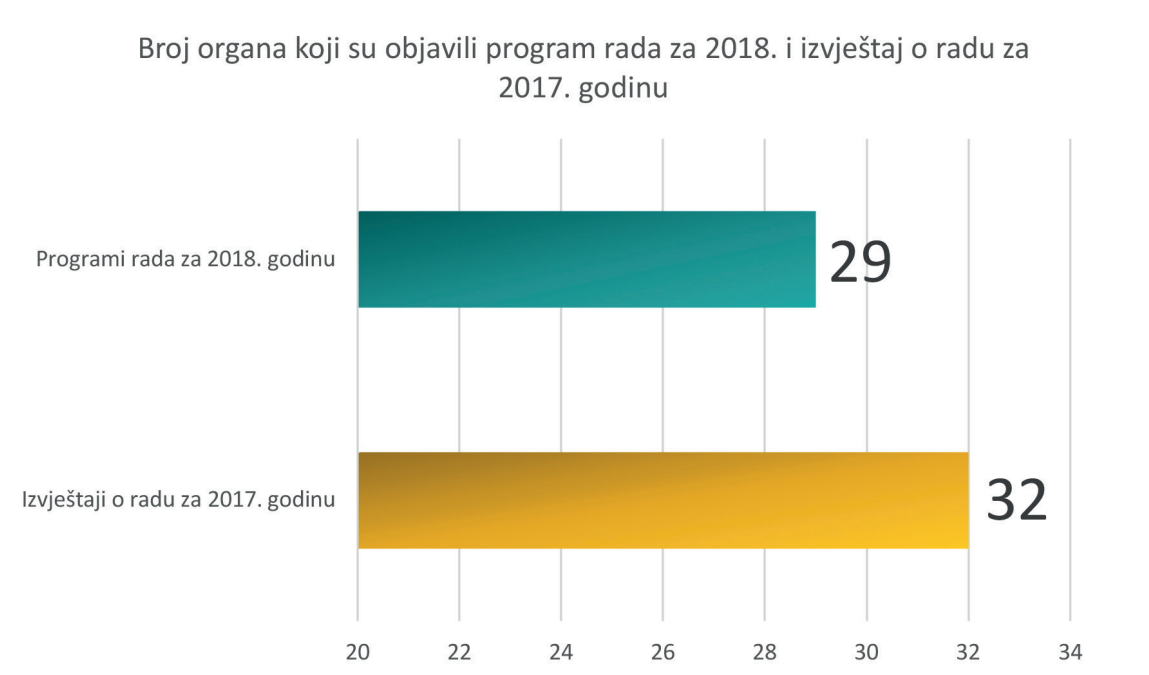
NAPOMENA: U ovom izvještaju se ne nalaze podaci o saradnji ministarstava i NVO, koje propisuje Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama („Službeni list Crne Gore“, br. 037/17 od 14.06.2017), a koji se odnose na uključivanje NVO u procese izrade sektorskih analiza i Komisija za raspodjelu sredstava NVO. Ovi podaci predmetom su izvještaja koji se odnosi na primjenu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama.

REZIME

OBJAVLJIVANJE PROGRAMA RADA I IZVJEŠTAJA O RADU ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Kad je u pitanju objavljivanje programa rada i izvještaja o radu organa državne uprave, ova obaveza proizilazi iz čl. 15 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i NVO.

U izvještajnom periodu važenja ove Uredbe (do 05.07.2018), ukupno 29 od 54 organa je objavilo programe rada, a izvještaje o radu u prethodnoj godini su objavila 32 organa.

Ilustracija 1: Broj organa koji su objavili Program rada za 2018. godinu i Izvještaj o radu za 2017. godinu

Obaveza objavljivanja programa rada i izvještaja o radu ustanovljena je još 2012. godine. Nakon 7 godina od primjene Uredbe, nije uspostavljena praksa objavljivanja ovih dokumenata na internet stranicama svih organa. Ovakvo postupanje umanjuje transparentnost rada i dovodi u pitanje kapacitete u organima državne uprave da sprovedu tehnički veoma jednostavnu obavezu iz Uredbe. Upravo jer je riječ o tehnički veoma jednostavnom zadatku, sa razlogom se otvara pitanje spremnosti i volje organa da svoje izvještaje o radu i programe rada uopšte učine dostupnim javnosti, i otvore za komentare i sugestije svoje planove i učinke u prethodnom periodu.

KONSULTOVANJE NVO

U skladu sa čl. 2 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i NVO, organi državne uprave prilikom izrade i donošenja akata iz godišnjeg programa rada (strategija i analiza stanja u određenoj oblasti, nacrti i predloga zakona, drugih propisa i podzakonskih akata kojima se uređuje način ostvarivanja sloboda i prava građana), obezbjeđuju konsultovanje sa nevladinim organizacijama održavanjem sastanaka (seminari, okrugli stolovi, radionice i dr.) i pisanom i elektronskom komunikacijom (dostavljanje predloga, sugestija, komentara i dr.).

Od svih propisa koji su uređivali saradnju NVO sektora i državnih organa, odnosno uopšteno učešće civilnog sektora u procesima donošenja odluka, ove odredbe su se najmanje poštovale i ovaj vid učešća nevladinih organizacija u donošenju odluka je bio ubjedljivo najmanje zastupljen. Zapravo, mogli bismo ocijeniti da je ovaj mehanizam saradnje bio gotovo nepostojeći. U periodu važenja Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija raspisan je samo **jedan poziv za konsultovanje NVO** prilikom izrade akata. Taj poziv, koji je objavilo Ministarstvo javne uprave,

odnosio se na izradu novih propisa od značaja za saradnju državnih organa i NVO sektora, odnosno Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija i Prijedloga odluke o Savjetu za saradnju organa državne uprave i NVO. Treba istaći i da nije objavljen izveštaj sa ovog konsultovanja.

Ilustracija 2: Broj poziva za konsultovanje i broj izvještaja sa konsultovanja objavljenih od strane Ministarstva javne uprave

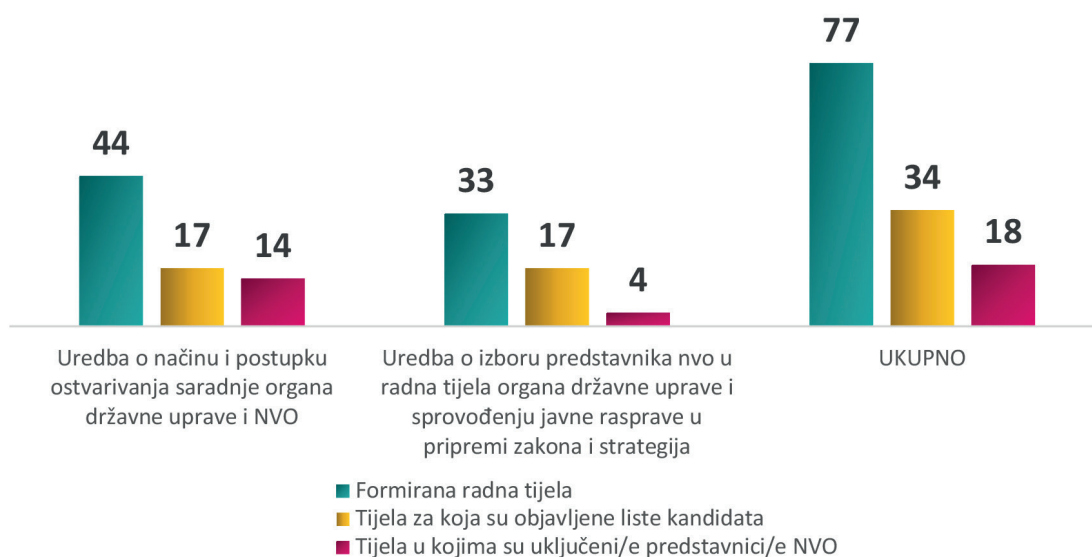
IZBOR PREDSTAVNIKA NVO U RADNA TIJELA

U prethodnoj godini, organi državne uprave formirali su ukupno 77 radnih tijela za izradu zakona, strategija, podzakonskih akata. **Svega 6 poziva za ova tijela je dostupno i na portalu e-uprave**, iako je obaveza objavljivanja poziva na portalu propisana Uredbom. Od ovog broja, 44 radna tijela formirana su po Uredbi o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija i 33 po novoj Uredbi o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija. Liste kandidata su objavljene za 34 tijela, a obavještenje o tome da nije bilo kandidata za njih 18.

Po dostupnim podacima u izvještajnom periodu, predstavnici NVO su uzeli učešće u 18 radnih tijela za izradu različitih propisa. Organi državne uprave nemaju obavezu objavljivanja konačne odluke o izboru predstavnika NVO, kao ni Rješenja o formiranju radnih tijela iz kojih bi se jasno zaključilo koliko predstavnika NVO je na kraju uzelo učešća u radnim tijelima. Samo je jedan broj organa to proaktivno učinio, i na osnovu tih podataka, NVO su učestvovala u radu 18 radnih grupa.

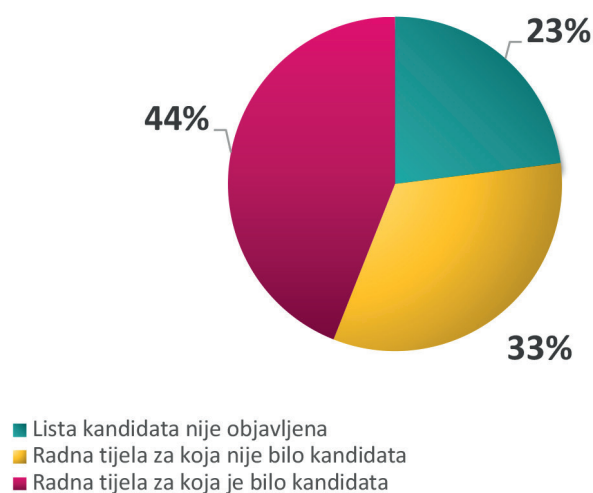
Iako su u zahtjevima za SPI dobili konkretno pitanje o broju predstavnika NVO koji su u izvještajnom periodu uključeni u rad radnih tijela, organi državne uprave su u svojim odgovorima upućivali na informacije objavljene na njihovim internet stranicama, gdje ova vrsta informacije, iz navedenih razloga ne postoji.

Izbor predstavnika/ca NVO u radna tijela

Ilustracija 3: Izbor predstavnika/ca NVO u radna tijela

Procentualni prikaz

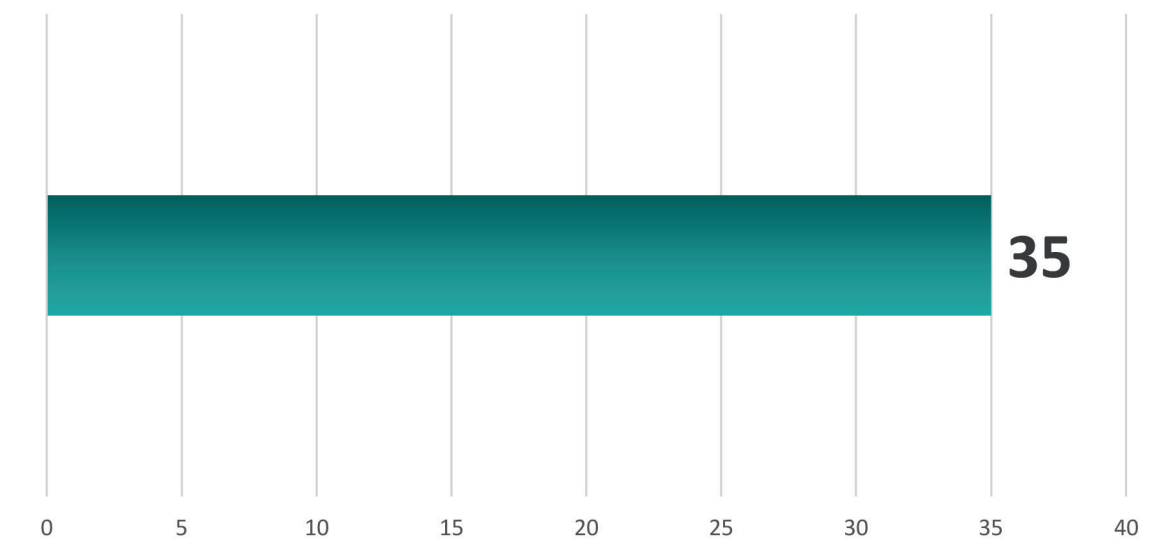
Ilustracija 4: Procentualni prikaz

OBJAVLJIVANJE PODATAKA O KONTAKT OSOBI ZA SARADNJU SA NVO

U skladu sa čl.16 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i NVO, organi su bili u obavezi da na svojim internet stranicama objave podatke o imenovanim kontakt osobama za saradnju sa NVO.

U izvještajnom periodu važenja ove Uredbe (do 05.07.2018), podatke o kontakt osobi za saradnju sa NVO, objavilo je 35 organa od 54 koliko ih je bilo obuhvaćeno ovim istraživanjem.

Broj organa koji su objavili podatke o kontakt osobama za saradnju sa NVO

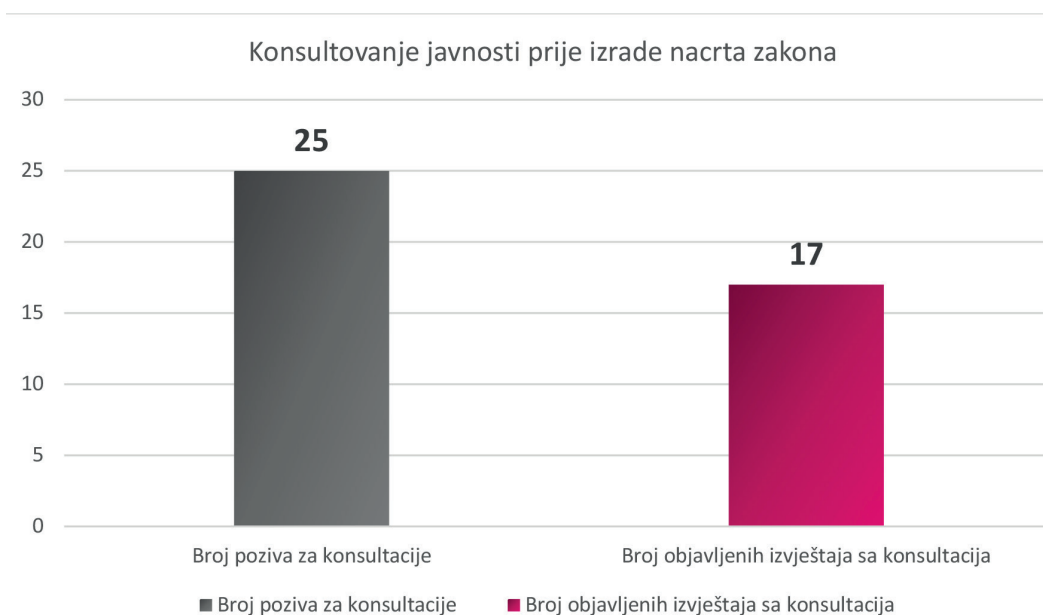
Ilustracija 5: Broj organa koji su objavili podatke o kontakt osobama za saradnju sa NVO

KONSULTOVANJE JAVNOSTI PRIJE IZRADE NACRTA AKATA

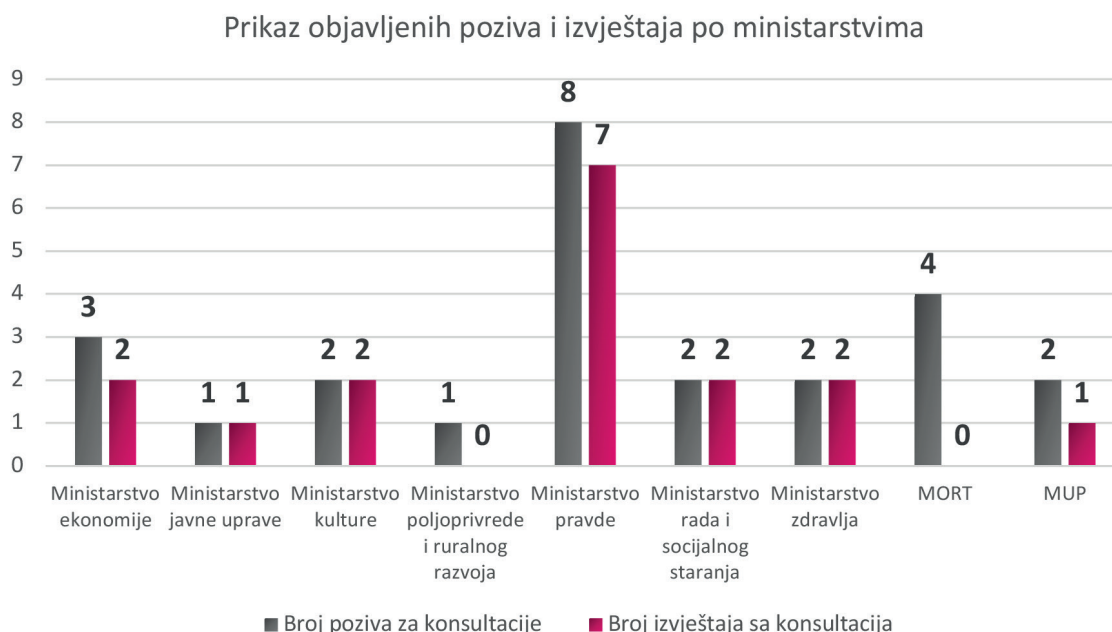
Konsultovanje javnosti u prvoj fazi izrade zakona je u nadležnosti ministarstava (njih 18 u izvještajnom periodu do 05.07, odnosno 17 u drugom izvještajnom periodu). U pripremi izrade nacrt zakona, strategija i drugih akata, ministarstva su zainteresovanu javnost konsultovala 26 puta, od čega su samo 4 poziva objavljena na portalu e-uprave.

Nakon završenih konsultacija zainteresovane javnosti, lice zaduženo za koordinaciju konsultacija dužno je da sve pristigle inicijative, predloge, sugestije i komentare ažurno evidentira i sačini izvještaj koji sadrži pregled subjekata koji su učestvovali u konsultacijama, kao i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara. Ministarstva su dužna da ovaj izvještaj objave na svojoj internet stranici i portalu e-uprave, u roku od sedam dana od dana isteka roka za dostavljanje inicijativa, komentara i sugestija.

Izveštaji o obavljenim konsultacijama su dostupni za 17 od 25 održanih konsultacija u ovoj fazi.

Ilustracija 6: Broj poziva za konsultovanje javnosti i broj izvještaja sa konsultovanja objavljenih od strane ministarstava

Ilustracija 7: Broj poziva za konsultovanje javnosti i broj izvještaja sa konsultovanja po ministarstvima

OBJAVLJIVANJE SPISKA ZAKONA O KOJIMA ĆE SE SPROVESTI JAVNA RASPRAVA

U izvještajnom periodu, 6 od 18 ministarstava je objavilo spisak zakona o kojima će sprovesti javnu raspravu.

Objavljivanje spiska zakona o kojima će se sprovesti rasprava

Ilustracija 8: Broj ministarstava koja jesu i koja nisu objavila spisak zakona o kojima će se sprovesti rasprava

Ovakav podatak je zabrinjavajući jer neobjavljivanje spiska zakona sprječava zainteresovane građane i civilno društvo da se kvalitetno i na vrijeme pripreme za predstojeće javne rasprave. Obaveza objavljivanja spiska zakona, upravo ima za cilj da omogući zainteresovanoj javnosti pravovremenu informisanost o planiranim aktivnostima na polju izrade zakonskih propisa. Međutim, činjenica da samo trećina ministarstava objavljuje spiskove zakona o kojima će sprovesti javnu raspravu, govori da ni nakon tri godine od početka primjene Uredbe nije ostvaren napredak u primjeni ove odredbe.

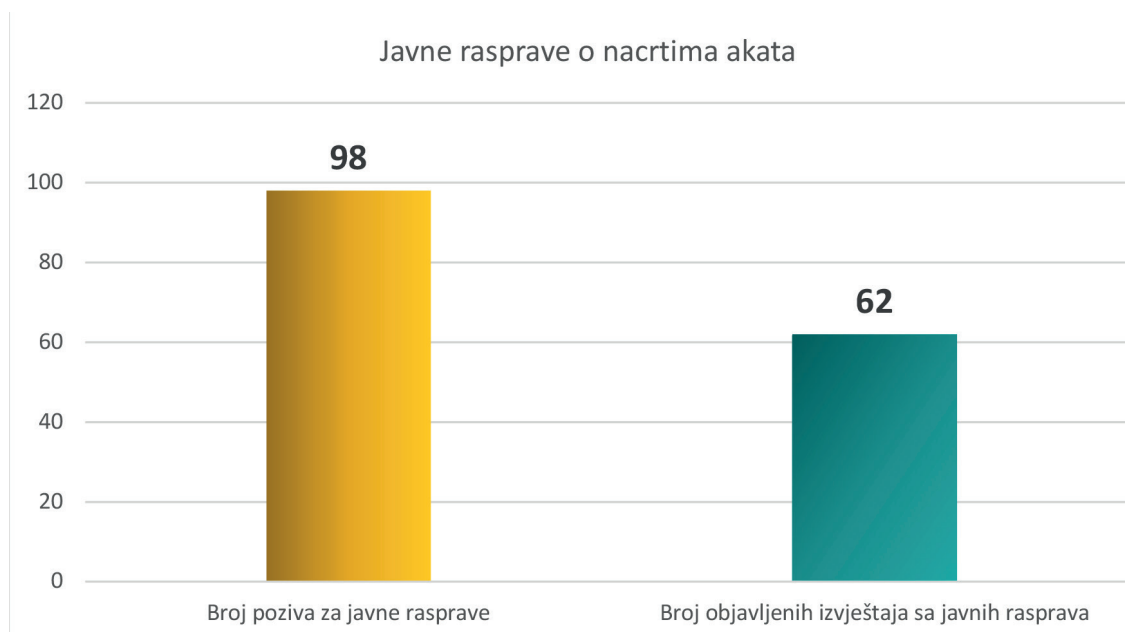
JAVNE RASPRAVE O NACRTIMA ZAKONA, STRATEGIJA I DRUGIH AKATA

Organizovanje javnih rasprava je u nadležnosti ministarstava (18 u prvom, odnosno 17 u drugom izvještajnom periodu). **Javne rasprave o nacrtima zakona, strategija i drugih akata su održane 98 puta u toku prethodne godine, za koje su pozivi 26 puta objavljeni na portalu e-uprave.**

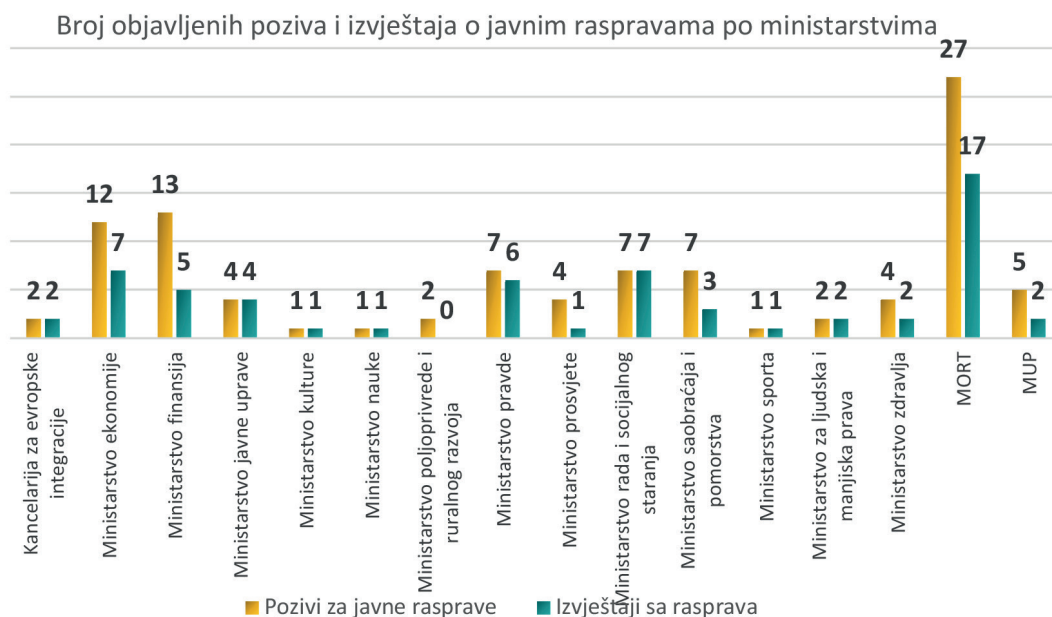
Nakon završetka rasprave ministarstvo sačinjava izvještaj o javnoj raspravi. Izvještaj o javnoj raspravi ministarstvo objavljuje na svojoj internet stranici i portalu e-uprave, u roku od 10 dana od dana isteka roka za trajanje javne rasprave. Izvještaj mora sadržati podatke o mjestu i vremenu održavanja rasprave, ovlaštenim predstavnicima ministarstva koji su učestvovali u raspravi, broju i strukturi učesnika u raspravi, broju i strukturi dostavljenih predloga, sugestija i komentara, predlozima i sugestijama koji su prihvaćeni i predlozima i sugestijama koji nijesu prihvaćeni, sa obrazloženjem razloga. Sastavni dio ovog izvještaja čine izvještaj o konsultacijama sa zainteresovanom javnošću i izvještaj o međuresorskim konsultacijama, ako su obavljene tokom rasprave.

Ministarstva su javno objavila izvještaje sa 61 od ovih rasprava (98), od čega svega 3 na portalu e-uprave. Struktura izvještaja nije u svim slučajevima u skladu sa propisanom formom Uredbe. Najčešće nedostaju jasne informacije o prihvaćenim odnosno odbijenim predlozima učesnika javne rasprave.

Dobijeni podaci pokazuju da još uvijek nije u dovoljnoj mjeri prepoznat značaj izrade izvještaja sa javnih rasprava i potreba njihovog uvođenja u postupak javne rasprave. Ukoliko nedostaju izvještaji nakon sprovedenih javnih rasprava ne postoji ni izvor informacija o stepenu uključenosti zainteresovane javnosti, kvalitetu dostavljenih predloga, i o obimu prihvaćenih predloga od strane nadležnog ministarstva. Samim tim se dovodi u pitanje svrha sprovođenja javne rasprave i transparentnost cjelokupnog postupka.

Ilustracija 9: Broj objavljenih poziva i izvještaja sa javnih rasprava o nacrtima akata

Ilustracija 10: Broj objavljenih poziva i izvještaja sa javnih rasprava o nacrtima akata po ministarstvima

OBJAVLJIVANJE RIA OBRASCA

U skladu sa čl. 15 Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona, propisano je da se u slučaju sprovođenja javne rasprave o tekstu nacrtu zakona, objavljuje i sprovedena analiza procjene uticaja propisa (RIA).

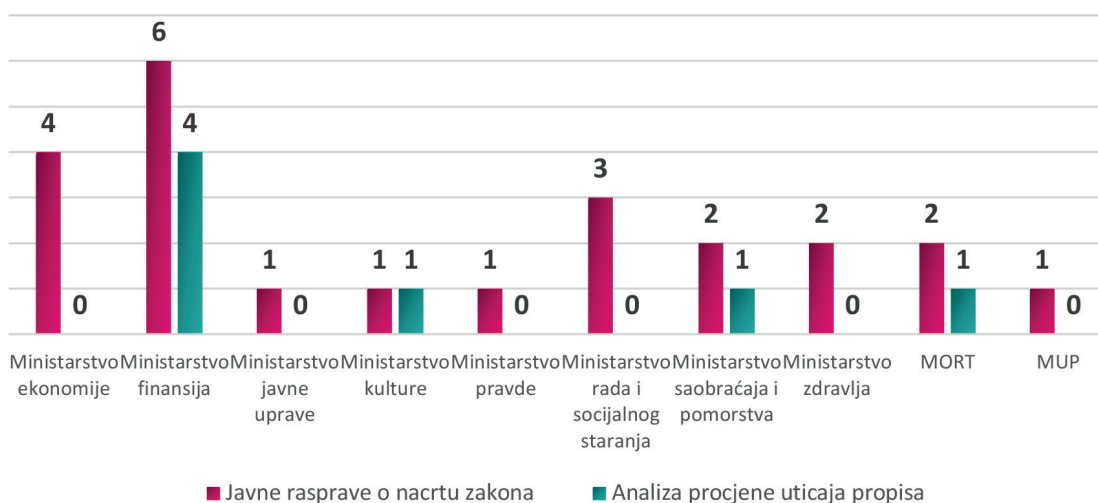
U izvještajnom periodu, tu obavezu je ispunilo 4 od 10 ministarstava koja su sprovodila javne rasprave o nacrtima zakona.

Rasprave o nacrtima zakona za koje su/nijesu objavljeni RIA obrasci

Ilustracija 11: Rasprave o nacrtima zakona za jesu i nisu objavljeni RIA obrasci

Rasprave o nacrtima zakona za koje su/nisu objavljeni RIA obrasci po ministarstvima

Ilustracija 12: Rasprave o nacrtima zakona za koje jesu i nisu objavljeni RIA obrasci po ministarstvima

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Metodologija kojom je sprovedeno istraživanje sadrži:

- zahtjeve za slobodan pristup informacijama,
- detaljno pretraživanje internet stranica organa državne uprave
- detaljno pretraživanje portala e-uprave

Zahtjevi za slobodan pristup informacijama

Zahtjevi za slobodan pristup informacijama su poslani na adrese 46 organa državne uprave.

Istraživanje je obavljeno iz dva dijela. U prvom dijelu je praćeno sprovođenje **Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija** i **Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u procesu pripreme zakona**. Organima državne uprave su poslata četiri zahtjeva za Slobodan pristup informacijama, po dva za svaku od uredbi.

Kad je u pitanju Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave, prvim zahtjevom su se tražile informacije o aktivnostima koje prethode samoj izradi zakona, odnosno da li je i gdje objavljen spisak zakona o kojima će se sprovesti javna rasprava, kao i da li su obavljene prethodne konsultacije zainteresovane javnosti uoči izrade zakonskih akata. Drugi zahtjev se odnosio na same rasprave o preloženim aktima. Dva zahtjeva za SPI su poslata i u vezi Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija. Jednim zahtjevom je bilo obuhvaćeno pitanje konsultovanja NVO prilikom donošenja akata iz programa rada organa državne uprave, a drugim učešće u radnim grupama koje su formirali isti organi. Takođe, u drugom zahtjevu su traženi i planovi o radu za godinu koja je obuhvaćena ovom analizom, izvještaji o radu za prethodnu godinu, kao i kontakt podaci o osobi zaduženoj za saradnju sa NVO sektorom u okviru organa.

Drugi dio istraživanja se odnosio na period nakon stupanja na snagu nove **Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija**. Kao i kod praćenja implementacije prethodne dvije uredbe i u ovom slučaju su pripremljena dva zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Jedan, koji se ticao učešća NVO u radnim tijelima, je poslat na iste adrese na koje i zahtjevi iz prvog dijela istraživanja. Drugi zahtjev, u kojem su se tražile informacije vezane za javne rasprave, je poslat svim ministarstvima (izuzimajući Ministarstvo bez

portfelja) koja su predmetnom Uredbom definisana kao nadležna za organizovanje javnih rasprava, kao i Kancelariji za evropske integracije. Ovim zahtjevom su tražene i sprovedene analize procjene uticaja propisa (RIA) prilikom sprovođenja javnih rasprava o tekstu nacrtu zakona.

Detaljno pretraživanje internet stranica organa državne uprave

Najveći dio informacija je dominantno prikupljen pretragom web sajtova organa državne uprave i portala e-uprave kojima su slati zahtjevi za slobodan pristup informacijama. Ovo iz razloga što su i organi koji su pozitivno odgovorili na zahtjeve za SPI najčešće upućivali na svoje sajtove na kojima su objavljivane tražene informacije.

Jedan broj ministarstava ima posebne rubrike koje se odnose na saradnju sa NVO i javne rasprave, što svakako olakšava pravovremenu informisanost zainteresovanih aktera civilnog društva. Međutim, većina organa ima samo po jednu od ove dvije rubrike na kojoj se objavljuju sve informacije koje se odnose na NVO i širu javnost. Ovakav način prikazivanja podataka značajno otežava pretragu i mogućnost preglednog uvida u primjenu Uredbi u svim segmentima.

Detaljno pretraživanje portala e-uprave

Kada je u pitanju portal e-uprave, napominjemo da se na portalu, jednostavnom pretragom u oblasti saradnje organa državne uprave i NVO i oblasti koja se odnosi na javnu raspravu, može doći do podataka koji se odnose samo na 2019. godinu. Informacije predstavljene u ovom izvještaju prikupljene su alternativnim vidovima pretrage, što je značajno otežalo ovaj proces.

NALAZI ISTRAŽIVANJA O UKLJUČENOSTI CIVILNOG DRUŠTVA U PROCESSE IZRADE JAVNIH POLITIKA U 2018. GODINI

I NALAZI ISTRAŽIVANJA ZA PERIOD OD 01.01.2018- 05.07.2018¹

1. KONSULTOVANJE NEVLADINIH ORGANIZACIJA PRILIKOM IZRADE I DONOŠENJA AKATA IZ GODIŠNJEG PROGRAMA RADA

U skladu sa članom 2 i članom 3 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija, organi državne uprave su bili obavezni da prilikom izrade i donošenja akata iz godišnjeg programa rada (strategija i analiza stanja u određenoj oblasti, nacrt i predloga zakona, drugih propisa i podzakonskih akata kojima se uređuje način ostvarivanja sloboda i prava građana) obezbijede konsultovanje NVO i objave javne pozive nevladinim organizacijama za učešće u konsultovanju na svojim internet stranicama.

Od svih propisa koji su uređivali saradnju NVO sektora i državnih organa, odnosno uopšteno učešće civilnog sektora u procesima donošenja odluka, ove odredbe su se najmanje poštovale i ovaj vid učešća nevladinih organizacija u donošenju odluka je bio ubjedljivo najmanje zastupljen. Zapravo, mogli bismo ocijeniti da je ovaj mehanizam saradnje bio gotovo nepostojeći. U periodu važenja Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija raspisan je samo **jedan poziv za konsultovanje NVO** prilikom izrade akata. Taj poziv, koji je objavilo Ministarstvo javne uprave, se odnosio na izradu novih propisa od značaja za saradnju državnih organa i NVO sektora, odnosno Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija i Prijedloga odluke o Savjetu za saradnju organa državne uprave i NVO. Treba istaći i da nije objavljen izvještaj sa ovog konsultovanja.

U odgovoru na zahtjev za slobodan pristup informacijama da je bilo konsultovanja NVO u izradi propisa je navelo i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, međutim analizom tog odgovora je utvrđeno da je u pitanju bio poziv nevladinim organizacijama za članstvo u radnoj grupi, a ne za konsultovanje. Ovaj primjer predstavlja dobru ilustraciju da državni organi nijesu dobro razumjeli obavezu konsultovanja NVO, odnosno da su je često miješali sa drugim obavezama iz oblasti učešća civilnog sektora u donošnju odluka. Posebno je izraženo, kod organa koji su objavljivali te vrste poziva, shvatanje da postoji znak jednakosti između konsultovanja NVO i konsultacija zainteresovane javnosti prilikom izrade nacrtu pravnih akata.

Ovakvo nepostojanje prakse konsultovanja NVO prilikom donošenja akata ocjenjujemo kao izuzetno negativno, ne samo iz razloga nepoštovanja Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje između organa državne uprave i nevladinih organizacija, već i zbog činjenice da se na ovaj način negativno uticalo na kvalitet predloženih akata jer su njihovi predlagači ostali uskraćeni za doprinos koji su pri njihovoj izradi svojim stručnim znanjima i kadrovskim potencijalima mogle pružiti nevladine organizacije. Uz to, na ovaj način je umanjena transparentnost rada organa državne uprave.

¹ Izvještajni period tokom kojeg je su na snazi bile Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnju organa državne uprave i NVO („Sl.list Crne Gore“, broj 07/12 od 30.01.2012) i Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Sl.list Crne Gore“, broj 02/12 od 24.02.2012)

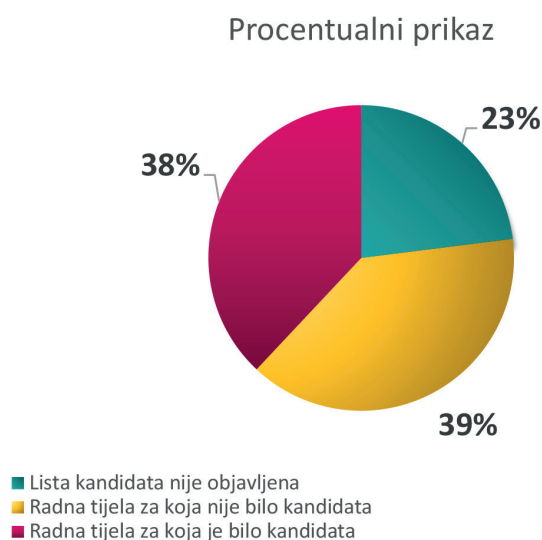

Ilustracija 13: Broj poziva za konsultovanje i broj izvještaja sa konsultovanja objavljenih od strane MJU

2. UČEŠĆE PREDSTAVNIKA NVO U RADNIM GRUPAMA I DRUGIM TIJELIMA KOJE FORMIRAJU ORGANI DRŽAVNE UPRAVE

Organi državne uprave omogućavaju učešće predstavnika nevladinih organizacija u radnim grupama i drugim tijelima koje oni obrazuju, u skladu sa članom 8 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija. Postupak i kriterijumi za izbor predstavnika NVO u radna tijela ovih organa precizno su definisani članovima 9-14 ove Uredbe. **Sam postupak izbora predstavnika NVO u radne grupe i tijela započinje objavljivanjem javnog poziva za predlaganje kandidata, koji se objavljuje na internet stranici organa državne uprave i portalu e-uprave.**

Na osnovu ove Uredbe, u prethodnoj godini su objavljena **44 poziva za radne grupe i druga tijela, od kojih svega 3 na portalu e-uprave. Ukupno je bilo 37 kandidatura za 17 radnih tijela. Članstvo u 14 radnih grupa i drugih tijela je ostvarilo 30 kandidata/kinja.** Njih je formiralo 11 organa državne uprave, od čega su 10 ministarstva, a od ostalih organa pozive za članstvo u radnim grupama, njih 2, je uputila još samo Agencija za zaštitu prirode i životne sredine. Treba naglasiti da objavljivanje odluke o izboru za člana radnog tijela nije propisano kao obaveza organa koji ga formira, pa treba pohvaliti kao dobru praksu činjenicu da je ova vrsta podataka, ipak, većinski javno dostupna. Za 17 radnih tijela nije bilo kandidata/kinja, a u 10 slučajeva liste kandidata nijesu objavljene.

Ilustracija 14: Procentualni prikaz radnih tijela za koja je/nije bilo kandidata

Najviše poziva, 14, je objavilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Kad je riječ o strukturi formiranih radnih grupa i drugih tijela najviše, 19 ih je bilo za izradu nacrtu, odnosno prijedloga zakona. Osim njih bilo je 7 poziva za radne grupe za izradu pravilnika, 3 za izradu strategija. Po 2 poziva su se odnosila na članstvo u komisijama, savjetima i operativnim timovima, kao i radnim grupama za izradu protokola i za pregovaračka poglavlja. Po 1 poziv je objavljen za članstvo u etičkom odboru i radnim grupama za: izradu prijedloga uredbe, plana upravljanja, nacionalnog programa razvoja i nacionalnog plana akcije.

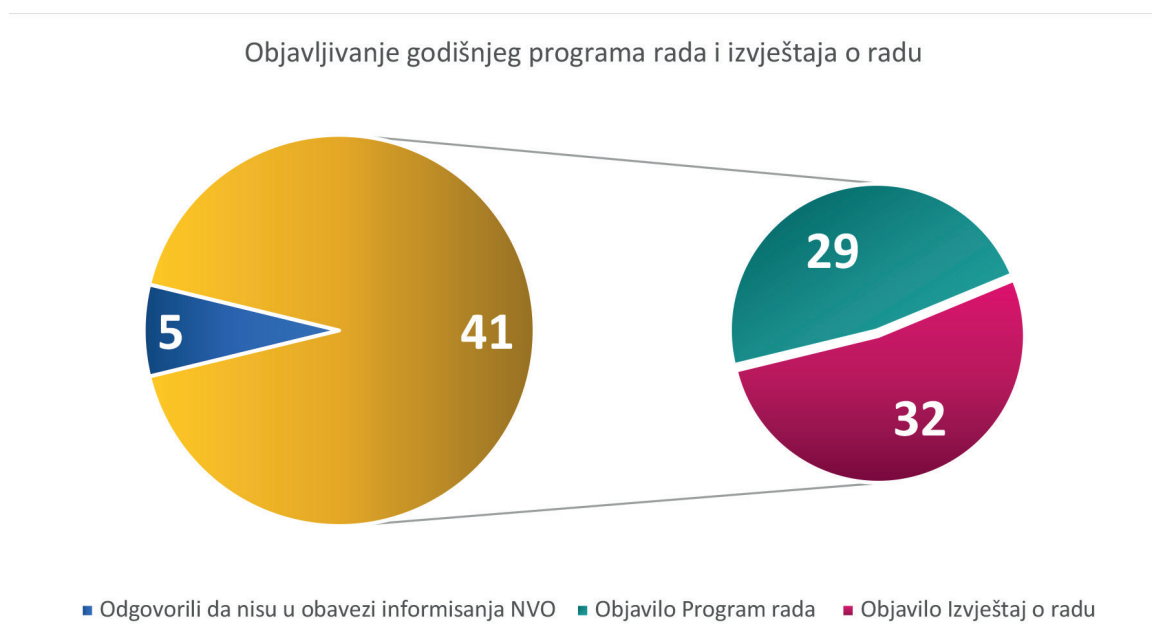
Iz svega gore navedenog se može zaključiti da je članstvo u radnim grupama i drugim tijelima najzastupljeniji način saradnje nevladinih organizacija i organa državne uprave i na ovaj način NVO dobijaju mogućnost da utiču na donošenje odluka na nacionalnom nivou. Ovaj način saradnje je svakako od obostrane koristi za uključene aktere i pozitivno utiče na njihov rad. Ipak, treba istaći da su ovim istraživanjem postali vidljivi i neki problemi. Upadljiva je činjenica da na čak 8 poziva, za koje su objavljene liste kandidata, za članstvo u nekom od tijela koje je raspisalo Ministarstvo održivog razvoja i turizma nije bilo prijavljenih kandidata, kao što ih nije bilo ni na pozivu koji je objavilo Ministarstvo odbrane. Ovo pokazuje da postoji značajan broj oblasti u kojima ne postoje nevladine organizacije koje se bave njima. Svakako da bi bilo od koristi da se u budućnosti profilišu i aktiviraju organizacije iz što više različitih oblasti kako bi mogle svojim radom i kroz ovakve mogućnosti saradnje uticati na akte koje donose državni organi i na njihov kvalitet. Takođe, primjetno je da nije zanemarljiv broj situacija u kojima se po objavljenom pozivu za članstvo ne objavljuju liste prijavljenih kandidata i izabranih članova. Ovime se jasno krše odredbe iz predmetne Uredbe, uz otežavanje nevladinih organizacijama da ostvare svoja prava koja im po istoj pripadaju. Čak i u slučajevima kada nema prijavljenih kandidata neophodno je zbog transparentnosti rada objaviti obavještenje o tome.

Važno je reći da je vrlo primjetna pojava odbijanja određenih kandidatura za članstvo u radnim grupama na osnovu toga što pojedine organizacije uz prijavu ne bi dostavile potpunu dokumentaciju. U tim situacijama najčešće je nedostajala potvrda o podnesenoj poreskoj potvrdi za 2017. godinu, a više puta se desilo i da je razlog odbijanja bilo nepostojanje ciljeva i djelatnosti iz predmetne oblasti u statutima organizacija koje su predlagale kandidate.

Ipak, drugo je pitanje koliko NVO, bez obzira na članstvo u radnom tijelu zaista imaju mogućnost da artikuliraju svoje stavove, kao i u kojoj mjeri se ti predlozi i komentari prihvataju od strane predstavnika državnih organa. Ova pitanja trebalo bi da budu predmetom kvalitativnog istraživanja o suštinskom učešću NVO u procesima donošenja odluka na nacionalnom nivou.

3. OBJAVLJIVANJE GODIŠNJEG PROGRAMA RADA I IZVJEŠTAJA O RADU

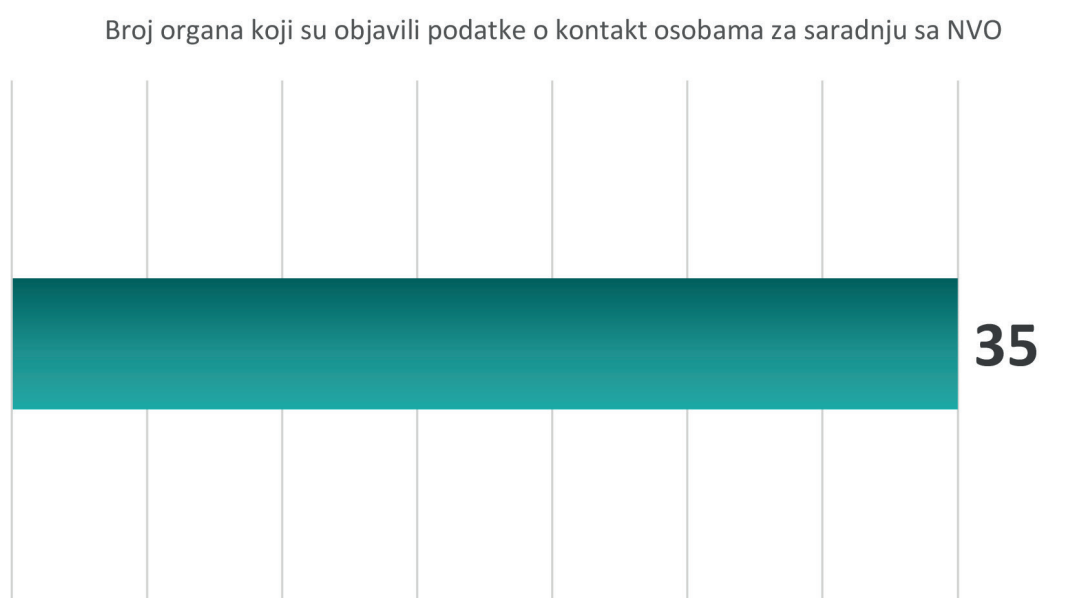
Ovom Uredbom, preciznije članom 15, je utvrđena obaveza državnih organa da informišu nevladine organizacije objavljivanjem godišnjih programa i izvještaja o radu. Od 46 organa kojima su poslani zahtjevi za slobodan pristup informacijama njih 5 je odgovorilo da nijesu u obavezi informisanja NVO sektora o svojim aktivnostima. Od preostalih organa **godišnji program rada je objavilo njih 29**. Posebno treba naglasiti da se među organima koji nijesu objavili svoje programe nalaze i 3 ministarstva: kulture, evropskih integracija i rada i socijalnog staranja. **Izvještaje o radu su objavila 32 organa**. Kao i kod godišnjeg programa rada svoju obavezu ni u ovom slučaju nije ispoštovalo Ministarstvo rada i socijalnog staranja, a izvještaje nijesu objavila ni ministarstva unutrašnjih poslova i vanjskih poslova.

Ilustracija 9: Broj ministarstava koja su/nisu odgovorila na ZSPI i broj ministarstava koja su objavila program rada i izveštaj o radu

4. PODACI O KONTAKT OSOBI ZA SARADNJU SA NVO

Članom 16 ove Uredbe je propisana i obaveza organa da objave podatke o kontakt osobi zaduženoj za saradnju sa nevladinim organizacijama. Na svojim web stranicama **podatke o kontakt osobama je objavilo 35 organa**, od 54 obuhvaćenih istraživanjem. Kad su u pitanju ministarstva, informacije o kontakt osobi nijesu dostupne za Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo odbrane.

Ilustracija 15: Broj organa koji su objavili podatke o kontakt osobama za saradnju sa NVO

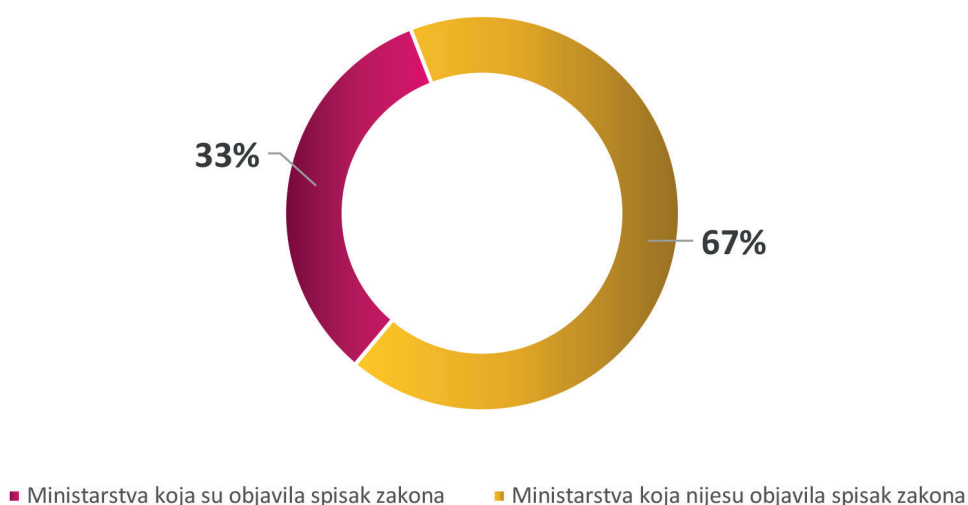
5. OBJAVLJIVANJE SPISKOVA ZAKONA O KOJIMA ĆE SE SPROVESTI JAVNA RASPRAVA

Ministarstva su shodno Uredbi o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona bila obavezna da u roku od 5 dana od dana donošenja godišnjeg programa rada, na svojoj internet stranici i portalu e-uprave objave spisak zakona o kojima će sprovesti javnu raspravu, objašnjenje potrebe za donošenjem zakona i druge informacije od značaja za pripremu zakona.

Od 18 ministarstava koja su imala obavezu da objave spisak zakona o kojima će se sprovesti javna rasprava, to je uradilo svega njih 6. Ovu svoju obavezu su ispoštovala ministarstva: pravde, javne uprave, zdravlja, održivog razvoja i turizma, ljudskih i manjinskih prava i sporta. Ministarstvo nauke je u svom odgovoru navelo da u prethodnoj godini nije bilo prijedloga zakona o kojima bi trebalo sprovesti javnu raspravu.

Ovi podaci jasno pokazuju da se u ovom dijelu uglavnom ne poštuju odredbe Uredbe. Ovakva praksa zasluži svaku kritiku jer se na ovaj način sprječavaju, ne samo nevladine organizacije, već i ostatak civilnog društva kao i zainteresovani pojedinci da se kvalitetno i blagovremeno pripreme za učešće na raspravama o aktima koja su od njihovog interesa. To se posljedično reflektuje i na odziv javnosti na pozive za javne rasprave kao i na samu njihovu sadržajnost i kvalitet.

Procentualni prikaz ministarstava koja jesu/nijesu objavila spisak zakona o kojima će se sprovesti javna rasprava

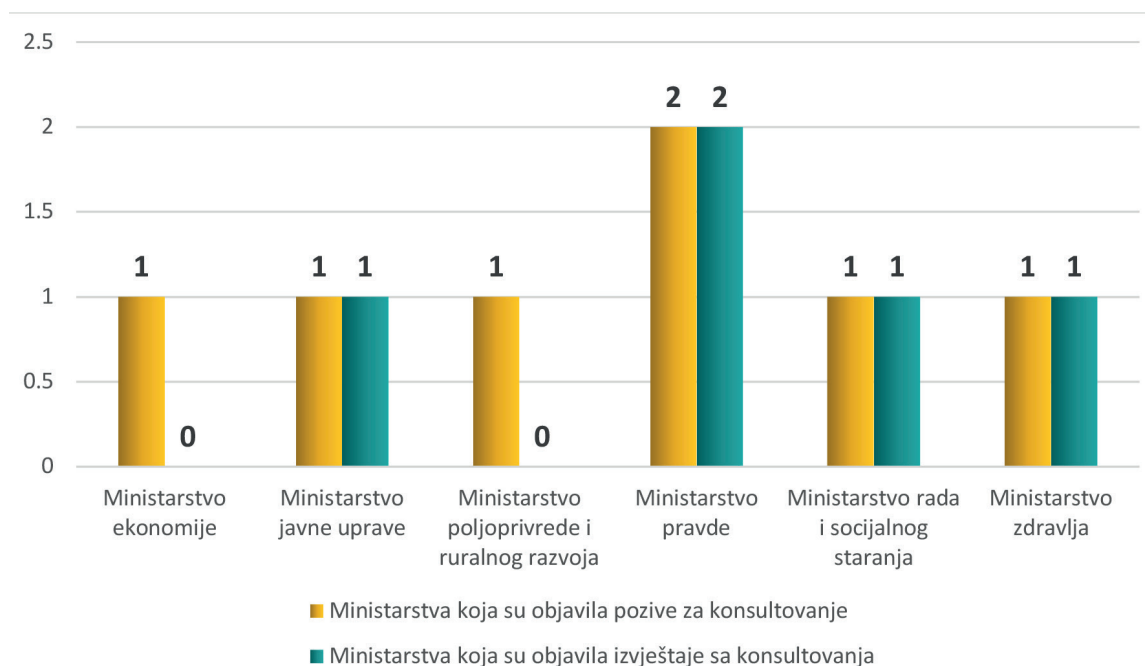
Ilustracija 16: Procentualni prikaz ministarstava koja jesu/nisu objavila spisak zakona o kojima će se sprovesti javna rasprava

6. KONSULTACIJE ZAINTERESOVANE JAVNOSTI U POČETNOJ FAZI PRIPREME ZAKONA

Konsultacije zainteresovane javnosti se obavljaju u skladu sa članom 6 Uredbe, a odredbe koje se odnose na proces konsultovanja zainteresovane javnosti primjenjuju se i u slučaju sprovođenja javne rasprave u pripremi predloga drugih akata, strateških i planskih dokumenata.

Pozive za konsultacije zainteresovanoj javnosti je uputilo 6 ministarstava, a bilo ih je 7. Nijedan od ovih poziva nije objavljen na portalu e-uprave. Ministarstvo pravde je objavilo 2 poziva, dok su po 1 objavila ministarstva javne uprave, zdravlja, ekonomije, poljoprivrede i ruralnog razvoja i rada i socijalnog staranja. Svi pozivi su se odnosili na nacрте prijedloga zakona. **Objavljeno je 5 izvještaja sa održanih konsultacija, a objavila su ih 4 organa. Na portalu e-uprave nije objavljen nijedan izvještaj.** Kao posebno upadljiv izdvajamo odgovor koji je na zahtjev za slobodan pristup informacijama dostavilo Ministarstvo finansija u kojem su naveli da nijesu bili u obavezi da upućuju pozive za konsultacije.

Ovako mali broj poziva jasno pokazuje da ministarstva ne uzimaju za ozbiljno svoju obavezu da konsultuju zainteresovanu javnost u početnoj fazi pripreme zakone. Ovakav pristup je svakako pogrešan jer se upravo u ovom stadijumu izrade akata može najviše uticati na njihov kvalitet i u njemu je najlakše implementirati eventualne sugestije koje se upućuju predlagaču. Uz to, kao što smo ranije napomenuli, vidljivo je da kod pojedinih organa postoji izjednačavne obaveza obavljanja konsultacija zainteresovane javnosti i konsultovanja NVO u početnoj fazi izrade akata. Ovo za posljedicu ima i malu uključenost aktera u ovu fazu konsultovanja.

Ilustracija 17: Broj objavljenih poziva i izvještaja sa konsultovanja po ministarstvima

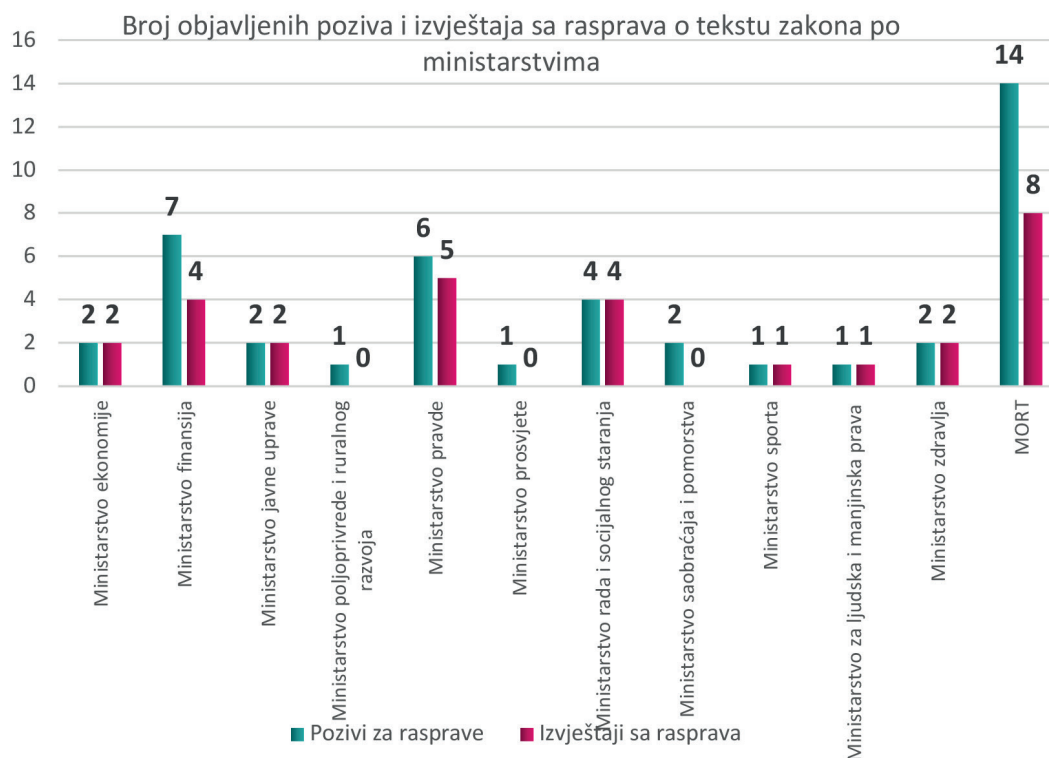
7. UČEŠĆE U RASPRAVI O TEKSTU ZAKONA

Rasprava o tekstu zakona predstavlja drugu fazu javne rasprave u kojoj se javnosti na uvid stavlja nacrt zakona na koji je moguće davati komentare, prijedloge i sugestije. Uz javni poziv objavljuje se i tekst zakona sa obrazloženjem i programom rasprave.

U periodu važenja ove Uredbe 13 ministarstava je objavilo 44 poziva za javne rasprave od čega se 31 odnosilo na rasprave u vezi sa nacrtom ili prijedloga zakona, a 13 na ostale akte. Od ovog broja poziva, svega je njih 7 objavljeno i na portalu e-uprave. Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava su sve svoje pozive objavile na obje, ovom Uredbom, propisane adrese. Najveći broj javnih rasprava je organizovalo Ministarstvo održivog razvoja i turizma, njih 14.

Oblici organizovanja javne rasprave su bili: dostavljanje sugestija ili komentara na prijedlog zakona pisanim putem, kao i održavanje okruglih stolova, tribina i sličnih događaja. Negativnom praksom ocjenjujemo to što je bilo slučajeva kada se u javnom pozivu ne nalaze informacije o održavanju okruglih stolova, a u izvještajima o javnoj raspravi se pojavljuju podaci o njihovoj realizaciji. Dakle, javnost je bila uskraćena za informaciju i najavu organizovanju okruglog stola. Ovo je zaista loša praksa, jer je primjetno da se u slučajevima kada je de facto omogućen direktan kontakt između zainteresovane javnosti i predlagača, u značajnom stepenu podiže interes za učešće u javnim raspravama i uključuje se veći broj aktera pa je preporučljivo da se što češće, kada za to postoje mogućnosti, javne rasprave odvijaju na ovaj način i da se o tome sve informacije nalaze u javnom pozivu. Jedan takav primjer je rasprava o Nacrtu zakona o životnom partnerstvu osoba istog pola čiji predlagač je bilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, koje je u po jednoj opštini u tri različite regije organizovalo okrugle stolove na kojima se diskutovao ovaj nacrt. Sličan pristup je imalo i Ministarstvo održivog razvoja i turizma koje je održalo tribinu povodom Nacrta prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore.

Izvještaje sa javnih rasprava je objavljivalo 10 ministarstava sa 30 javnih rasprava, od kojih nijedan nije objavljen na portalu e-uprave. Dakle, sa 14 javnih rasprava izvještaji o njima nijesu javno dostupni. Neobjavlivanje izvještaja umanjuje svrsishodnost same rasprave jer onemogućava utvrđivanje da li je i koliko bilo prijedloga ili komentara na predloženi tekst akta, kao i to da li su oni prihvaćeni i, što je posebno važno, zbog čega jesu ili nijesu. Time se u pitanje dovodi transparentnost rada državnih organa, a potencijalno se može i dovesti u sumnju što je krajnji cilj ili namjera nekog predloženog akta.

Ilustracija 18: Broj objavljenih poziva i izvještaja sa rasprava o tekstu zakona po ministarstvima

II NALAZI ISTRAŽIVANJA ZA PERIOD OD 06.07.2018- 31.12.2018²

1. IZBOR PREDSTAVNIKA NEVLADINIH ORGANIZACIJA U RADNA TIJELA

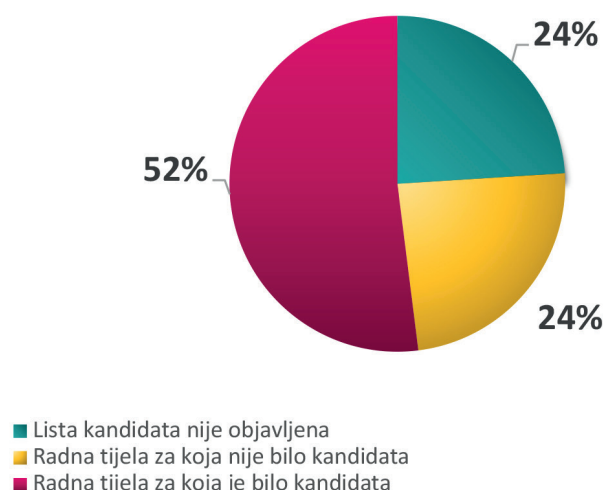
Članom 3 Uredbe propisano je da državni organ, na osnovu javnog poziva, vrši izbor predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela koja ono obrazuje, a način i procedura za izbor članova/ica u ista je utvrđen članovima 9-4.

Nakon što je ova Uredba stupila na snagu, u prošloj godini su **objavljena 33 poziva za radna tijela, od kojih 3 na portalu e-uprave. Za učešće u njih 17 je bilo 26 kandidata/kinja. U 8 slučajeva nije bilo prijavljenih kandidata, a za isti broj liste kandidata nijesu javno dostupne.** Ministarstvo unutrašnjih poslova koje nije objavilo liste kandidata za 3 od 4 radna tijela koja je formiralo ovdje može poslužiti kao negativan primjer. Uz to, samo je **u jednom slučaju lista kandidata objavljena na portalu e-uprave.** Ni ovom Uredbom nije utvrđena obaveza državnih organa da javno objavljuju ko su izabrani članovi NVO u njihovim radnim tijelima, ali smo ipak došli do podatka da je 5 predstavnika nevladinih organizacija odabrano za rad u 4 tijela, a kod 3 radna tijela predloženi kandidati/kinje nijesu izabrani za učešće u radu. Za 10 tijela odluke o izboru za člana/icu ili o formiranju nijesu dostupne.

Radna tijela je u ovom periodu formiralo 13 organa, od čega su 12 ministarstva, a kao i u periodu važenja prethodne uredbe samo je još Agencija za zaštitu prirode i životne sredine objavila 3 poziva za učešće u svojim komisijama. Među ministarstvima radna tijela nijesu formirala ministarstva finansija, vanjskih poslova, poljoprivrede i ruralnog razvoja, nauke i sporta. Ponovo je primjetno da se pojedine oblasti ističu po tome što nema predstavnika nevladinih organizacija koje bi se bavile njima. Tako sada kao primjer možemo uzeti činjenicu da su od 5 radnih tijela koje je formiralo Ministarstvo prosvjete kandidature pristigle za samo jedno od njih.

² Izvještajni period tokom kojeg je na snazi Uredba o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službenom listu" broj 41/2018).

Procentualni prikaz

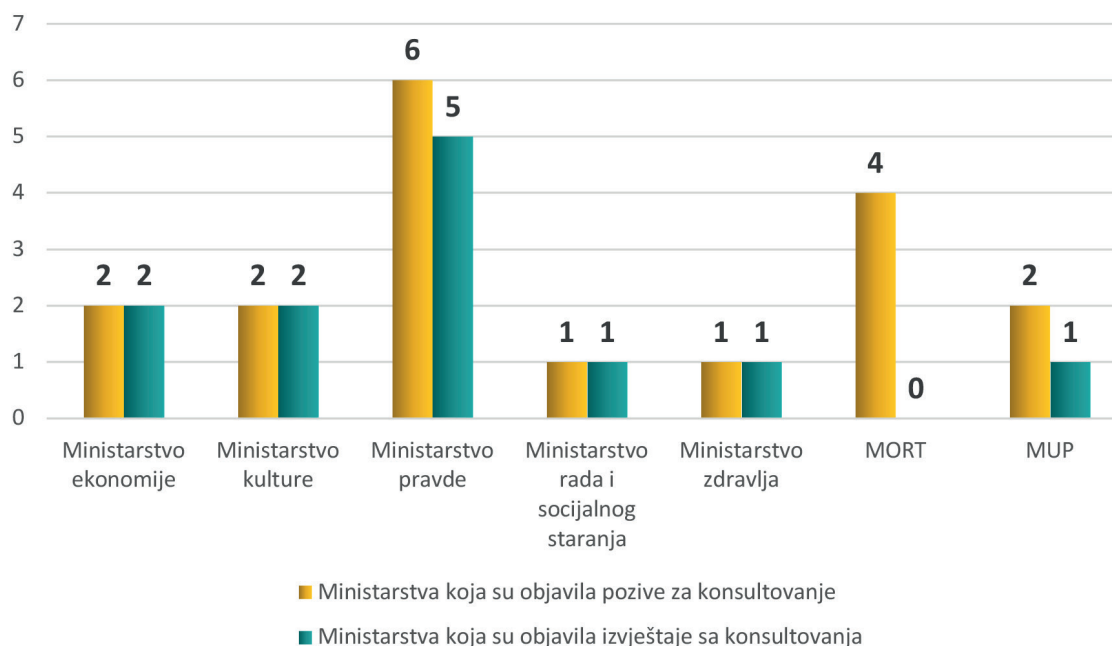
Ilustracija 19: Procentualni prikaz radnih tijela za koja je/nije bilo kandidata

2. KONSULTOVANJE ZAJNTERESOVANE JAVNOSTI

Obaveza ministarstava da konsultuju zainteresovanu javnost u početnoj fazi pripreme zakona ili strategije je definisana članom 10 Uredbe, a procedura kojom se ona obavlja članovima 11-13.

Po ovoj Uredbi je **objavljeno 18 poziva za konsultacije od strane 7 ministarstava, među kojima samo 4 na portalu e-uprave**. Najviše konsultacija su obavila ministarstva pravde (6) i održivog razvoja i turizma (4). Osim njih ovaj vid uključivanja civilnog sektora su praktikovala još i ministarstva unutrašnjih poslova, zdravlja, ekonomije, kulture i rada i socijalnog staranja. Sa ovih konsultacija javno su **dostupni izvještaji za njih 13, mada nijedan nije objavljen na portalu e-uprave**. Ministarstvo održivog razvoja i turizma nije objavilo nijedan izvještaj sa svojih konsultacija, dok je kod ostalih ministarstava obaveza izvještavanja o obavljenom konsultovanju

Donošenje nove Uredbe imalo je pozitivan uticaj na organizovanje konsultacija sa zainteresovanom javnosti. Ukupan broj poziva za konsultovanje više je nego dupliran u odnosu na period prošle godine u kojem je još uvijek važila prethodna Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona, gdje je postajala prilična konfuzija između ovog oblika saradnje sa javnosti i konsultovanja sa NVO. Ipak, ovaj oblik uključivanja javnosti i dalje je najmanje zastupljen u odnosu na druge mehanizme koje propisuje Uredba, te je potrebno ukazivati ministarstvima na ovu obavezu, ali i značaj koji uključivanje javnosti ima u najranijoj fazi donošenja propisa, kada se zaista može uticati na oblikovanje javne politike.

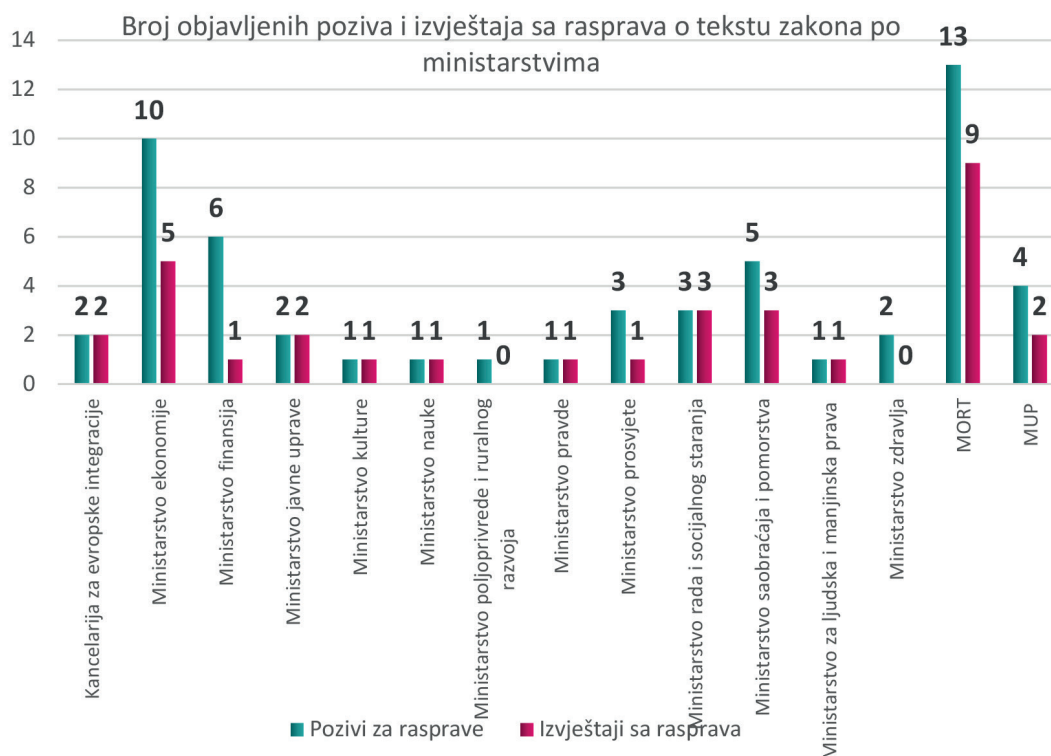
Ilustracija 20: Broj objavljenih poziva i izvještaja sa konsultovanja po ministarstvima

3. JAVNA RASPRAVA O TEKSTU NACRTA ZAKONA, ODNOSNO STRATEGIJE

Kao i kod konsultacija zainteresovane javnosti, član 10 uredbe obavezuje ministarstva na vršenje javne rasprave o aktima koje ona donose. Tok i način rasprave je definisan članovima 14 - 19.

Po ovom mehanizmu su **objavljena 54 poziva za javne rasprave, od čega 19 na portalu e-uprave.** Najaktivnija, sa dvocifrenim brojem održanih javnih rasprava, su bila ministarstva ekonomije i održivog razvoja i turizma. Sa druge strane, nijedan poziv nije objavljen od strane ministarstava odbrane, vanjskih poslova i sporta. Najviše javnih rasprava, 23, je bilo o nacrtima ili prijedlozima zakona, 9 ih je bilo o strategijama, a preostali pozivi su se odnosili na ostala akta.

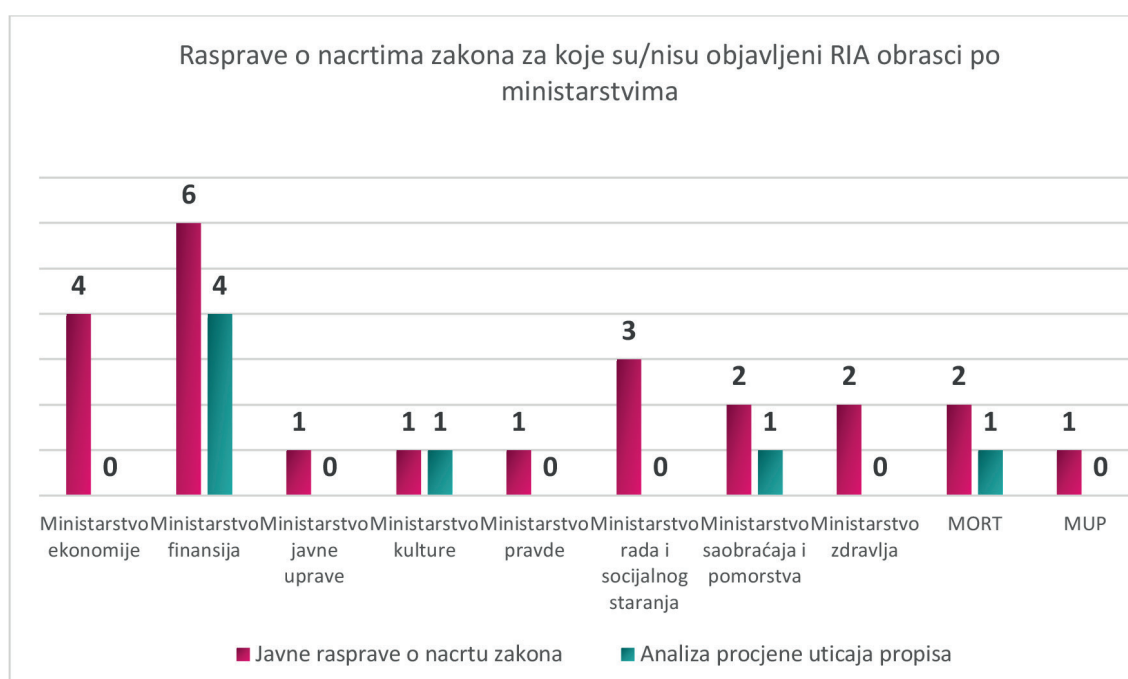
Sa ovih rasprava su **objavljena 32 izvještaja, među kojima svega 3 na portalu e-uprave.** Svakako da je odmah upadljivo da i dalje postoji problem neredovnosti u izvještavanju sa javnih rasprava. Tako je, recimo, ministarstvo finansija objavilo izvještaj sa samo jedne od 6 svojih rasprava, a ministarstvo ekonomije 5 izvještaja sa 10 rasprava, dok neka ministarstva, poput na primjer zdravlja, nijesu objavile nijedan izvještaj sa svojih rasprava.

Ilustracija 21: Broj objavljenih poziva i izvještaja sa rasprava o tekstu zakona po ministarstvima

1. OBJAVLJIVANJE RIA OBRASCA

U članu 15 Uredbe je uvedena obaveza da se kod rasprava o nacrtima zakona objavljuje i analiza procjene uticaja propisa (RIA). Ipak, poštovanje ovog dijela javne rasprave još uvijek nije zaživjelo u praksi, jer iako su u ovom periodu bile 23 javne rasprave o nacrtima zakona, koje je organizovalo 10 ministarstava, samo su **4 ministarstva objavila RIA obrasce uz pozive za 7 javnih rasprava** o tekstovima nacrtu zakona. To su ministarstva: finansija, saobraćaja i pomorstva, održivog razvoja i turizma i kulture.

Ilustracija 22: Rasprave o nacrtima zakona za koje su/nisu objavljeni RIA obrasci po ministarstvima

PREPORUKE

- Obavezati organe državne uprave da, bez izuzetka, objavljuju programe rada i izvještaje o radu na svojim internet stranicama, jer je to preduslov transparentnosti i uključivanja javnosti u procese donošenja odluka.
- Obavezati organe državne uprave da objavljuju odluku o izboru predstavnika NVO u radna tijela i time omoguće učesnicima u postupku, ali i široj javnosti kompletnu informaciju o izboru predstavnika NVO.
- Obavezati organe državne uprave da javne pozive i izvještaje sa konsultovanja i održanih javnih rasprava objavljuju isključivo na propisanim obrascima, koji su sastavni dio Uredbe.
- Obavezati organe državne uprave da sve Uredbom propisane informacije objavljuju i na portalu e-uprave.
- Državne službenike angažovane na poslovima normative, koji su u obavezi da primjenjuju Uredbu, dalje edukovati o adekvatnoj primjeni ovog propisa.
- Informisati starješine organa o nalazima ovog istraživanja i zahtijevati punu odgovornost za primjenu propisa u njihovim resorima

IZVORI

- Uredba o načinu i postupku sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona
- Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija
- Uredba o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija
- Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave
- Portal e-uprave: <http://www.euprava.me/>
- Zvanične internet prezentacije organa državne uprave

ANNEX 1 – OBJAVLJIVANJE PROGRAMA RADA ZA 2018

ORGANI KOJI SU OBJAVILI PROGRAME RADA ZA 2018. GODINU
Ministarstvo pravde
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Ministarstvo odbrane
Ministarstvo finansija
Ministarstvo vanjskih poslova
Ministarstvo javne uprave
Ministarstvo prosvjete
Ministarstvo zdravlja
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
Ministarstvo ekonomije
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Ministarstvo nauke
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Ministarstvo sporta
Uprava carina

Uprava za nekretnine
Uprava za imovinu
Direkcija za zaštitu tajnih podataka
Zavod za statistiku
Uprava za kadrove
Uprava za inspekcijske poslove
Lučka uprava
Uprava za metrologiju
Agencija za zaštitu prirode i životne sredine
Državni arhiv
Zavod za socijalnu i dječju zaštitu
Sekretarijat za zakonodavstvo
Sekretarijat za razvojne projekte

ANNEX 2 – OBJAVLJIVANJE IZVJEŠTAJA O RADU

ORGANI KOJI SU OBJAVILI IZVJEŠTAJE O RADU ZA 2017
Ministarstvo pravde
Ministarstvo odbrane
Ministarstvo finansija
Ministarstvo javne uprave
Ministarstvo prosvjete
Ministarstvo zdravlja
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
Ministarstvo ekonomije
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Ministarstvo nauke
Ministarstvo kulture
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Ministarstvo sporta
Ministarstvo evropskih poslova
Direkcija za zaštitu tajnih podataka
Poreska uprava
Uprava za igre na sreću
Uprava za nekretnine
Uprava za imovinu
Zavod za statistiku
Uprava za kadrove
Uprava za inspekcijske poslove
Zavod za školstvo
Zavod za metrologiju
Uprava za ugljovodonike
Agencija za zaštitu prirode i životne sredine
Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
Državni arhiv

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu
Sekretarijat za zakonodavstvo
Sekretarijat za razvojne projekte

ANNEX 3 – OBJAVLJIVANJE PODATAKA O KONTAKT OSOBI ZA SARADNJU SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

ORGANI KOJI SU OBJAVILI PODATKE O OSOBI ZA SARADNJU SA NVO
Ministarstvo pravde
Ministarstvo finansija
Ministarstvo vanjskih poslova
Ministarstvo javne uprave
Ministarstvo prosvjete
Ministarstvo zdravlja
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
Ministarstvo ekonomije
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Ministarstvo nauke
Ministarstvo kulture
Ministarstvo rada i socijalnog staranja
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Ministarstvo sporta
Ministarstvo evropskih poslova
Zavod za izvršenje krivičnih sankcija
Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma
Direkcija za zaštitu tajnih podataka
Poreska uprava
Uprava carina
Uprava za igre na sreću
Uprava za imovinu
Zavod za statistiku
Uprava za kadrove
Uprava za inspekcijske poslove
Uprava pomorske sigurnosti
Uprava za željeznice
Zavod za metrologiju
Uprava za ugljovodonike
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Agencija za zaštitu prirode i životne sredine
Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
Državni arhiv
Sekretarijat za zakonodavstvo

ANNEX 4 – KONSULTOVANJE NEVLADINIH ORGANIZACIJA

ORGAN	NAZIV AKTA	DATUM OBJAVE POZIVA	DATUM OBJAVE IZVJEŠTAJA
Ministarstvo javne uprave	Javne konsultacije o ključnim propisima od značaja za rad NVO (Predlog uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija i Predlog odluke o Savjetu za saradnju organa državne uprave i NVO.)	22.03.2018	Nije objavljen

ANNEX 5 – RADNA TIJELA

ORGAN	RADNO TIJELO	DATUM OBJAVE POZIVA	BROJ KANDIDATA/KINJA	BROJ IZABRANIH ČLANOVA/ICA
Ministarstvo pravde	Za izradu teksta Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima	11.01.2018	2	1
	Za izradu Nacrta zakona o alternativnom rješavanju sporova	16.10.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu Nacrta zakona o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu	21.11.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu teksta nacrta zakona o izmjenama i dopunama zakona o državnom tužilaštvu	19.09.2018	0	0
	Za izradu teksta nacrta strategije reforme pravosuđa 2019-2022	20.09.2018	0	0
	Za izradu teksta Nacrta Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme pravosuđa 2019-2022 (za period 2019-2020. godine)	6.11.2018	2	2
	Za izradu nacrta zakona o izmjenama i dopunama zakona vanparničnom postupku	8.11.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izrada zakona o zaštiti podataka o ličnosti	17.01.2018	0	0
	Operativni tim za borbu protiv porodičnog nasilja i nasilja nad ženama	22.01.2018	5	3
	Etički odbor, koji prati primjenu Kodeksa policijske etike	12.03.2018	1	0
	Etički odbor, koji prati primjenu Kodeksa policijske etike	19.10.2018	1	/
Ministarstvo odbrane	Za izradu Nacrta akcionog plana za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2019-2022)	3.10.2018	1	0

Ministarstvo javne uprave	Za izradu teksta Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnoj policiji	12.02.2018	0	0
	Operativni tim Partnerstva za otvorenu upravu	29.06.2018	0	0
	Savjet za saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija	12.07.2018	4	/
Ministarstvo prosvjete	Za izradu seta pravilnika u oblasti srednjeg obrazovanja	15.01.2018	0	0
	Komisija za praćenje implementacije strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa akcionim planom 2017-2021	1.03.2018	1	/
	Izrada prijedloga Akcionog plana sprovođenja Strategije cjeloživotne karijerne orijentacije za 2019. i 2020.	28.08.2018	0	0
	Izrada prijedloga Akcionog plana sprovođenja Strategije opšteg obrazovanja 2019 – 2020	2.11.2018	/	/
	Za izradu Prijedloga plana obrazovanja odraslih za period 2019 - 2022. Godine	7.11.2018	0	0
	Za izradu prijedloga Akcionog plana za 2019. godinu Strategije za razvoj i podršku darovitim učenicima	28.11.2018	0	0
	Za izradu prijedloga programa za razvoj i podršku talentovanim učenicima 2020-2023	26.12.2018	3	/
Ministarstvo zdravlja	Za izradu predloga zakona o kozmetičkim proizvodima	1.02.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu predloga zakona o apotekarskoj djelatnosti	1.02.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli proizvodnje i prometu supstanci koje se mogu upotrebiti u proizvodnji opojnih droga	1.02.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Učešće u Izradi protokola u zdravstvu za postupanje u slučaju nasilja nad djecom, uključujući seksualno nasilje	19.02.2018	1	/
	Nacionalni tim za izradu Globalnog izvještaja o statusu prevencije zlostavljanja djece u saradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom	30.07.2018	0	0
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	Za izradu nacrtu zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti u željezničkom saobraćaju	31.10.2018	1	0
Ministarstvo ekonomije	Za izradu zakona o pristupu i postavljanju elektronskih komunikacionih mreža velike brzine	28.12.2018	0	0
	Za izradu zakona o izmjenama i dopunama zakona o elektronskim komunikacijama	28.12.2018	0	0

Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Za izradu Predloga zakona o industrijskim emisijama	19.01.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu Predloga izmjena Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015–2020. godine	23.01.2018	1	1
	Za izradu Predloga strategije upravljanja hemikalijama 2019-2022	30.01.2018	0	0
	Za izradu Predloga zakona o zaštiti klime	8.02.2018	1	/
	Za izradu Predloga uredbe o zabrani i ograničenju korišćenja, stavljanja u promet i proizvodnji hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu	16.02.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu Predloga zakona o upravljanju otpadom	22.02.2018	1	/
	Za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnim djelatnostima	26.02.2018	0	0
	Za izradu Predloga pravilnika o načinu vršenja revizije idejnog rješenja, idejnog projekta i glavnog projekta za složeni inženjerski objekat iz oblasti komunalne djelatnosti	7.03.2018	0	0
	Za izradu Predloga zakona o invazivnim vrstama	8.03.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu Predloga pravilnika o načinu vršenja stručnog nadzora za složeni inženjerski objekat iz oblasti komunalne djelatnosti	8.03.2018	0	0
	Za izradu Predloga pravilnika o načinu izrade i bližoj sadržini tehničke dokumentacije za složeni inženjerski objekat iz oblasti komunalne djelatnosti	8.03.2018	0	0
	Za izradu Predloga pravilnika o načinu vršenja tehničkog pregleda za složeni inženjerski objekat iz oblasti komunalne djelatnosti	8.03.2018	0	0
	Za izradu Predloga pravilnika o sadržaju elaborata za složeni inženjerski objekat iz oblasti komunalne djelatnosti	8.03.2018	0	0
	Za izradu Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	11.06.2018	0	0
	Za izradu Predloga zakona o uspostavljanju okvira za zaštitu morske sredine	18.12.2018	2	/

Ministarstvo kulture	Za izradu Nacrta zakona o medijima	16.01.2018	1	1
	Za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom javnom emiteru RTCG	19.02.2018	2	1
	Za izradu Nacionalnog programa razvoja kinematografije 2018-2023	11.05.2018	0	0
	Predlog zakona o državnim nagradama	17.07.2018	1	/
	Za izradu predloga zakona o elektronskim medijima	7.12.2018	1	/
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Za izradu Predloga Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu	8.02.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu predloga zakona o mirnom rješavanju radnih sporova	8.02.2018	Lista kandidata nije objavljena	/
	Za izradu Predloga Zakona o volonterizmu	8.02.2018	2	1
	Za izradu Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite	20.02.2018	1	1
	Za izradu Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici	19.03.2018	2	2
	Savjet za brigu o licima sa invaliditetom	23.04.2018	4	4
	Izrada Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju	3.05.2018	2	1
	Savjet za brigu o licima s invaliditetom	18.06.2018	0	0
	Za izradu Akcionog plana za 2019. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. Godine	23.10.2018	1	/
	Izrada Akcionog plana za 2019. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018. do 2022. godine	23.10.2018	1	/
	Za vršenje poslova koji se odnose na izradu jedinstvenih kriterijuma za utvrđivanje invaliditeta kao i uspostavljanje jedinstvenog tijela vještačenja	26.09.2018	2	/
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Za izradu Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023	15.01.2018	4	4
	Za izradu Strategije manjinske politike 2018-2023	19.01.2018	0	0
	Izrada novog Programa sprovođenja za 2019-2020 Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti	8.10.2018	1	/
Ministarstvo evropskih poslova	Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika	11.01.2018	0	0
	Priprema i vođenje pregovora u poglavlju 15 – Energetika	6.03.2018	Lista kandidata nije objavljena	/

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine	Komisija za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje petlje Smokovac – I faza	10.04.2018	0	0
	Komisija za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje turističkog naselja standard 5* (Cetinje)	14.05.2018	2	1
	Komisija za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje male hidroelektrane „Bjeloevička 2“ na vodotoku rijeke Bjeloevičke, Opština Mojkovac.	25.07.2018	1	1
	Komisija za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za projekat 3D seizmička istraživanja u podmorju Crne Gore, u blokovima 26 i 30	3.10.2018	1	1
	Komisija za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje hotela „Kraljičina plaža“ 5* na katastarskoj parceli br. 970 KO Sveti Stefan (lokacija 1)	24.12.2018	1	1

ANNEX 6 – KONSULTOVANJE ZAJNTERESOVANE JAVNOSTI

ORGAN	NAZIV AKTA	DATUM OBJAVE POZIVA	DATUM OBJAVE IZVJEŠTAJA
Ministarstvo pravde	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima	11.01.2018	5.02.2018
	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama	27.04.2018	29.05.2018
	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu	26.07.2018	7.09.2018
	Nacrt Strategije reforme pravosuđa 2019-2022	20.09.2018	15.10.2018
	Nacrt Zakona o alternativnom rješavanju sporova	16.10.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku	8.11.2018	28.11.2018
	Nacrt zakona o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu	21.11.2018	10.12.2018
	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu	22.11.2018	28.11.2018
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Nacrt Strategije reforme sistema upravljanja ljudskim resursima i Akcionim planom za njeno sprovođenje	23.07.2018	Nije objavljen
	Nacrt Strategije za suzbijanje nedozvoljenog posjedovanja, zloupotrebe i trgovine malokalibarskim i lakim oružjem i municijom 2019-2025 i Akcionog plana	24.10.2018	19.11.2018
Ministarstvo javne uprave	Priprema Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnoj policiji		12.02.2018
Ministarstvo zdravlja	Predlog zakona o kozmetičkim proizvodima	4.05.2018	5.06.2018
	Predlog zakona o prekursorima	2.10.2018	25.10.2018

Ministarstvo ekonomije	Nacrt zakona o sigurnosti operacija sa ugljovodonicima	1.06.2018	Nije objavljen
	Zakon o izmjenama i dopunama zakona o elektronskim komunikacijama	28.12.2018	22.01.2019
	Izrada zakona o pristupu i postavljanju elektronskih komunikacionih mreža velike brzine	28.12.2018	22.01.2019
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama	12.04.2018	Nije objavljen
Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Utvrdjivanje "Liste vrsta zabrinutosti (Union Concern)" invazivnih i stranih invazivnih vrsta i mapiranju njihove distribucije	27.07.2018	Nije objavljen
	Za sprovođenje edukativnih kampanja u cilju zaštite životne sredine	27.07.2018	Nije objavljen
	Za kampanju podizanja svijesti o mreži zaštitnih područja uključujući mrežu Natura 2000	27.07.2018	Nije objavljen
	za izradu Akcionih planova najugroženijih vrsta koji moraju biti razvijeni u okviru EU Direktive o habitatima i pticama	27.07.2018	Nije objavljen
Ministarstvo kulture	Zakon o državnim nagradama	17.07.2018	30.10.2018
	Zakon o elektronskim medijima	30.11.2018	24.12.2018
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Nacrt Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	12.07.2018	20.02.2018

ANNEX 7 – OBJAVLJIVANJE SPISKOVA ZAKONA O KOJIMA ĆE SE SPROVESTI JAVNA RASPRAVA

MINISTARSTVA KOJA SU OBJAVILA SPISKOVE ZAKONA O KOJIMA ĆE SE SPROVESTI JAVNA RASPRAVA
Ministarstvo pravde
Ministarstvo javne uprave
Ministarstvo zdravlja
Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Ministarstvo sporta

ANNEX 8 – JAVNE RASPRAVE

ORGAN	NAZIV AKTA	DATUM OBJAVE POZIVA	DATUM OBJAVE IZVJEŠTAJA
Ministarstvo pravde	Nacrt zakona o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa	16.03.2018	17.05.2018
	Nacrt zakona o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa	3.04.2018	24.05.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju	27.04.2018	14.06.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku	30.04.2018	14.06.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu	15.05.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti	8.06.2018	25.07.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima	27.12.2018	21.01.2019
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Predlog zakona o unutrašnjim poslovima	9.02.2018	20.03.2018
	Nacrt Nacionalnog plana zaštite i spašavanja od požara	7.09.2018	Nije objavljen
	Nacrt Nacionalnog plana zaštite i spašavanja od zemljotresa	7.09.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima	8.11.2018	4.12.2018
	Nacrt Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019 - 2024.godine i Akcioni planu za njenu implementaciju za 2019.godinu	12.11.2018	17.12.2018
Ministarstvo finansija	Nacrt zakona o javnim nabavkama	27.02.2018	Nije objavljen
	Nacrt pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje	2.03.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjeni Zakona o visini stope zatezne kamate	22.03.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjeni Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama	22.03.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o zaštiti depozita	3.05.2018	Nije objavljen
	Predlog zakona o javno-privatnom partnerstvu	9.05.2018	28.06.2018
	Nacrt Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2016 – 2020	4.06.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama	10.12.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računu za plaćanje sa osnovnim uslugama	10.12.2018	Nije objavljen
	Nacrt Zakona o finansiranju lokalne samouprave	14.09.2018	18.10.2018
	Nacrt Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga	10.09.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o administrativnim taksama	11.12.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o lokalnim komunalnim taksama	11.12.2018	Nije objavljen
Ministarstvo javne uprave	Nacrt zakona o državnoj upravi	16.05.2018	16.07.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnoj policiji	1.06.2018	25.07.2018
	Nacrt Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori za period 2018-2020	14.09.2018	15.11.2018
	Nacrt zakona o elektronskoj upravi	11.12.2018	7.02.2019
Ministarstvo prosvjete	Prijedlog zakona o akademskom integritetu	23.05.2018	Nije objavljen
	Nacrt Strategije inkluzivnog obrazovanja 2019-2025	26.07.2018	6.11.2018
	Nacrt Plana obrazovanja odraslih 2019 – 2022	15.11.2018	Nije objavljen
	Nacrt Akcionog plana za sprovođenje Strategije cjeloživotne karijerne orijentacije za period 2019-2020. Godine	19.11.2018	Nije objavljen

Ministarstvo zdravlja	Nacrt zakona o medicinskim sredstvima	7.02.2018	26.11.2018
	Nacrt zakona o kozmetičkim proizvodima	8.06.2018	27.08.2018
	Nacrt zakona o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu koristiti u nedozvoljenoj proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	31.10.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o apotekarskoj djelatnosti	23.11.2018	Nije objavljen
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	Nacrt zakona o upisu brodova i plutajućih objekata i stvarnim pravima na brodovima	19.05.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o putevima	11.06.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o putevima	20.07.2018	30.10.2018
	Koncesioni akt aerodromi crne gore- projekat koncesije i nacrtu ugovora o koncesiji u vezi sa aerodromima (Berane), Podgorica i Tivat	6.08.2018	28.9.2018
	Koncesioni akt za dodjelu koncesije za pružanje Lučke usluge – lučke pilotaže u luci Bar	8.08.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o pravima putnika u pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi	2.10.2018	18.12.2018
	Dodjela koncesije za pružanje Lučkih usluga	15.11.2018	Nije objavljen
Ministarstvo ekonomije	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama	10.05.2018	23.11.2018
	Nacrt Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2018-2022 godine, sa Okvirnim akcionim planom	25.06.2018	19.07.2018
	Koncesioni akt o rudi crvenog boksita na ležištima „Blok br. 4“, opština Nikšić	11.07.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju	16.07.2018	18.12.2018
	Koncesioni akt o mineralnoj sirovini tehničko-građevinskog kamena na ležištu „Midova kosa“- Budoš, opština Nikšić	30.07.2018	Nije dostupan
	Nacrt zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti	31.07.2018	24.10.2018
	Nacrt zakona o sigurnosti operacija sa ugljovodonicima	9.08.2018	30.10.2018
	Koncesioni akt o mineralnoj sirovini tehničko-građevinskog kamena ležišta „krš“ – kaluđerski laz, opština Rožaje	22.09.2018	Nije objavljen
	Nacrt strategije razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2019 – 2023 sa Akcionim Planom za 2019 - 2020. godinu	19.10.2018	23.11.2018
	Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača	19.10.2018	19.04.2019
	Nacrt plana davanja koncesija za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina za 2019. godinu	4.12.2018	Nije objavljen
	Javna rasprava - Krivošije, Ledenice, Rudine 1 i Stupne	25.12.2018	Nije objavljen
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Nacrt zakona o strukturnim mjerama, uređenju tržišta i držanoj pomoći u ribarstvu	11.04.2018	Nije objavljen
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu	15.11.2018	Nije objavljen

Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Predlog uredbe o zabrani i ograničenju korišćenja, stavljanja u promet i proizvodnji hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu	6.03.2018	20.04.2018
	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine	13.03.2018	Nije dostupan
	Nacrt Državne studije lokacije "Ivan do" - Žabljak i Nacrtu Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu	10.04.2018	20.07.2018
	Nacrt zakona o industrijskim emisijama	11.04.2018	25.06.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada	24.04.2018	25.07.2018
	Nacrt zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama	27.04.2018	15.06.2018
	Nacrt Državne studije lokacije "Sektor 10 – Spila – Risan – Rt Banja" – Kotor	30.04.2018	Nije objavljen
	Nacrt Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Sektor 5" – Herceg Novi	3.05.2018	20.07.2018
	Nacrt Prostornog plana posebne namjene za Obalno područje Crne Gore	18.05.2018	14.06.2018
	Nacrt Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Prokletije"	18.05.2018	Nije objavljen
	Nacrt Državne studije lokacije "Sektor 20 i sektor 21"	25.05.2018	Nije objavljen
	Nacrt Državne studije lokacije "Dio sektora 66 – moduli IV i V" – Velika plaza	14.06.2018	Nije objavljen
	Predlog strategije zaštite od radona s akcionim planom za period 2019-2023. godine	18.06.2018	14.12.2018
	Nacrt Državne studije lokacije "Dio sektora 66 – postojeća hotelska grupacija i modul I" – Velika plaža	22.06.2018	Nije objavljen
	Nacrt Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Skadarsko jezero" i Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu	20.07.2018	Nije objavljen
	Nacrt Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Sektor 16", Stari grad – Škaljari – Peluzica u Kotoru	23.08.2018	Nije objavljen
	Nacrt Državne studije lokacije "Sektor 2 – ušće Sutorine - Igalo i Nacrtu Izvještaja o strateškog procjeni uticaja na životnu sredinu	24.03.2018	Nije objavljen
	Predlog zakona o upravljanju otpadom	31.08.2018	9.11.2018
	Nacrt strategije upravljanja hemikalijama 2019-2022	30.10.2018	31.12.2018
	Nacrt zakona o zaštiti klime	23.11.2018	28.12.2018
	Nacrt strategije razvoja kulturnog turizma Crne Gore sa Akcionim planom do 2023.godine	23.11.2018	19.12.2018
	Nacrt strategije razvoja ruralnog turizma Crne Gore sa Akcionim planom do 2023.godine	23.11.2018	19.12.2018
	Nacrt izmjena i dopuna Državne studije lokacije „Sektor 5" i Nacrtu Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu	28.11.2018	30.01.2019
	Nacrt drugog dvogodišnjeg ažuriranog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama	28.11.2018	Nije objavljen
	Nacrt nacionalnog plana za implementaciju Stokholmske konvencije	10.12.2018	16.01.2019
	Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Mojkovac i Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu	12.12.2018	1.03.2019
	Nacrt izmjena i dopuna prostorno urbanističkog plana opštine pljevlja i nacrtu izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu	31.12.2018	12.04.2019
Ministarstvo nauke	Nacrt Smjernica Strategije pametne specijalizacije (2018-2024)	16.11.2018	3.12.2018
Ministarstvo kulture	Zakon o državnim nagradama	29.08.2018	30.10.2018

Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Nacrt zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu	19.02.2018	16.03.2018
	Nacrt zakona o mirnom rješavanju radnih sporova	19.02.2018	16.03.2018
	Nacrt zakona o volonterizmu	19.02.2018	16.03.2018
	Nacrt zakona o mirnom rješavanju radnih sporova	3.07.2018	27.08.2018
	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju	23.07.2018	30.10.2018
	Nacrt zakona o zaštiti upućenih zaposlenih građana Crne Gore na radu u inostranstvu	27.09.2018	14.11.2018
	Nacrt zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	13.11.2018	20.02.2019
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Nacrt zakona o životnom partnerstvu lica istog pola	29.05.2018	29.06.2018
	Nacrt strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023	27.11.2018	18.12.2018
Ministarstvo sporta	Nacrt zakona o mladima	11.05.2018	3.08.2018
Kancelarija za evropske integracije	Izrada Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019 - 2020	28.12.2018	31.01.2019
	Nacrt Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2022. godine	23.11.2018	14.12.2018

**Izvještaj o učešću građana i NVO
u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou
i saradnji lokalnih samouprava i NVO
u 2018. godini**

1. UVOD

1.1. Opšte informacije o Izveštaju

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) je u okviru projekta „**Resursni centar za organizacije civilnog društva u Crnoj Gori!**” sproveo istraživanje o učešću građana i NVO u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou u 2018. godini.

Projekat „**Resursni centar za organizacije civilnog društva u Crnoj Gori!**” je finansijski podržan od strane **Evropske unije**, posredstvom **Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori**, a kofinansiran od strane **Ministarstva javne uprave**. Jedna od ključnih aktivnosti ovog projekta je i sprovođenje istraživanja o učešću građana i NVO u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou. **Cilj ovog istraživanja je bio praćenje implementacije regulative kojom se uređuje saradnja između lokalnih samouprava i nevladinih organizacija, kao i transparentnost i odgovornost rada lokalnih samouprava tokom 2018. godine.**

Ovaj projekat je nastavak aktivnosti koje CRNVO sprovodi već 19 godina, u želji da poboljša saradnju lokalne uprave i lokalnih nevladinih organizacija i unaprijedi dalji proces uspostavljanja principa dobrog upravljanja u opštinama.

Imajući u vidu da je praćenje napretka u oblastima značajnim za učešće građana i NVO u procesima donošenja odluka i saradnju lokalnih NVO sa lokalnim samoupravama preduslov u kreiranju novih rješenja od kojih će koristiti imati građani i koji će unaprijediti proces demokratizacije lokalnih samouprava, CRNVO je sa svojim partnerima: *NVO Bonum, NVO Nada, Novi horizonti i Bjelopoljski demokratski centar*, u periodu od februara do jula 2019. godine preduzeo aktivnosti u sljedećim pravcima:

- Prikupljanje informacija o primjeni propisa koji regulišu saradnju nevladinih organizacija i lokalnih samouprava tokom 2018. godine (Zakon o lokalnoj samoupravi, Opštinski Statut, Poslovnik o radu Skupština Opština, Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova itd.). Cilj ovih aktivnosti je bio da zajedno prepoznamo dobre i slabe tačke u komunikaciji i nađemo način da unaprijedimo saradnju na zadovoljstvo naših građana, lokalnih uprava i nevladinih organizacija;
- Prikupljanje informacija o primjeni propisa koji regulišu transparentnost i odgovornost lokalnih samouprava (Zakon o lokalnoj samoupravi, Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova itd.).

1.2. Metodologija istraživanja

Za potrebe realizacije istraživačkih aktivnosti, korišćena je sljedeću metodologiju za prikupljanje kvalitativnih i kvantitativnih podataka: zahtjevi za slobodan pristup informacijama, fokus grupe sa predstavnicima lokalnih samouprava i NVO, intervjui sa predstavnicima NVO i opština, kao i analiza - relevantnih dokumenata i internet prezentacija opština.

1.2.1. Zahtjevi za slobodan pristup informacijama

CRNVO je u cilju prikupljanja informacija uputio 96 zahtjeva za slobodan pristup informacijama na adrese 24 crnogorske opštine, *sa izuzetkom novoformirane Opštine Tuzi, koja je formirana krajem izvještajnog perioda i nije bila obuhvaćena ovim istraživanjem*. Po četiri zahtjeva za slobodan pristup informacijama, sa ukupno 31 pitanjem, proslijeđena su lokalnim administracijama, a odnosili su se na sljedeće oblasti: učešće građana u procesima donošenja odluka, učešće NVO u procesima donošenja odluka i saradnja sa lokalnim samoupravama, transparentnost rada opštine, u pogledu rada izvršne vlasti i rada opštinskih skupština.

1.2.2. Fokus grupe

Sa ciljem detaljnijeg prikupljanja informacija, u okviru istraživanja održano je ukupno deset fokus grupa (pet sa predstavnicima lokalnih samouprava i pet sa predstavnicima nevladinih organizacija). Fokus grupe su imale za cilj da u direktnoj komunikaciji sa praktičarima/kama pravnog okvira za saradnju i komunikaciju između lokalnih nevladinih organizacija i lokalnih samouprava, dođemo do konkretnijih informacija o načinu komunikacije, uspjehnosti postojećih mehanizama za saradnju i komunikaciju, te primjerima dobrih praksi i iskustava koja se mogu primijeniti u ostalim opštinama. Fokus grupe su predstavljale dopunsko istraživanje u odnosu na podatke dobijene putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Fokus grupe su održane prema sljedećem rasporedu:

Mjesto održavanja	Datum	Za sljedeće opštine:
Ulcinj	11.04.2019. godine	Ulcinj, Bar i Budva
Herceg Novi	14.04.2019. godine	Herceg Novi, Tivat i Kotor
Podgorica	19.04.2019. godine	Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, Nikšić i Danilovgrad
Pljevlja	23.04.2019. godine	Pljevlja, Žabljak, Šavnik i Plužine
Berane	16.05.2019. godine	Berane, Bijelo Polje, Rožaje, Plav, Andrijevica, Petnjica i Gusinje

U fokus grupama su učestvovali- 31 predstavnik/ca nevladinih organizacija i 20 predstavnika lokalnih samouprava.

1.2.3. Upitnici

Upitnici su korišćeni kao dodatni mehanizam za prikupljanje detaljnijih informacija o stanju na terenu, kada je riječ o saradnji nevladinih organizacija sa organima lokalnih samouprava. Korišćene su dvije vrste upitnika, jedan za predstavnike NVO, a drugi za predstavnike lokalnih samouprava. Pitanja su se odnosila na način i stepen informisanosti građana i NVO; učešće u procesima donošenja odluka (radne grupe, prethodno konsultovanje, radne grupe); finansiranje projekata i programa NVO; dodjeljivanje/ustupanje prostorija u vlasništvu lokalnih samouprava NVO na besplatno korišćenje; institut „slobodna stolica”; komunikacija sa kontakt osobama za saradnju sa NVO i dr. Na upitnike je odgovorilo 50 predstavnika NVO i 15 predstavnika organa lokalne uprave.

1.3. Rezime i glavni nalazi istraživanja

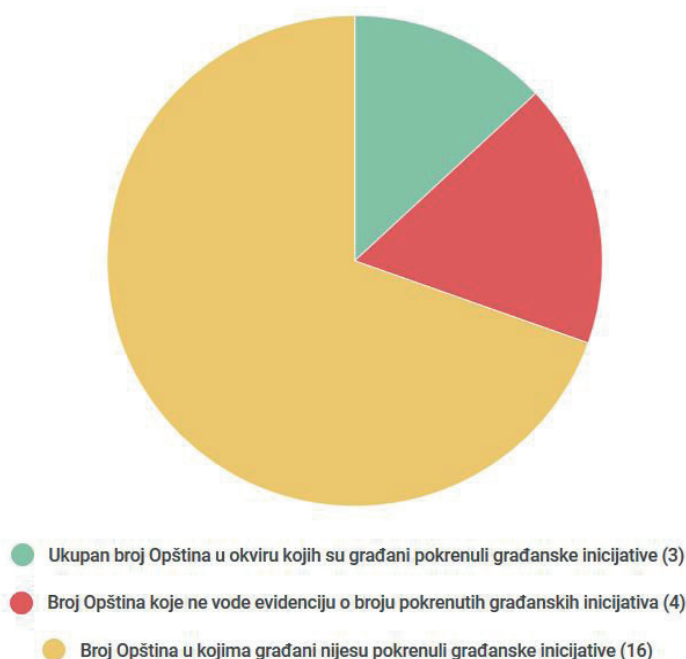
GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Predmet istraživanja u okviru ove oblasti bila je saradnja lokalne uprave sa građanima, odnosno na koji način lokalne uprave informišu građane o svom radu, uključuju u procese donošenja odluka i konsultuju o pitanjima važnim za život u društvenoj zajednici. Između ostalog, putem zahtjeva za slobodan pristup informacija, od crnogorskih opština je zahtijevano da dostave informacije o broju podnijetih građanskih inicijativa, o broju i načinu sprovođenja lokalnih zborova građana ili opštinskih/mjesnih referenduma, te broju žalbi, peticija i prijedloga podnijetih u 2018. godini.

U 2018. godini nije bilo organizovanih opštinskih/mjesnih referenduma, a izvještaji sa održanih zborova građana su malobrojni. Naime, tokom izvještajnog perioda, prema dostupnim informacijama, organizovana su samo četiri zbora građana u mjesnim zajednicama u Andrijevici, Beranama, Prijestonici Cetinje i Kolašinu.

Nažalost, većina opština ne vodi evidenciju o broju podnijetih inicijativa, žalbi, primjedbi i komentara, a mnoge opštine su navele da zbog ugrožavanja prava na privatnost ne mogu dostaviti dokumenta putem kojih bi se moglo utvrditi činjenično stanje u ovoj oblasti. **Na osnovu dostavljenih podataka, u toku izvještajnog perioda je u Crnoj Gori pokrenuto pet građanskih inicijativa, u tri opštine. Četiri opštine**

nijesu dostavile podatke u vezi sa ovim pitanjem, dok u 16 opština građani nijesu u toku 2018. godine pokrenuli građanske inicijative.

Grafikon 1: Broj podnijetih građanskih inicijativa u 2018. godini

SARADNJA OPŠTINA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Prema zvanično dostupnim informacijama, a u okviru evidencije koju vodi Ministarstvo javne uprave, tokom 2018. godine je **u Crnoj Gori registrovano ukupno 402 nevladine organizacije**.³ Najveći broj novoformiranih nevladinih organizacija se nalazi u Podgorici, a tokom 2018. godine u Glavnom gradu je osnovano 167 nevladine organizacije.

U trogodišnjem periodu je osnovano 1285 nevladinih organizacija, a u odnosu na trogodišnji period, najmanji broj osnovanih nevladinih organizacija je bio 2017. godine, kada je osnovano ukupno 390 organizacija. Najmanje osnovanih nevladinih organizacija, za trogodišnji period, zabilježen je u opštini Plužine.

Naziv opštine	Broj registrovanih NVO u 2016. Godini	Broj registrovanih NVO u 2017. godini	Broj registrovanih NVO u 2018. godini	Ukupan broj registrovanih NVO za trogodišnji period po Opštinama
Andrijevića	1	2	3	6
Bar	39	19	29	87
Berane	15	16	21	52
Bijelo Polje	28	29	18	75
Budva	20	12	9	41
Prijestonica Cetinje	10	11	6	27
Danilovgrad	3	3	6	12
Gusinje	3	3	3	9
Herceg Novi	19	14	19	52
Kolašin	4	5	6	15
Kotor	13	17	12	42

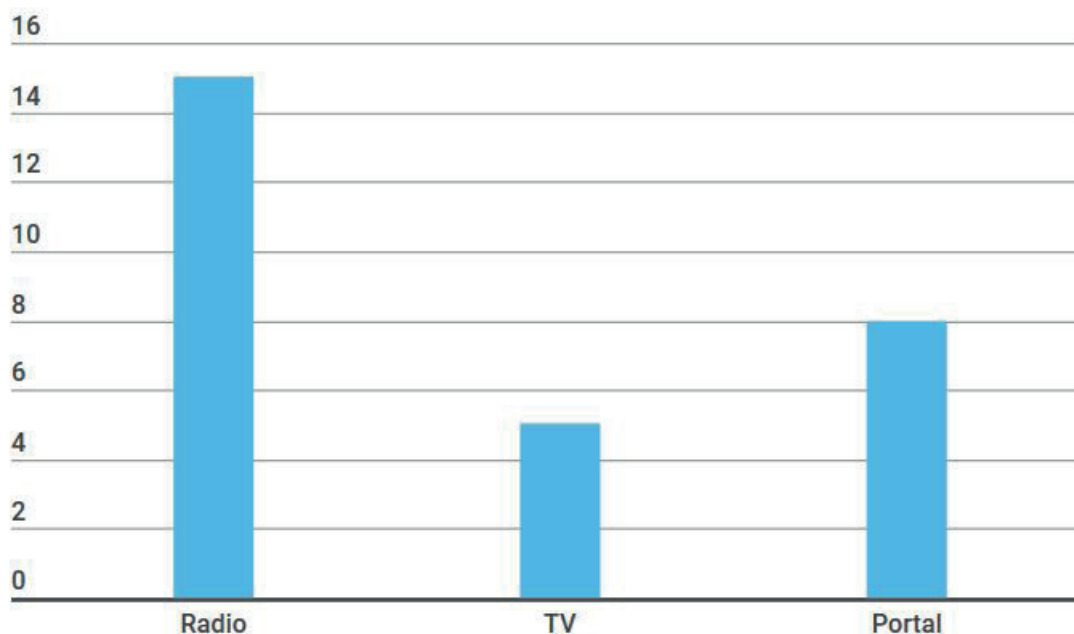
Mojkovac	2	2	2	6
Nikšić	32	34	37	103
Petnjica	4	3	1	8
Plav	14	7	8	29
Plužine	1	0	2	3
Pljevlja	16	12	12	40
Glavni grad Podgorica	207	173	167	547
Rožaje	25	5	22	52
Šavnik	0	3	1	4
Tivat	12	11	5	28
Ulcinj	19	8	11	38
Žabljak	6	1	2	9
UKUPNO:	493	390	402	1285

Tabela 1. Ukupan broj osnovanih NVO tokom trogodišnjeg perioda (2016, 2017. i 2018)

- Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

Kao primarni mehanizam za informisanje građana i predstavnika NVO o svom radu, lokalne uprave se najčešće koriste veb stranicama. Sve lokalne uprave posjeduju veb stranice sa sličnim sadržajem. Međutim, ne postoji standardizovani izgled veb stranica lokalnih uprava, što bi olakšalo pretragu podataka, a mnoge lokalne uprave ne objavljuju informacije na vidljivim rubrikama, što otežava pretragu.

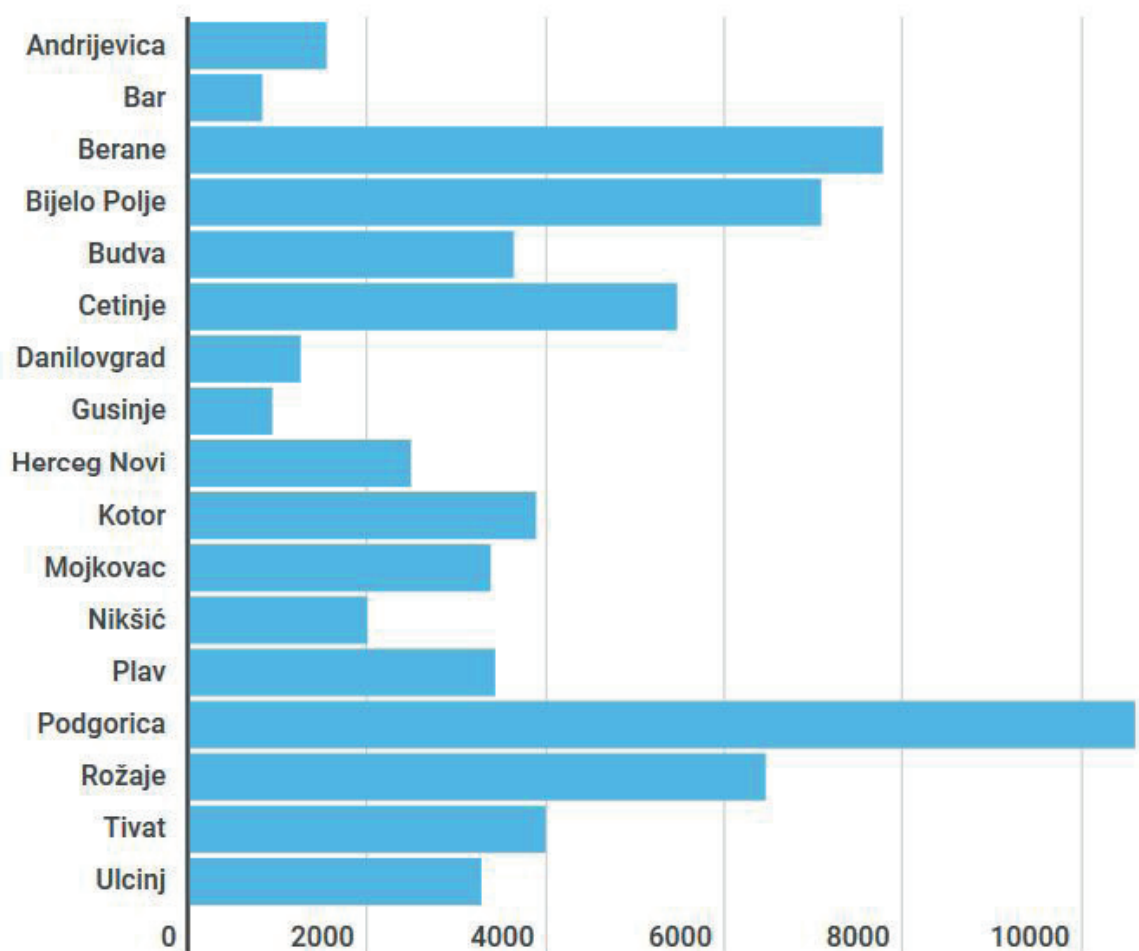
Takođe, opštine u kojima postoje lokalni javni emiteri, informacije o svom radu često objavljuju putem istih. U skladu sa opštinskim propisima, mnoge informacije se objave i putem jednog dnevnog lista ili putem oglasnih tabli u samim zgradama Opština. **Kada je riječ o broju lokalnih uprava koje posjeduju neki od tri moguća kanala za medijsko predstavljanje, ukupno 15 njih koristi radio, pet lokalnih uprava imaju formirane televizije, dok njih sedam građane o svom radu obavještavaju i putem portala.**

Grafikon 2: Broj radio i TV stanica, odnosno portala u službi javnog informisanja (lokalni javni emiteri u Crnoj Gori)

Dodatno, mnoge Opštine su formirale naloge na društvenim mrežama i na taj način informišu građane o svom radu. Predstavnici lokalnih NVO predlažu veću ažurnost u objavljivanju informacija, posebno u pogledu organizovanja javnih konsultacija, izvještaja, donijetih odluka i sl.

Ovim istraživanjem ispitano je koje lokalne uprave posjeduju formirane naloge na društvenoj mreži Facebook i utvrdili da ukupno 17 njih koristi ovu društvenu mrežu u promovisanju svog rada i komunikaciju sa građanima. Ukupno 67.836 građana/ki „prati” objave putem pomenutih naloga na društvenoj mreži Facebook, što ovu mrežu čini potencijalno novim efektivnim mehanizmom komunikacije lokalnih uprava sa građanima.

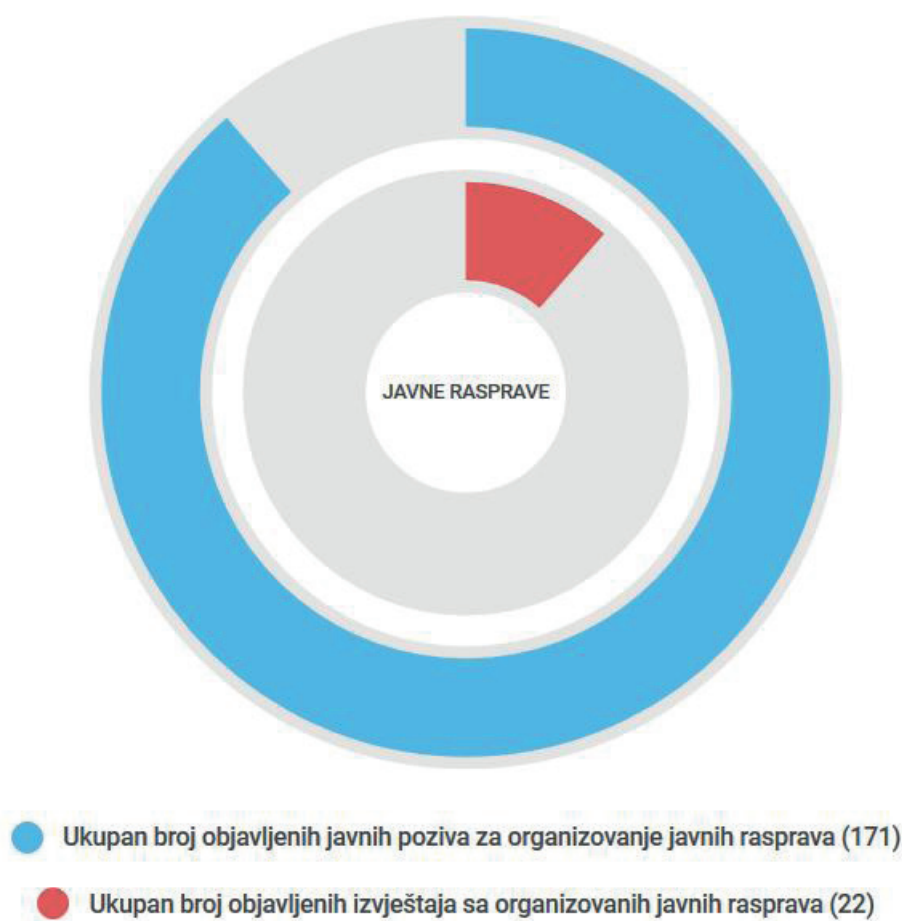

*Grafikon 3: Ukupan broj pratilaca po Opštinama
(koje su kreirale naloge na društvenoj mreži Facebook)*

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

Svi učesnici istraživanja su javne rasprave ocijenili kao jedan od osnovnih mehanizama učešća građana i predstavnika NVO u proces donošenja odluka. Međutim, potrebno je dodatno unaprijediti ovaj mehanizam. Prije svega, lokalne uprave bi trebalo proaktivnije da promovišu ovaj vid učešća građana u procesima donošenja odluka, kao i da putem konsultacija u početnoj fazi pripreme akata od zajedničkog interesa omoguće građanima da utiču na sadržaj nacрта istih. Lokalne uprave nijesu ažurne u objavljivanju izvještaja o organizovanim javnim raspravama, a građani često ne dobiju povratnu informaciju o njihovim prijedlozima. Dodatno, potrebno je poboljšati kapacitete lokalnih NVO da se bave pitanjima lokalne uprave i na taj način doprinesu stvaranju kvalitetnijih prijedloga akata od zajedničkog interesa.

Kada je riječ o broju objavljenih javnih poziva za organizovanje javnih rasprava, na veb stranicama lokalnih uprava je u toku 2018. godine objavljen ukupno 171 javni poziv. Međutim, brojka je znatno manja kada je riječ o objavljenim izvještajima sa organizovanih javnih rasprava, odnosno tokom izvještajnog perioda je na veb stranicama lokalnih uprava objavljeno samo 22 izvještaja.

Grafikon 4: Broj objavljenih javnih poziva za organizovanje javnih rasprava, kao i ukupan broj objavljenih izvještaja sa javnih rasprava tokom 2018. godine

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

Predstavnici lokalnih NVO su ocijenili da ovaj mehanizam nije zaživio u potpunosti. Naime, mnoge opštine ne objavljuju pozive za učešće predstavnika NVO u radu radnih grupa, a često se desi da i nakon izbora, predstavnici ne budu u mogućnosti da doprinesu radu grupe iz razloga što se ne organizuju sastanci. Potrebno je napomenuti da na lokalnom nivou ne postoji opštinski propis putem kojeg se biraju predstavnici NVO za članstvo u radnim grupama, što ostavlja prostora za izbjegavanje ovog mehanizma saradnje i učešća građana, tj. NVO u procesu donošenja odluka.

Na zvaničnim internet prezentacijama lokalnih uprava u Crnoj Gori, nalazi se ukupno 18 javnih poziva za izbor članova/ca radnih grupa i drugih tijela koja obrazuju opštine, a iz redova lokalnih nevladinih organizacija. Na veb stranicama se ne mogu pronaći zasebne odluke o izboru predstavnika NVO u radnim grupama, što onemogućava dobijanje podatka o broju predstavnika/ca NVO u ovim radnim tijelima.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

Opštine često podržavaju aktivnosti lokalnih NVO, a u zavisnosti od tematike i važnosti aktivnosti po grad. Opštine najčešće finansijski podržavaju ili u saradnji sa lokalnim NVO organizuju događaje koji su u oblasti kulture ili sporta.

Tokom izvještajnog perioda su, a prema javno dostupnim informacijama, lokalne uprave organizovale ukupno 21 događaj u saradnji sa lokalnim NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

Mnogi predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu zadovoljni sa procesom finansiranja na lokalnom nivou. Takođe, nezadovoljstvo ne kriju ni predstavnici lokalnih uprava. Postoji nekoliko ključnih problema u finansiranju, a oni se odnose na sljedeće: veoma mali iznos sredstava namijenjen projektima i programima lokalnih NVO; netransparentna procedura ocjenjivanja projekata; nekompetentnost članova Komisija za ocjenjivanje projekata, odnosno nepostojanje nezavisnih stručnih procjenjivača i sl. Mnoge Opštine sredstva dijele i mimo konkursa za raspodjelu, a na osnovu diskrecionog prava.

Ukupno 14 lokalnih uprava je tokom 2018. godine objavilo i sprovelo javne konkurse za raspodjelu sredstava za projekte i programe nevladinih organizacija. Po tom osnovu je tokom iste godine, a prema javno dostupnim informacijama, raspodijeljeno ukupno 341.569,13 eura.

Opština	Iznos raspodijeljenih sredstava	Opština	Iznos raspodijeljenih sredstava
Andrijevića	4.000 eura	Petnjica	5.000 eura
Berane	36.628,50 eura	Plužine	4.700 eura
Budva	68.331 eura	Pljevlja	11.431 eura
Danilovgrad	11.999,98 eura	Podgorica	39.980,8 eura
Herceg Novi	70.000 eura	Golubovci	9.900 eura
Kolašin	2.000 eura	Tivat	21.040 eura
Kotor	32.558 eura	Tuzi	12.000 eura
Mojkovac	6.999,85 eura	Žabljak	5.000 eura
UKUPNO	341.569,13 eura		

Tabela 2: Ukupni iznosi sredstava koji su raspodijeljeni u 2018. godini za projekte i programe lokalnih NVO po Opštinama

- **Obezbjedjivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Na lokalnom nivou ne postoji zasebni opštinski akt putem kojeg se proceduralno odlučuje o dodjeli prostorija u vlasništvu opština na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama. Iako je to trenutni opis stanja, mnoge lokalne uprave podržavaju rad lokalnih NVO i na taj način. **Prema informacijama koje su nam dostavile opštine, uzevši u obzir i činjenicu da mnoge od njih ne vode evidenciju o ovom podatku, ukupno 55 organizacija civilnog društva besplatno koristi prostorije u vlasništvu opština.** Predstavnici NVO su izrazili nezadovoljstvo zbog mogućih zloupotreba, netransparentne i diskriminatorne procedure za izbor organizacija kojima se dodjeljuju prostori na besplatno korišćenje.

- **Institut "slobodna stolica"**

Institut „slobodna stolica“ predstavlja mehanizam za učešće predstavnika lokalnih nevladinih organizacija u radu lokalnog parlamenta, putem učešća na plenarnom zasijedanju. Predstavnici NVO imaju pravo najaviti svoj govor i u odnosu na Opštinski propis, a najčešće na osnovu Poslovnika o radu Skupštine Opštine, isti predstaviti odbornicima/cama, ali bez prava glasanja. Ovaj institut se nije pokazao kao dobar mehanizam saradnje lokalnih Skupština sa predstavnicima NVO jer postoje varijacije u tumačenju pravnih osnova za sprovođenje istog. Naime, mnogi predstavnici lokalnih NVO su ovaj mehanizam ocijenili kao neuspješnim, a posebno iz razloga što materijali za skupštinske sjednice često nijesu javno dostupni, a skupštinske službe ne postupaju proaktivno u cilju promovisanja ovog vida učešća. Podaci do kojih smo

došli potvrđuju da i dalje postoji veoma nizak nivo učešća NVO u radu Skupština.

Naime, predstavnici NVO su pravo da učestvuju u radu lokalnog parlamenta iskoristili u samo šest crnogorskih Opština (Bijelo Polje, Budva, Prijestonica Cetinje, Herceg Novi, Podgorica i Tivat), a na skupštinskim zasjedanjima je učestvovalo ukupno 12 predstavnika NVO.

U ostalim Opštinama predstavnici NVO nijesu učestvovali na skupštinskim zasjedanjima, a kao ključne razloge navode: komplikovana procedura prijavljivanja i odobravanja učešća; kratak vremenski period za obraćanje članovima/cama parlamenta; nemogućnost replike, odnosno pojašnjivanja svog stava; nedostatak povratnih informacija o njihovim stavovima i sl.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

U okviru ove oblasti istraživanja, istražili smo na koji način lokalne uprave (izvršna i zakonodavna vlast) informiše javnost o njihovom radu, odnosno da li su odluke koje se donose i aktivnosti koje se sprovode u dovoljnoj mjeri javni i transparentni. Kao osnovni vid prikupljanja informacija o ovoj oblasti, koristili smo zahtjeve za slobodan pristup informacijama, ali i pretraživanje zvaničnih internet prezentacija lokalnih samouprava. Na veb stranicama lokalnih samouprava bi, prema Zakonu o lokalnoj samoupravi, iste trebalo da redovno objavljuju informacije o velikog značaja za rad i funkcionisanje grada, pa smo putem pomenutih metoda potraživali informacije koje se odnose na dostupnost sljedećih dokumenata: odluke, akti, pravilnici, rješenja, zaključci koje donosi predsjednik opštine: gradski budžet za 2018. godinu; izvještaj o radu predsjednika opština; izvještaj o radu gradskih službi; završni račun; registri javne uprave, ugovori sa pravnim i fizičkim licima; vodič za slobodan pristup informacijama; spisak javnih funkcionera i namještenika, kao i spisak javnih funkcionera sa informacijama o njihovim zaradama i drugim primanjima u vezi sa vršenjem javne funkcije. Dodatno, istražili smo da li lokalni parlamenti blagovremeno objavljuju dokumenta kao što su: odluke, informacije izvještaji, planovi i programi.

- Prema rezultatima istraživanja, ali i dostavljenim informacijama od strane lokalnih uprava, transparentnost nije na zadovoljavajućem nivou, posebno u smislu objavljivanja informacija koje su od velikog značaja za konkretnije uključivanje građana i NVO u praćenju rada lokalnih uprava, kao i uključivanja u procese donošenja odluka. Mnoge opštine neredovno ažuriraju svoje veb stranice, a mnoge su od strane predstavnika NVO koji su učestvovali u istraživanju, ocijenjene kao nepregledne i nefunkcionalne.
- **Kada je riječ o objavi odluka o budžetu za 2018. godinu, samo četiri crnogorske Opštine nijesu pomenuti dokument objavile na svojim zvaničnim internet prezentacijama: Danilovgrad, Gusinje, Pljevlja i Šavnik.**
- Opštine uglavnom ne objavljuju polugodišnje izvještaje o izvršenju budžeta i investicione politike;
- **Više opština nije objavilo izvještaje o radu predsjednika opštine za 2018. godinu, dok su to uradile samo četiri crnogorske Opštine: Andrijevica, Bijelo Polje, Budva i Tivat.**
- Opštine su uglavnom objavljivale planska dokumenta, programe uređenja prostora, kao i odluke o dodjeli poslova i usluga, odnosno ugovore sa pravnim i fizičkim licima;
- Na veb stranicama opština se uglavnom objavljuju vodiči organa lokalne uprave o slobodnom pristupu informacijama, ali mnoge opštine ne objavljuju informacije o postupcima, odnosno rješenja donijeta postupanjem po zahtjevima za slobodan pristup informacijama;
- Većina lokalnih uprava je na svojim veb stranicama objavila odluke koje je usvojila skupština opštine;
- Opštine uglavnom praktikuju objavljivanje poziva za skupštinska zasjedanja sa dnevnim redom, međutim ne i materijale po svim tačkama;

1.4. PREPORUKE

U cilju povećanja nivoa učešća građana i predstavnika nevladinih organizacija u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou, te unapređivanja saradnje lokalnih uprava sa nevladinim organizacijama, preporučujemo sljedeće mjere, aktivnosti i inicijative:

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU:

- Prilagoditi Odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova sa rješenjima iz Zakona

o lokalnoj samoupravi, a posebno u dijelu koji se odnosi na uključivanje predstavnika NVO u početnoj fazi izrade akata od zajedničkog interesa, odnosno u proces prethodnog konsultovanja (putem istraživanja, upitnika, okruglih stolova, javnih rasprava i učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa od samog početka izrade odluka i akata od značaja za lokalnu zajednicu);

SARADNJA OPŠTINA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije

- Unaprijediti informisanje nevladinih organizacija putem uspostavljanja posebne rubrike „NVO sektor” na veb stranicama opština, te ažurnije objavljivati sve informacije bitne za rad i jačanje saradnje sa NVO (novosti, javne pozive, odobrene projekte, izvještaje, dokumenta putem kojih se reguliše pitanje saradnje između lokalnih uprava i NVO, kao i potrebne obrasce i dr.);
- Unaprijediti komunikaciju sa građanima putem korišćenja društvenih mreža, kao novog mehanizma komunikacije i promocije rada lokalnih uprava.

Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština

- Dodatno unaprijediti znanja službenika lokalnih uprava o nevladinim organizacijama, odnosno o načinima uključivanja predstavnika NVO u procese donošenja odluka, kao i javnom konsultovanju prilikom usvajanja odluka na lokalnom nivou;
- Unaprijediti transparentnost procesa javnog konsultovanja putem objavljivanja i proaktivnog promovisanja javnih poziva za organizovanje javnih rasprava, kao i sačinjavanjem i objavljivanjem izvještaja o sprovedenim javnim raspravama, te dostavljanjem istih svim učesnicima konsultacija;
- Javno konsultovanje je potrebno organizovati u prostorijama koje su prilagođene osobama sa invaliditetom, kako bi se izbjegla diskriminacija. Takođe, potrebno je prilagoditi veb strane opština osobama sa oštećenim vidom;
- Povećati ažurnost objavljivanja izvještaja sa organizovanih javnih rasprava na zvaničnim veb stranicama Opština, kako bi se povećalo interesovanje građana i NVO za korišćenje ovog mehanizma za učešće u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou.

Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

- Potrebno je u početnoj fazi izrade akata od zajedničkog interesa uključiti građane i predstavnike NVO, a putem sprovođenja faze prethodnog konsultovanja (organizovanjem javnih rasprava u početnoj fazi izrade akata, sprovođenjem istraživanja, organizovanjem stručnih javnih rasprava i sl.);
- Definirati proceduru izbora predstavnika NVO u radna tijela- Prilagoditi Odluku o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova sa modelom Odluke predložene od strane Zajednice Opština (izrađene u saradnji sa Ministarstvom javne uprave i Centrom za razvoj NVO sa partnerima), posebno u dijelu organizovanja i sprovođenja procesa javnog konsultovanja, kao i prethodnog konsultovanja i izbora predstavnika NVO u radnim grupama;

Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

- Redovnije organizovati sastanke predsjednika opštine, te predsjednika Skupštine Opštine sa predstavnicima lokalnih NVO, što je i pravna obaveza u skladu sa Statutima Opština i Poslovnika o radu Opštine;
- Češće organizovati događaje (javne rasprave, okrugle stolove, seminare i sl.), koji podrazumijevaju saradnju lokalnih uprava sa NVO, kao i povećati nivo uključenosti lokalne zajednice u kreiranje i učešću na tim događajima.

Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine

- Potrebno je uvažiti komentare predstavnika NVO o netransparentnom i nedovoljno održivom finansiranju projekata i programa nevladinih organizacija od strane lokalne uprave, tako što će se pristupiti izmjenama i dopunama normativnih akata u oblasti finansiranja (uvrstiti primjere dobre prakse, kao i pravila utvrđena na nacionalnom nivou, a koja se odnose na uključivanje nezavisnih

procjenjivača u proces ocjenjivanja primljenih prijedloga projekata i programa);

- Ažurnije sprovoditi proceduru objave javnih konkursa (poziva za izbor članova/ca Komisije za raspodjelu sredstava, objava samog konkursa i Odluke o raspodjeli), u skladu sa važećim rokovima u odnosu na Odluke u oblasti finansiranja NVO iz budžeta lokalnih uprava;
- Razmotriti određivanje fiksnog procenta sredstava iz budžeta lokalnih uprava, koja bi bila namijenjena raspodjeli za realizaciju projekata i programa nevladinih organizacija;
- Razmotriti mogućnost formiranja dvije različite budžetske linije, koje bi se odnosile na: raspodjelu sredstava za projekte i programe NVO na osnovu javnog konkursa; kao i raspodjelu sredstava NVO sa posebnim statusom ili tradicionalne NVO;

Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne uprave

- Potrebno je izraditi odluku za dodjeljivanje prostorija u vlasništvu opština na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama na lokalnom nivou, putem kojeg bi se omogućio transparentan i jednak odnos lokalne uprave prema svim NVO;
- Razmisliti o izgradnji ili adaptaciji prostorija za zajedničko korišćenje više nevladinih organizacija, kako bi se smanjili troškovi održavanja i povezale organizacije.

Institut "slobodna stolica"

- Potrebno je pojednostaviti proceduru učešća predstavnika NVO u radu skupština opština, odnosno korišćenje instituta „slobodna stolica“ ali i uskladiti dio Statuta Opštine, odnosno Poslovnika o radu Skupštine, u dijelu koji se odnosi na učešće NVO u radu skupština, sa preporukama Zajednice Opština;
- Objavljivati materijale za organizovanje skupštinskih sjednica (prije organizovanja istih) i omogućiti njihovo preuzimanje, kako bi se stvorili uslovi za veću informisanost predstavnika NVO o temama o kojima raspravlja lokalni parlament, te povećao procenat učešća predstavnika NVO u radu lokalnog parlamenta;

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

- Potrebno je pospješiti ažurnost objavljivanja informacija/dokumenata (odluka, izvještaja, poziva, planova, ugovora i sl.) na zvaničnim veb stranicama Opštine, kao i poboljšati njihovu preglednost;
- Na veb stranicama opština potrebno je dodatno obratiti pažnju na zakonsku obavezu lokalnih uprava u smislu obavezno objavljivanja sljedećih dokumenata: izvještaje o radu javnih službi i preduzeća čiji je osnivač opština, liste funkcionera i namještenika, sa njihovim zvanjima i obračunom zarada i naknada koje primaju u vezi sa vršenjem javne funkcije, evidencije o neposrednom uvidu građana u akte na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama; polugodišnje izvještaje o izvršenju budžeta i investicione politike za tekuću godinu, kao i završne račune za prethodnu godinu, te učiniti dostupnim informacije i priložne materijale o tačkama dnevnog reda za svako skupštinsko zasijedanje;
- Prilagoditi RIA obrazac za potrebe lokalnih uprava, te pripremiti Uputstvo o sačinjavanju izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa;

2. NALAZI ISTRAŽIVANJA PO OPŠTINAMA

2.1. OPŠTINA ANDRIJEVICA

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama dobijenim putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, u Sekretarijatu lokalne uprave nije bilo podnesenih inicijativa od strane građana u 2018. godini. Pomenuti sekretarijat je u 2018. godini organizovao zborove građana u dvije mjesne zajednice, a povodom izbora članova Savjeta i predsjednika Savjeta tim mjesnih zajednica. U Opštini Andrijevica u 2018. godini nijesu objavljivani opštinski, ali ni mjesni referendumi. Pomenutom Sekretarijatu nijesu dostavljene kopije žalbi, peticija i prijedloga od strane građana Andrijevice.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO u Andrijevici su na fokus grupi kazali da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice, međutim smatraju da građani i predstavnici NVO nemaju dovoljno razvijenu informatičku pismenost, pa mnoge informacije ne dođu do većine građana.

Lokalna uprava

Kada je riječ o informisanju javnosti i NVO o radu lokalne uprave, predstavnici Opštine Andrijevica su istakli da se najčešće koriste veb stranicom, kao mehanizmom informisanja. U odnosu na zakonske obaveze, Opština Andrijevica javnost obavještava i putem dnevnih novina.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Predstavnici NVO su kazali da nijesu zadovoljni interesovanjem svojih kolega za učešće na javnim raspravama povodom usvajanja akata od zajedničkog interesa. Međutim, nije stvar ni u interesovanju, koliko je u nedostatku razvijenih kapaciteta lokalnih NVO da se bave temama iz oblasti rada lokalne uprave, zaključili su predstavnici lokalnih NVO.

Lokalna uprava

Programi javnih rasprava za lokalne planove i programe, kao i izvještaji sa javnih rasprava, objavljeni su na internet stranici Opštine Andrijevica, kazali su predstavnici lokalne uprave prilikom sprovođenja istraživanja. Međutim, oni su ocijenili da nevladine organizacije nijesu dovoljno aktivne, odnosno da nemaju dovoljno razvijene kapacitete da učestvuju u radu lokalne uprave, a kao jedan od ključnih razloga za to vide i činjenicu da se u Opštini Andrijevica za finansiranje NVO izdvaja samo pet hiljada eura na godišnjem nivou.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO iz Andrijevice su kazali da nijesu učestvovali u radu radnih grupa u 2018. godini, mada lokalna uprava nije proaktivna u uključivanju istih u rad različitih radnih grupa. Nedostatak je i nepostojanje zakonskog okvira u ovoj oblasti na lokalnom nivou, odnosno lokalne uprave nijesu ni u obavezi da nas uključuju u rad radnih grupa, kazali su predstavnici lokalnih NVO na fokus grupi.

Lokalna uprava

U Opštini Andrijevica nije obrazovan Savjet za saradnju sa NVO, dok poslove koji se tiču saradnje Opštine

sa predstavnicima NVO vrši samostalna savjetnica. Kada je riječ o učešću predstavnika NVO u radu radnih grupa, predstavnici lokalne uprave koji su učestvovali u istraživanju nijesu bili u prilici da ocijene taj mehanizam saradnje, budući da se u Opštini Andrijevice tokom izvještajnog perioda nijesu formirale radne grupe koje su u svom sastavu imale predstavnike NVO.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO sa kojima smo razgovarali u okviru fokus grupa, kazali su da nijesu imali priliku da sarađuju sa lokalnom upravom u smislu organizovanja zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova i seminara.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su izdvojili događaj u organizaciji NVO „Spona“, koja je u Andrijevici organizovala okrugli sto na temu „Treba li nam lokalna TV? Kakva ona treba da bude?“ Okrugli sto je održan, 31. avgusta, u sali andrijevačkog Centra za kulturu, sa početkom u 12 časova. Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju uspješnom saradnju sa lokalnim NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Lokalna uprava raspodjeljuje malu sumu novca za realizaciju projekata koji bi na konkretan način doprinijeli razvoju zajednice, zaključili su predstavnici NVO iz Andrijevice. Naime, lokalna uprava godišnje dodijeli 4000,00 eura NVO za realizaciju projekata i programa.

Lokalna uprava

Opština Andrijevice je tokom 2018. godine raspodijelila 4.000,00 eura NVO, odnosno cjelokupan iznos koji je i opredijelila. Prema riječima predstavnika lokalne uprave Andrijevice, NVO sektor nije zastupljen u životu društva, koliko bi to trebalo da budu, odnosno NVO su aktivne jedino kada se objavi javni poziv za finansiranje projekata i programa. Razumiju da lokalne NVO nemaju dovoljno razvijene kapacitete da se bave temama od značaja za rad lokalne uprave, te prepoznaju problem u malom iznosu novčane podrške Opštine Andrijevice razvoju tih organizacija i podršci realizaciji njihovih projekata i programa. Prioritetne oblasti su odlučene po staroj Odluci u oblasti finansiranja programa i projekata NVO, kojom nije predviđena uloga Savjeta za saradnju u smislu izbora prioriternih oblasti finansiranja.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Dvije nevladine organizacije koriste prostorije koje su im obezbijedene od strane lokalne uprave, kazali su predstavnici lokalnih NVO iz Andrijevice.

Lokalna uprava

Kada je riječ o korišćenju prostorija Opštine, predstavnici lokalne uprave su kazali da opštinske prostorije koriste dvije NVO, koje se bave pitanjima mladih osoba sa invaliditetom.

- **Institut „slobodna stolica“**

NVO

Predstavci lokalnih NVO su kazali da nijesu upoznati da li je iko od njihovih kolega koristio institut „slobodna stolica“, te da iz istog razloga zbog kojih kolege ne učestvuju u radu radnih grupa i javnom konsultovanju, tačnije nedostatak kapaciteta, glavna je prepreka u korišćenju ovih mehanizama saradnje sa lokalnom upravom.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, nevladine organizacije nijesu koristile Institut „slobodna stolica” u 2018. godini.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Budžet opštine Adndrijevica za 2018. godinu, kao i završni račun budžeta za istu godinu, objavljeni su na zvaničnoj veb stranici Opštine. Takođe, na veb stranici se nalaze i svi zaključeni ugovori sa pravnim licima, informacije su koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Kada je riječ o Vodiču za slobodan pristup informacijama, na veb stranici je objavljen inovirani Vodič za pristup informacijama u Sekretarijatu za lokalne uprave.

Na veb stranici se takođe nalazi i episak lokalnih službenika i namještenika sa njihovim zvanjima, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Sekretarijata lokalne uprave.

Prema informacijama dobijenim putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, Sekretarijat za lokalne uprave Opštine Andrijevica nije u postupku donošenja odluka, propisa i drugih akata sprovodila RIA analizu u 2018. godini.

2.2. OPŠTINA BAR

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Informaciju o broju podnijetih žalbi, peticija i prijedloga podnesenih u 2018. godini od strane građana, nismo dobili od lokalnog parlamenta u Baru iz razloga što bi, kako navode u odgovoru na zahtjev za slobodan pristup informacijama, njihovo objelodanjivanje narušilo privatnost i lična prava potpisnika građanskih inicijativa. Međutim, lokalna uprava je proslijedila molbe, žalbe i zahtjeve građana, iz kojih se može zaključiti da je najviše zahtjeva podnijeto od strane građana, a u vezi sa infrastrukturnim problemima.

U 2018. godini, u Opštini Bar nису organizovali zborovi građana, naveli su iz lokalne samouprave. Takođe, u istoj godini nису objavljivani mjesni, odnosno opštinski referendumi.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Opština redovno objavljuje pozive za javne rasprave i druge informacije od bitnosti za rad lokalnih NVO, zaključili su učesnici istraživanja i dodali da su informisani onoliko koliko su aktivni i zainteresovani. Učesnici istraživanja su predložili da bi bilo dobro napraviti mrežu NVO na lokalnom nivou, kako bi se povećao nivo informisanosti. NVO u Baru su prilično aktivne, međutim, to su uglavnom strukovne organizacije. Nema NVO u Baru koja se bavi mjesnim zajednicama, zagovaranjima, i pokretanjem inicijativa.

Lokalna uprava

Opština Bar građane i predstavnike NVO o svom radu najčešće informiše putem veb stranice, ali i putem lokalnog javnog emitera. U okviru zvaničnog veb sajta, nalaze se rubrike posebno dizajnirane za lakšu komunikaciju sa građanima i NVO, odnosno rubrike na kojima se objedinjeno nalaze informacije kao što su: pozivi za javne rasprave, servisne informacije za građane, urbanistička dokumenta i druge korisne informacije.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Učesnici fokus grupe su naveli da Opština redovno objavi poziv za javnu raspravu, ali da nije proaktivna u smislu promocije tog poziva. Takođe, prijedlozi koje predstavnici NVO izlože na javnim raspravama često ne budu usvojeni od strane predlagača, odnosno predstavnici NVO nikad ne dobije povratnu informaciju o svom prijedlogu, te se stvara utisak da se cijeli proces događa samo iz formalnih razloga, zaključili su predstavnici NVO iz Bara.

Lokalna uprava

Predstavnici Opštine Bar su naveli da je komunikacija sa predstavnicima NVO solidna po pitanju organizovanja javnih rasprava. Objave, nacrti i propratna dokumenta u vezi sa organizovanjem javnih rasprava se nalaze na sajtu opštine, što omogućava svim učesnicima da se pripreme za javne konsultacije.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Učestvovali smo ranijih godini u izradi strategija, dokumenata i slično, kazali su prisutni predstavnici NVO iz Bara. Međutim, u 2018. godini nije bilo poziva za konsultovanje, te nismo učestvovali u procesu izrade nijednog dokumenta. Takođe, treba naglasiti da se mali broj, a možda nijedna nevladina organizacija ne bavi konkretno pitanjima sa kojima se bavi lokalna uprava, misleći na javne politike, kazali su predstavnici NVO iz Bara, pa se ne može ni očekivati veliki doprinos NVO u tom procesu.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave su takođe ocijenili da ne postoji dovoljno razvijenih NVO koje bi svoje kapacitete dale na raspolaganju lokalnoj upravi u početnoj fazi izrade nekog dokumenta od zajedničkog interesa. Prema njihovim riječima, lokalna uprava redovno objavljuje pozive, ali se rijetko koja NVO prijavi za učešće u radu radnih grupa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, Opština je često bila pokrovitelj svih aktivnosti koje sprovode lokalne NVO, ali ne u finansijskom smislu. Naime, predstavnik Opštine dođe i prisustvuje događaju, ali se podrška na tome završava. Ono što se može naglasiti je da se podrška Opštine više ogleda u in-kind fonacijama, u smislu podrške lokalnih gradskih službi prilikom organizovanja događaja od značaja za lokalnu zajednicu.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su nas upoznali sa informacijom da je u organizaciji Sekretarijata za društvene djelatnosti Opštine Bar, u saradnji sa NVO Mediteran Multimedia i uz tehničku podršku Foto studija „Petović“, održano jubilarno deseto izdanje finala kviza „Koliko poznajem svoj grad“, te da su veoma zadovoljni uspostavljenom saradnjom. Takođe, predstavnici lokalne uprave su izdvojili i događaj pod pokroviteljstvom Opštine Bar, a u organizaciji NVO Maslinijada i Društva maslinara, u saradnji sa lokalnom Turističkom organizacijom i Kulturnim centrom, koji su u Starom Baru organizovali XVII Maslinijadu. Ova svetkovina u slavu masline okupila je nekoliko hiljada posjetilaca iz svih krajeva Crne Gore i regiona i predstavlja pozitivan vid saradnje lokalne uprave sa NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, Komisiju za raspodjelu sredstava čine članovi koji nijesu ljudi iz struke. Predstavnici NVO su zaključili da je finansijska podrška veoma mala, u odnosu na neke druge primorske opštine. Naime, lokalna uprava često dodijeli do nekoliko stotina eura za realizaciju projekata, što je nedovoljno. Predstavnici NVO su zaključili da je potrebno odvojiti budžetske linije za organizacije od velikog značaja i ostale NVO.

Lokalna uprava

Opština Bar nije raspisivala konkurs, niti su sredstva raspodijeljena, iako je budžetom Opštine pod stavkom „transferi NVO“ bilo predviđeno 60.000,00 eura za projekte i programe NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

NVO Adria koristi prostorije mjesne zajednice, kao i Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama isto, a npr. Narodna kuhinja nema svoj prostor, male organizacije nemaju svoj prostor, kazali su predstavnici NVO iz Bara. Međutim, treba navesti da lokalna uprava ustupa prostor za jednokratno korišćenje i to uvijek (Dom kulture, škole, sale, itd). Izviđački odred iz Bara je dobio prostor od opštine, ali to je nesigurnost jer ih često ise iz prostora, nedostaje im magacinski prostor za opremu.

Lokalna uprava

Lokalna uprava nije dostavila informacije o broju NVO koje koriste prostorije u vlasništvu Opštine.

- **Institut „slobodna stolica“**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, su kazali da nijesu bili u prilici da koriste institut „slobodna stolica“, mada nijesu upoznati da je bilo ko drugi od kolega iz sektora imao priliku da koristi institut. Predstavnici NVO su kazali da nijesu poznati ni sa tačnom procedurom putem koje se obezbjeđuje učešće predstavnika NVO na skupštinskim zasjedanjima.

Lokalna uprava

Lokalna uprava nije dostavila informacije o tome da li je tokom izvještajnog perioda bilo uključivanja predstavnika NVO u rad lokalnog parlamenta.

1.3. JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE BAR

Na internet stanici Opštine Bar objavljuvani su svi akti koje donosi predsjednik Opštine Bar. Takođe je objavljen i Budžet za 2018. godinu. Izvještaj o radu predsjednika Opštine i organa i službi lokalne uprave za 2018. godinu je usvojen na 12 sjednici SO Bar, ali još nije objavljen na sajtu. Rok za usvajanje izvještaja o radu javnih institucija čiji je osnivač Opština Bar je drugi kvartal 2019. godine, te isti još uvijek nijesu objavljeni. Završni račun za 2018. godinu još uvijek nije usvojen, jer se shodno članu 41 Zakona o finansiranju lokalne uprave, predlog završnog računa budžeta opštine za prethodnu godinu dostavlja skupštini opštine do kraja maja tekuće godine. Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za 2018. godinu nije objavljen na sajtu. Kada je u pitanju transparentnost postupka javnih nabavki, akti koji se tiču ovog dijela (odluke o dodjeli poslova i usluga, zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, tenderska dokumentacija i dr.) objavljuju se na sajtu opštine, u okviru posebnog linka „javne nabavke“. Vodiči za slobodan pristup informacijama i informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren objavljuju se na posebnom linku „slobodan pristup informacijama“.

Na ovom linku su takođe dostupni registri i evidencije koje vode pojedini organi lokalne uprave. Spisak lokalnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima i spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije nijesu objavljeni na sajtu.

Kada su u pitanju akti (odluke, informacije, izvještaji, planovi, programi) koje je donijela Skupština opštine u toku 2018. godine, svi su objavljeni na sajtu opštine. Tokom 2018. godine, putem internet stranice najavljene su sjednice Skupštine opštine, planirani dnevni red sjednica Skupštine, kao i zapisnici sa održanih sjednica.

2.3. OPŠTINA BERANE

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Zbog objelodanjivanja ličnih informacija o podnosiocima građanskih inicijativa, Opština Berane nije dostavila informaciju o broju podnesenih inicijativa u 2018. godini. Prema informacijama dostavljenih od strane Opštine Berane, u Opštini su tokom 2018. godine organizovana dva zbora građana. Naime, radi se o mjesnoj zajednici Bujanje i Stari grad. Oba zbora su organizovana sa dnevnim redom koji se odnosio na izbor članova organa mjesnih zajednica, ali i sa ciljem razmatranja različitih lokalnih inicijativa. Za oba zbora su sačinjeni i izvještaji. U Opštini nijesu organizovani opštinski ili mjesni referendumi u 2018. godini.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali da se o radu lokalne uprave najviše informišu putem elektronske pošte i putem telefona. Sajt Opštine je dosta redovno ažuriran, međutim predstavnici organizacija osoba sa invaliditetom su kazali da zgrada Opštine njima nije prilagođena, te da fizički ne mogu pristupiti „oglasnoj tabli“ ili na drugi način koristiti usluge lokalne uprave.

Lokalna uprava

Informisanje nevladinih organizacija se vrši putem zvanične veb stranice Opštine. Na veb stranici, prema riječima predstavnika lokalne uprave, postoje svi dokumenti i podaci koji nevladinim organizacijama mogu da pomognu u svakodnevnom radu, uključujući i sva zvanična akta koja usvajaju organi lokalne uprave, a u vezi su sa radom nevladinih organizacija (dokumenti za osnivanje, obrasci, zakonska regulativa, raspodjele sa izvještajima i dr.). U Opštini postoji kontakt osoba za saradnju sa NVO, koja na redovnoj bazi informiše predstavnike NVO o mogućnostima saradnje, kazali su predstavnici lokalne samouprave.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu bili uključeni u proces prethodnog konsultovanja, odnosno nijesu bili dio radnih grupa u početnoj fazi izrade dokumenata od zajedničkog interesa.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika Lokalne uprave, javne rasprave, odnosno konsultovanje NVO u procesu donošenja akata od zajedničkog interesa, organizuju se redovno. Ono što dodatno olakšava konsultacije, jeste činjenica da svaki sekretarijat u lokalnoj upravi ima lice za kontakt sa NVO, koji stupaju u direktni kontakt sa NVO. Kako bi se predstavnici NVO obavijestili o terminima organizovanja javnih konsultacija, prema riječima predstavnika lokalne uprave, Opština se koristi oglasnom tablom, a o organizovanju javnih rasprava građani i NVO se redovno obavještavaju i putem lokalnog javnog emitera „Radio Berane“. Odaziv je, međutim slab, kažu predstavnici lokalne uprave, posebno iz razloga nerazuijevanja zakonskih procesa i akata od strane predstavnika NVO, odnosno nepoznavanje materije, zbog čega nedostaju konstruktivni prijedlozi na javnim raspravama. Predstavnici lokalne uprave su ocijenili da je nedostatak kapaciteta NVO problem.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO koji su bili učesnici fokus grupe u okviru istraživanja su kazali da nijesu imali priliku da učestvuju u radu radnih grupa, koje organizuje lokalna uprava u 2018. godini.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, predstavnici NVO se u rad radnih grupa pozivaju u skladu sa oblastima u kojima djeluju, a taj kontakt je najčešće direktan. Naime, različiti sekretarijati, u odnosu na oblasti djelovanja, komuniciraju sa organizacijama putem upućivanja direktnih poziva za učešće u radu radnih grupa koje formira lokalna uprava. Međutim, nedostatak kapaciteta NVO je dodatna prepreka za veće učešće predstavnika NVO u radu radnih grupa. Prethodno konsultovanje nije, kao vid konsultovanja javnosti i predstavnika NVO, u početnoj fazi pripreme akata od zajedničkog interesa, korišćen u 2018. godini, što su potvrdili i iz Sekretarijata za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO. Pomenuti sekretarijat je dostavio i informacije o tome da je u 2018. godini organizovao javne rasprave o nacrtima Odluke o raspodjeli sredstava NVO, a da je na internet stranici objavljen i izvještaj o sprovedenoj raspravi. Dodatno, u ovom Sekretarijatu se nijesu formirale radne grupe sa predstavnicima NVO tokom 2018. godine

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koje su učestvovala u istraživanju su istakle da imaju prilično dobru saradnju sa Opštinom, te da bi izdvojili Kampanju "Svaka limenka se računa", čijoj implementaciji u Crnoj Gori je doprinijela i Nevladina organizacija „Sjeverna zemlja“, a realizovana je po prvi put na IV Motorijadi u Beranama. "Moto skup", dvodnevna manifestacija u organizaciji Moto kluba "Sokolovi" iz Berana, održana je 13. i 14. jula na prostoru bivše Fabrike celuloze i papira, pod pokroviteljstvom Opštine Berane.

Lokalna uprava

Saradnja lokalne uprave sa NVO se može ocijeniti kao zadovoljavajuća, u odnosu na zajedničku realizaciju aktivnosti od znajača za lokalnu zajednicu. Naime, u Opštini Berane se često realizuju aktivnosti koje podrazumijevaju saradnju Opštine i NVO, zaključili su predstavnici lokalne uprave. Iz Sekretarijata za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO su naveli da sa NVO sarađivali najviše po pitanju finansiranja projekata i programa, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije projekata i obavješćavanje Komisije o toku realizacije. Iz pomenutog Sekretarijata su kazali da je u Opštini osnovan i Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO, ali da izvještaj o radu istog nijesu bili u mogućnosti da dostave zbog činjenice da se do dana prosljeđivanja odgovora nije organizovala sjednica lokalnog parlamenta, na kojoj bi se pomenuti izvještaj verifikovao. Takođe, Opština je u 2018. godini organizovala sastanke predsjednika Opštine i NVO, kao i predsjednika Skupštine Opštine sa predstavnicima nevladinih organizacija.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO koje djeluju u Opštini Berane nijesu zadovoljni načinom raspodjele sredstava, a posebno manjkom sredstava koji se dodjeljuje za realizaciju projekata i programa od važnosti za lokalnu zajednicu. Predstavnici NVO su kazali da se u toku 2018. godine nastavila praksa da većina NVO dobije finansijsku podršku, ali da je ona premala za kvalitetniji doprinos razvoju zajednice u kojoj djeluju.

Lokalna uprava

Opština Berane je raspodijelila ukupno 36.628,50 eura, pri čemu je 21.540,65 eura raspodijeljeno putem javnog konkursa, a 15.087,85 eura je dodijeljeno organizacijama sa posebnim statusom. Proces finansiranja NVO u Opštini Berane u 2018. godini predstavnici lokalne uprave ocjenjuju kao pozitivan. U Opštini Berane se formira zasebna Komisija za svaki objavljeni konkurs. Komisija ima ulogu da utvrdi ispunjavanje kriterijuma postavljenih konkursom, a njen rad prestaje objavljivanjem konkursa za izbor novih članova/ca kako bi se objavio novi poziv za raspodjelu sredstava NVO. Predstavnici lokalne uprave su ocijenili da su prijedlozi izmjena i dopuna Odluke o kriterijumima i načinu raspodjele sredstava za projekte i programe NVO vrlo dobri, posebno u pogledu uključivanja nezavisnih procjenjivača u proces raspodjele. Sredstva za 2018. godinu su raspodijeljena, postoji Savjet za saradnju, a Komisija je birala prioritete oblasti. Predstavnik Savjeta za saradnju sa NVO učestvuje u radu Komisije, ali bez prava odlučivanja.

- **Obezbjedjivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Prisutni predstavnici NVO u okviru fokus grupe su kazali da koriste prostorije u vlasništvu Opštine i da su prilično zadovoljni. Naime, radi se o Udruženju slijepih za više Opština sa sjevera. Predstavnici iste NVO su pohvalili činjenicu da je u Opštini Berane oformljen Dnevni centar za djecu i mlade sa teškoćama u razvoju, te da je on dobro opremljen i lijepo sređen. Predstavnici NVO nijesu upoznati da li za dodjelu prostorija postoji pravni okvir, ali se nadaju da će se praksa dodjeljivanja prostorija, kao vid podrške lokalne uprave, nastaviti i u narednom periodu.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, Opština Berane je uradila popis organizacija koje koriste opštinske prostorije i utvrdila da osam NVO koriste prostorije u vlasništvu Opštine Berane. Organizacije koje koriste prostorije u vlasništvu Opštine pretežno se bave pitanjima prava i servisa za osobe sa invaliditetom, prava boraca, i druge. Mnoge od njih pomenute prostorije koriste već duži niz godina, te sa određenim brojem istih Opština nije potpisala Ugovor o korišćenju prostorija. Osnov korićenja nije definisan, jer neko od 1947. godine koristi prostorije. Sala za sastanke je svima dostupna na zahtjev. Iz Sekretarijata za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO Opštine Berane su kazali da su korisnici prostorija u vlasništvu Opštine sljedeće NVO: NVO Organizacija boraca NOR-a, NVO Organizacija slijepih za Berane, Andrijevicu, Plav i Rožaje, NVO Organizacija gluvi i nagluvi Berane, NVO Udruženje boraca i antifašista Berane, Društvo dobrovoljnih davalaca krvi Berane, Udruženje pčelara Uljanik Berane, kao i Udruženje voćara Berane.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO su kazali da u 2018. godini nijesu učestvovali u radu Skupštine putem instituta „slobodna stolica“. Na jednom od organizovanih sastanaka predjednika Skupštine Opštine Berane i predstavnika NVO, predstavnici NVO su kazali da su pravila za korišćenje ovog instituta suviše restriktivna, te da ne dozvoljavaju učešće većem broju NVO.

Lokalna uprava

U Beranama ima oko 150 registrovanih NVO, kažu predstavnici lokalne uprave i dodaju da je svima je omogućeno učešće u radu lokalnog parlamenta. Naime, predstavnici NVO mogu učestvovati u radu lokalnog parlamenta u skladu sa procedurom utvrđenom institutom „slobodna stolica“. Na zahtjev predstavnika NVO, skupštinska služba obezbjeđuje materijal za rad na sjednici, a dnevni red za svaku sjednicu je objavljen i dostupan na veb stranici Opštine. Međutim, iz Opštine Berane su naveli da nijedna nevladina organizacija nije podnijela zahtjev za učešće u radu lokalnog parlamenta u 2018. godini.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama dostavljenih od strane Opštine Berane, a i provjerom zvanične veb stranice, utvrdili smo da su redovno objavljivani akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine u toku 2018. godine. Takođe na veb stranici je objavljen i budžet za 2018. godinu, kao i odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim licima. Na sajtu se mogu pronaći i vodiči za slobodan pristup informacijama, a objavljen je i spisak lokalnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima. Dodatno, na veb stranici je objavljen i spisak javnih funkcionera sa njihovim zaradama.

Prema informacijama koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, ali i provjerom veb stranice Opštine, utvrdili smo da se na istoj ne nalaze informacije koje se odnose na: izvještaj o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu, izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave.

Takođe, na sajtu nijesu objavljeni javni registri i javne evidencije, kao ni odluke o dodjeli poslova i usluga zaključenih sa fizičkim licima i pojedinačne odluke i aktivi, tj. ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom.

Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave u Opštini Berane je formiran i funkcioniše, ali su iz

Skupštine Opštine Berane kazali da do trenutka podnošenja odgovora na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama, pomenuti Savjet nije dostavio izvještaj o radu za 2018. godinu, bez obzira na to što je podnošenje izvještaja do marta tekuće godine za prethodnu godinu zakonska obaveza.

Organi lokalne uprave u postupku donošenja ili izmjene odluka, propisa i drugih akata, nijesu pripremili analize uticaja tog akta na građane i druge subjekte na koje se akti neposredno primjenjuju, a primjena analize je predviđena Statutom Opštine Berane, članom 139, objavljenog u Službenom listu Crne Gore, opštinski propisi, 042/18 od 23.11.2018. godine.

2.4. OPŠTINA BIJELO POLJE

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Opština Bijelo Polje nije, na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama, dostavila informacije koje se odnose na broj podnijetih inicijativa od strane građana, kao ni informaciju o tome da li su organizovani zborovi građana, opštinski, odnosno mjesni referendumi, te informaciju o broju podnijetih prijedloga, žalbi i peticija u 2018. godini, tvrdeći da u svom posjetu nema navedene informacije. Na osnovu odgovora lokalne uprave nije moguće utvrditi koji je nivo participacije građana u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou, putem podnošenja građanskih inicijativa, žalbi i peticija. Istražujući zvaničnu internet prezentaciju Opštine, utvrdili smo da se u opštini u toku 2018. godine nijesu organizovali opštinski i mjesni referendumi.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Iako veb stranicu, lokalne medije, oglasne table, i socijalne mreže, predstavnici NVO navode kao mehanizme putem kojih ih lokalna uprava najčešće informiše o temama bitnim za njihov rad i djelovanje u zajednici, većina predstavnika NVO nije zadovoljno stepenom informisanosti. Naime, predstavnici lokalnih NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da informisanje nevladinih organizacija od strane lokalne samouprave o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor nije na zadovoljavajućem nivou, a iz razloga što mnoge informacije nijesu blagovremene, kao i sa nedostatkom materijala. Takođe, ne nalaze sve informacije potrebne za rad NVO na jednom mjestu, već je do istih ponekad teško doći zbog nepreglednosti, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Kada je riječ o stavovima predstavnika lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju, oni su zaključili da je informisanost da dobrom nivou, ali da uvijek ima prostora za poboljšanje. Predstavnici lokalne uprave su kazali da se većina informacija o radu lokalne uprave, a koje se mogu odnositi na rad lokalnih NVO, nalazi upravo na zvaničnoj internet prezentaciji opštine. Naime, u okviru posebne rubrike „NVO Sektor“ nalaze se obavještenja, odluke i ostali akti od značaja za rad lokalnih NVO (konkursi, odluke o raspodjeli sredstava i dr.), i taj dio veb stranice je redovno ažuriran, kazali su predstavnici lokalne uprave. U okviru ove rubrike se nalazi i informacije o „Kontakt osobi za saradnju sa NVO“, sa kojom je lako stupiti u kontakt.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, koji su učestvovali u fokus grupama, proces konsultovanja nevladinog sektora u Bijelom Polju o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima akata od zajedničkog interesa koje donosi skupština - javna rasprava i drugi oblici koji podrazumijavaju davanje povratnih informacija, nažalost nije adekvatno prepoznat u Opštini i nije na zadovoljavajućem nivou. Doprinos nevladinog sektora u procesu konsultacija je mali, iz razloga što je mali broj predstavnika/ca pozivan da učestvuje u istom, ali i zbog nedostatka izgrađenih kapaciteta lokalnih NVO da se bave pitanjima pravne regulative i strategija grada.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, na veb stranici Opštine se mogu pronaći sva bitna dokumenta potrebna za otvoreno i transparentno učešće građana i predstavnika NVO u procesu njihove izrade. Naime, u dijelu veb stranice pod nazivom „Građani“ mogu se pronaći rubrike o javnim raspravama, javnim pozivima - u okviru oglasne table, kao i informacije o radu građanskog biroa, različiti formulari i obrasci potrebni za lakšu komunikaciju građana sa lokalnom upravom i sl. Kada je riječ o 2018. godini, na veb stranici su dostupni pozivi i materijali za 14 javnih rasprava, dok se za rijetko koju od istih može pronaći i izvještaj sa javne rasprave, što je zakonska obaveza. Naime, radi se o sljedećim javnim raspravama: *Javna*

rasprava povodom nacrtu Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta za bespravne objekte, Javna rasprava povodom nacrtu Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, Javna rasprava povodom Nacrta Programa uređenja prostora za 2018. godinu, Javna rasprava povodom Nacrta odluke o Budžetu opštine Bijelo Polje za 2018. godinu, Javna rasprava povodom Nacrta Lokalnog akcionog plana zaštite biodiverziteta Bijelog Polja 2018 – 2022, Javna rasprava povodom Nacrta Odluke o radnom vremenu na teritoriji opštine Bijelo Polje, Javna rasprava povodom nacrtu Poslovnika Skupštine opštine Bijelo Polje, Javna rasprava povodom nacrtu Statuta Opštine Bijelo Polje, Javna rasprava povodom Nacrta Lokalnog plana akcije za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom i promociju jednakosti za period 2018-2021.godine, Javna rasprava povodom Nacrta strategije razvoja sporta u opštini Bijelo Polje za period od 2018-2021.godine, Javna rasprava povodom Nacrta Detaljnog urbanističkog plana Nedakusi, Javna rasprava povodom Nacrta Lokalnog plana akcije za integraciju Roma za period 2018-2022. godine, Javna rasprava povodom Plana za zaštitu i spašavanje od zemljotresa, Javna rasprava povodom Nacrta odluke o Budžetu opštine Bijelo Polje za 2019. godinu i Nacrta odluke o izmjeni Odluke Budžeta Opštine Bijelo Polje za 2018. godinu, Javna rasprava povodom Nacrta Programa uređenja prostora opštine Bijelo Polje za 2019. godinu.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Doprinos pojedinih NVO je značajan na javnim raspravama i drugim oblicima konsultacija koji podrazumijavaju davanje povratnih informacija, međutim prisutni predstavnici NVO na fokus grupama nijesu upoznati da li je Opština uključivala predstavnike NVO u početnoj fazi izrade bilo kojeg dokumenta. To je takođe istaknuto kao problem od strane lokalnih NVO, jer se, prema njihovim riječima, onemogućava učešće u samoj izradi dokumenata od zajedničkog interesa, već se na javnim raspravama raspravlja o gotovom dokumentu, u finalnoj fazi izrade, na kojem se zbog različitih razloga ne žele prihvatiti komentari građana i NVO. Naime, u procesu izrade akata od zajedničkog interesa ne sprovodi se prethodno konsultovanje, proces konsultovanja javnosti u početnoj fazi izrade akata od zajedničkog interesa, nije adekvatno prepoznat i ne sprovodi se u našoj opštini, zaključili su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Kada je riječ o učešću NVO u početnoj fazi izrade dokumenata, ne možemo se pohvaliti sa velikim stepenom učešća predstavnika NVO. Naime, predstavnici/ce nevladinih organizacija u radnim grupama se, po pravilu, biraju na osnovu javnog poziva i/ili prepoznatljivosti u određenoj oblasti. Predstavnici lokalne uprave su zaključili da je doprinos svih članova/ca radnih grupa ravnopravan i da članovi/ce imaju prostora za konkretan doprinos, u odnosu na njihov djelokrug rada.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, istakli su da nijesu imali priliku da sarađuju sa Opštinom u organizovanju javnih rasprava, okruglih stolova i seminara, međutim upoznati su da je Opština zainteresovana za saradnju i da se mnogi kulturno-zabavni događaji organizuju uz podršku Opštine, a u saradnji sa lokalnim NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su izdvojili, kao bitan događaj tokom izvještajnog perioda, događaj u organizaciji Centra za razvoj nevladinih organizacija, koji je organizovao seminar „Aktivni građani/ke“, u saradnji Opštinom Bijelo Polje a uz podršku Britanskog savjeta. Cilj seminara je bio razvijanje osnovnih vještina i kompetencija za mlade na Zapadnom Balkanu, kako bi poboljšali svoje šanse prilikom zaposlenja i kreiranja boljeg života.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Neadekvatno je finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, zaključili su predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju. Taj podatak se ne mijenja već duži period vremena, a kao ključne razloge za nedovoljstvo procesom finansiranja, predstavnici NVO navode: nedostatak kapaciteta i nestručnost članova Komisije za raspodjelu sredstava, favorizovanje organizacija, kao i neadekvatno ocjenjivanje projekata nevladinih organizacija.

Lokalna uprava

Opština Bijelo Polje nije raspisivala konkurs za projekte i programe NVO u 2018. godini.

- **Obezbjedjivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

U skladu sa mogućnostima, lokalna samouprava u adekvatnoj mjeri pomaže rad organizacija koje se bavi pitanjima osoba sa invaliditetom, obezbjedjivanjem uslova za njihov rad, kazali su predstavnici NVO. Što se tiče prepoznatih i aktivnih nevladinih organizacija koje pružaju servise usluga korisnicima/ cama kao i nevladine organizacije koje se bave edukacijom, sprovode kampanje i druge informativno/ edukativne aktivnosti, ne pomaže u dovoljnoj mjeri, zaključili su predstavnici nevladinih organizacija koji su učestvovali u istraživanju.

Lokalna uprava

Opština Bijelo Polje nije dostavila informacije o tome koji je broj i koje NVO koriste prostorije u njenom vlasništvu i po kojim uslovima i kriterijumima.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Lokalne NVO ne koriste u dovoljnoj mjeri mehanizam učešća u radu lokalnog parlamenta - institut „Slobodna stolica“. Prema informacijama koje smo dobili od predstavnika NVO, samo tri nevladine organizacije su iskoristile pravo učešća u radu lokalnog parlamentu, putem pomenutog instituta, od kad je isti uspostavljen. To je pokazatelj da mnoge organizacije nijesu upoznate sa tim pravom i procedurom prijavljivanja, ali ni da lokalni parlament, odnosno skupštinska služba ne djeluje proaktivno u smislu kontaktiranja stručnih NVO da daju komentare na dokumenta od značaja za lokalnu zajednicu.

Lokalna uprava

Prema informacijama prosljeđenim od strane Skupštine Opštine Bijelo Polje, u ovom trenutku u lokalnom parlamentu nevladine organizacije predstavlja jedan predstavnik, ali tokom 2018. godine nije bilo uključenja predstavnika NVO u rad Skupštine Opštine. Razlog vide u tome što ne postoji dovoljno izgrađen kapacitet lokalnih NVO da se bave pitanjima od značaja za rad lokalnog parlamenta, ali da se nadaju da će se to u budućnosti promijeniti.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama koje je dostavila Opština Bijelo Polje, te pregledom zvanične internet prezentacije Opštine, utvrdili smo da je Opština blagovremeno objavljivala akte (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi Skupština Opštine. Na veb stranici Opštine se nalaze dokumenta kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi) i redovno su objavljivani tokom 2018. godine, utvrdili smo provjerom same stranice Skupštine Opštine Bijelo Polje.

Na internet stranici Opštine Bijelo Polje, a u okviru rubrike „Predsjednik“ objavljen je izvještaj o njegovom radu, objedinjen sa izvještajem organa i službi Opštine za 2018. godinu. Na veb stranici je objavljen i vodič za slobodan pristup informacijama. Takođe, na veb stranici se mogu pronaći i izvještaji o radu za skoro sve službe i preduzeća čiji je osnivač Opština Bijelo Polje, a koji se odnose na izvještajni period.

Na veb stranici Opštine se mogu pronaći budžet, kao i završni račun za 2018. godinu. Takođe, u okviru

rubrike „Budžet“ može se pronaći i polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2018. godinu. Na veb stranici se mogu pronaći ugovori sa pravnim i fizičkim licima za 2018. godinu. U Opštini Bijelo Polje je u 2018. godini organizovan seminar „RIA- Analiza procjene uticaja propisa“, od strane Uprave za kadrove, ali se osim te informacije na sajtu ne nalazi ni jedna informacija o mogućim sprovedenim RIA analizama za 2018. godinu.

Na veb stranici je objavljen spisak javnih funkcionera i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, ali ne i lista obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije.

Do trenutka dospjeća roka za odgovor na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama, Opština Bijelo Polje nas je obavijestila da Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije pripremio konačnu verziju Izvještaja o radu, te se on ne nalazi na veb stranici Opštine.

Skupština Opštine nas je obavijestila da javnost blagovremeno obavještava o svom radu putem zvanične veb stranice Opštine, te da se na istoj mogu pronaći svi materijali u vezi sa organizovanjem sjednica. Naime, na veb stranici se nalaze pozivi sa dnevnim redom, kao i propratni materijali za organizovanje skupštinskih zasijedanja.

Takođe, na veb stranici se nalaze i izvještaji sa organizovanih skupštinskih zasijedanja u Opštini Bijelo Polje, a na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama pristiglo je tri izvještaja/zapisnika.

2.5. OPŠTINA BUDVA

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Kada je riječ o podnijetim inicijativama, iz skupštinske službe Opštine Budva su prosljediti informaciju da je tokom 2018. godine pokrenuta jedna inicijativa. Naime, radi se o Inicijativi za pokretanje postupka za ocjenu saglasnosti sa zakonom, o kojoj je odlučivala Skupština Opštine Budva na zasijedanju 27. i 28. decembra 20. sjednice skupštine. Po ovoj inicijativi je donijeta Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju akustičnih zona na teritoriji Opštine Budva.

Tokom izvještajnog perioda, a na osnovu informacije koje su nam dostavili iz skupštinske službe, utvrdili smo da se u Opštini Budva nijesu organizovali zborovi građana, a u istom periodu nijesu objavljivani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Kada je riječ o broju žalbi, peticija i prijedloga, podnesenih od strane građana, iz skupštinske službe su nas obavijestili da tokom izvještajnog perioda nije bilo nijedne žalbe, peticije i prijedloga.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koje su učestvovala u istraživanju, zaključili su da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice, te da istu ocjenjuju sa viskom ocjenom, budući da je jako pregledna i redovno ažurirana. Kao drugi vid informisanja, predstavnici NVO su kazali da je RTV Budva veoma gledana i da sa njima imaju dobru saradnju.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da se informisanje građana i predstavnika NVO najčešće vrši putem veb stranice i RTV Budva. Neki od predstavnika NVO su imali primjedbu na to zašto nijesu lično obaviješteni, ali je odlučeno da je to neosnovano, budući da to nije zakonska obaveza Opštine, a i Opština nema dovoljno kapaciteta za takav poduhvat.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, na veb stranici se nalazi posebna rubrika „Javne rasprave“ na kojoj svi građani, kao i predstavnici NVO, mogu dobiti sve informacije u vezi sa javnim konsultovanjem.

Lokalna uprava

Građani i predstavnici NVO su imali priliku da učestvuju u procesu javnog konsultovanja, odnosno na javnoj raspravi o nacrtu opštinske strategije za mlade za četvorogodišnji period, naveli su iz Opštine Budva. Javna rasprava je organizovana u skladu sa opštinskim propisima, a sačinjen je i izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi. Sve informacije su dostupne na veb stranici Opštine, a lokalni javni emiter je promovisao događaj i obavještavao javnost o rokovima i načinu učešća u javnom konsultovanju. Povodom pripreme strategije za mlade, organizovane su dvije javne rasprave, u Petrovcu i Budvi, a zainteresovana javnost je komentare mogla dostaviti i putem elektronske pošte. Kada je riječ o drugim sekretarijatima, predstavnici lokalne uprave su ocijenili da javno konsultovanje nije na velikom nivou i kvalitetno kao što je to uradila pomenuta Kancelarija.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO su zadovoljni procesom učešća u izradi akata od zajedničkog interesa, izdvajajući pojedince i službe sa kojima imaju najbolju saradnju. Sve zavisi od ljudi, kazali su predstavnici NVO i dodali da pozitivno ocjenjuju napore lokalne uprave da ih uključi i samu izradu dokumenata.

Lokalna uprava

Prema informacijama dostavljenih od strane Opštine Budva, predstavnici NVO su bili uključeni u rad radne grupe za izradu strategije za mlade Opštine Budva, za period od 2018. do 2021. godine. Zapisnikom sa prvog sastanka radne grupe za izradu pomenute strategije smo utvrdili da su više predstavnika NVO bili članovi tima za izradu strategije. Predstavnici lokalne uprave su ocijenili da je saradnja sa NVO u ovom pogledu bila veoma zadovoljavajuća.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu imali preveliki broj prilika da u saradnji sa Opštinom organizuju događaje, ali su izdvojili događaj koji Opština Budva u saradnji sa UNDP-ijem organizuje, a radi se o manifestaciji za djecu pod nazivom "Zagonetna šetnja", u sklopu proslave "Evropske nedjelje mobilnosti" i "Svjetskog dana bez automobila", gdje su imali priliku da se uključe i budu dio događaja. Međutim, predstavnici NVO su ukazali na nedostatak direktne komunikacije sa predsjednikom Skupštine i Opštine, sa kojima tokom 2018. godine nijesu organizovali zajedničke sastanke, iako je to obaveza po Poslovniku Skupštine, te Statutu Opštine.

Lokalna uprava

Iz Opštine Budva su nas obavijestili da su tokom 2018. godine realizovali veliki broj zajedničkih aktivnosti sa lokalnim NVO, a izdvajaju aktivnosti koje su realizovane u saradnji sa Kancelarijom za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade. Od realizovanih aktivnosti izdvajaju: OnACT projekat sa ciljem povećanja učešća mladih u razvoju lokalnih zajednica; Sajam volonterizma „Napravi skorak”; Info sesije RYCO-a, projekat Evropske omladinske kartice; filmske radionice, festivale i druge aktivnosti koje su podrazumijevale saradnju sa lokalnim, ali i organizacijama koje djeluju na nacionalnom nivou.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju su ocijenili da bi Opština trebalo da usvoji novu Odluku u oblasti finansiranja projekata i programa NVO, te da treba tek nakon toga realizovati proces raspodjele. Takođe, predstavnici NVO su ocijenili da bi trebalo da postoji bolja saradnja između Ministarstva javne uprave i Opština u vezi sa registrom NVO, kako bi se moglo poraditi transparentnosti, ali i na utvrđivanju koje su organizacije zaista sa teritorije Opštine i koliko su aktivne.

Lokalna uprava

Opština Budva je opredijelila 70.000 eura za projekte i programe NVO, dok je javnim konkursom raspodijeljeno 68.331,00 eura, kazali su predstavnici NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Lokalne NVO, koje su učestvovale u istraživanju, kazale su da nijesu u izvještajnom periodu koristile prostorije u vlasništvu Opštine, ali da su upoznati da pojedine NVO koriste određeni broj prostorija. Nažalost, ne postoji pravni okvir kojim se reguliše ovo pitanje, te su isti predložili da bi u narednom periodu te procedure trebalo da budu transparentnije i kako bi trebalo da se formira novi pravni okvir i za to pitanje.

Lokalna uprava

Opština Budva nije dostavila informacije o tome koje NVO koriste prostorije u vlasništvu Opštine i po kojim uslovima i kriterijumima, a u toku 2018. godine.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu imali priliku da učestvuju u radu lokalnog parlamenta, koristeći pomenuti institut.

Lokalna uprava

Kada je riječ o korišćenju instituta, iz skupštinske službe su kazali da je tokom izvještajnog perioda samo jedan predstavnik iskoristio priliku da učestvuje u radu lokalnog parlamenta. Naime, radi se organizaciji „Crnogorska turistička agencija“, a povodom programa privremenih objekata za teritoriju Opštine Budva za period 2019-2023.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama dostavljenim od strane službe predsjednika Opštine Budva, te provjerom same veb stranice, utvrđeno je da se na veb stranici redovno objavljuju akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine. Naime, na veb stranici su objavljeni sljedeći dokumenti, a pod rubrikom „Predsjednik Opštine“: Zaključak o utvrđivanju nacrt opštinske Strategije za mlade za period 2018-2021, Odluka o pristupanju izradi nacrt Strategije razvoja sporta u Opštini Budva za period 2019-2021, Zaključak o utvrđivanju Nacrta Odluke o organizaciji i načinu obavljanja auto-taki prevoza na teritoriji Opštine Budva, Odluka o organizaciji poslova sklapanja braka na području Opštine, Odluka o dodjeli sredstava sportskim klubovima, Odluka o sufinansiranju programa rada sportskih klubova, Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2018. godinu, Odluka o pravima iz socijalne i dječije zaštite, Odluka o izmjeni Odluke o naknadi troškova političkih subjekata, kao i drugi dokumenti od značaja za lokalno stanovništvo. Na veb stranici je objavljen i prijedlog Izvještaja o radu predsjednika Opštine za izvještajni period, međutim čeka se zvanična odluka Skupštine o usvajanju dokumenta, nakon čega će se na veb stranici pronaći finalni izvještaj. Na veb stranici se ne nalazi budžet za 2018. godinu, kao i završni račun za istu godinu.

Na veb stranici se nijesu mogli pronaći svi izvještaji o radu Službi čiji je osnivač Opština.

Na veb stranici se nalaze ugovori sa privatnim i fizičkim licima, potpisani sa lokalnom upravom u toku izvještajnog perioda.

Na veb stranici Opštine Budva objavljeni su vodiči za slobodan pristup informacijama za svaku gradsku službu i sekretarijat, kao i rješenja po postupanju na zahtjeve za slobodan pristup informacijama.

Na veb stranici je objavljen spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, kao i spisak sa listom obračuna njihovih zarada i drugih primanja u vezi sa vršenjem javne funkcije.

Prema informacijama koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kao i provjerom veb stranice Opštine, utvrdili smo da se dokumenti kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi, redovno objavljuju. Pomenuti dokumenti, kao i dnevni red i zapisnici sa sjednica, nalaze se u okviru rubrike „Skupština Opštine“, pod „Novosti“.

Kada je riječ o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne uprave, skupštinska služba Opštine nas je obavijestila da u ovoj Opštini nije formiran pomenuti Savjet.

Materijali za organizovanje sjednica se objavljuju u dijelu sajta koji se naziva „Aktuelne sjednice“, a nakon završetka sjednice, ti se dokumenti brišu, a u dijelu sajta u kojem se nalaze dokumenti Skupštine Opštine, objavljuju se finalne odluke, informacije, izvještaji, planovi i programi.

2.6. PRIJESTONICA CETINJE

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Informaciju o broju podnijetih inicijativa od strane građana u 2018. godine, a na osnovu zahtijeva za slobodan pristup informacijama, nismo dobili od Prijestonice Cetinje.

Tokom 2018. godine organizovan je jedan zbor građana i to u Mjesnoj zajednici „Bata“. Na osnovu Odluke o mjesnim zajednicama, izvršen je izbor Savjeta Mjesne zajednice, što je utvrđeno proslijeđenim dokumentima o sazivanju i izvještaju o organizovanju zbora građana u pomenutoj mjesnoj zajednici. U Prijestonici Cetinje nije bilo organizovanih mjesnih ili opštinskih referenduma, u 2018. godini.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Kao glavni izvor informisanja o radu lokalne uprave, predstavnici NVO navode veb stranicu. Međutim, predstavnici NVO nijesu zadovoljni stepenom informisanosti o radu lokalne uprave. Naime, na sajtu ne postoji dovoljno informacija, a veb stranica je dosta nepregledna i teška za pretraživanje. Ključne informacije se ne nalaze na vidljivim lokacijama i za potragu istih je potrebno izdvojiti dosta vremena. Predstavnici NVO su iskazali nezadovoljstvo stepenom poznavanja rada i funkcionisanja NVO od strane lokalnih službenika, zbog čega često dolazi do nerazumijevanja.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su na fokus grupi istakli da Prijestonica Cetinje o svom radu nevladine organizacije obavještava najviše putem veb stranice, ali i putem lokalnog javnog emitera. Takođe, u odnosu na potrebe, lokalna samouprava u dnevnim novinama objavljuje različite konkurse, kao i putem oglasne table u zgradi Prijestonice, a sve u skladu sa zakonskim obavezama.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Velika je neinformisanost lokalnih NVO o procesima donošenja odluka na lokalnom nivou. Naime, lokalna samouprava ne postupa proaktivno u procesu informisanja građana i predstavnika NVO u procesu donošenja odluka bitnih za funkcionisanje grada. Tako, kažu predstavnici lokalnih NVO, dolazi do slabog odaziva građana i predstavnika NVO za učešće na javnim raspravama, konsultacijama i korišćenje drugih mehanizmima za učešće u procesima donošenja odluka. Javne rasprave moraju postati glavni mehanizam za konsultovanje građana i predstavnika NVO u procesu donošenja odluka, a lokalna samouprava treba proaktivnije pristupiti afirmaciji učešća građana i predstavnika NVO. Takođe, kao nedostatak procesa javnog konsultovanja, predstavnici NVO su istakli nedostatak povratnih informacija o njihovim prijedlozima. Često se desi da se izvještaj o sprovedenoj javnoj konsultaciji i prijedlozima podnijetim od strane predstavnika NVO ne objave na veb stranici, a izostane i pismeni odgovor na prijedloge nevladinih organizacija.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da postoji velika nezainteresovanost građana i predstavnika NVO za učešćem u javnim raspravama. Naime, lokalna uprava putem oglasne table, veb stranice, lokalnog javnog emitera, ali i putem elektronske pošte i telefonom, obavještava građane o organizovanju javnih rasprava. Međutim, ni pored takvog pristupa, ne postoji interesovanje za učešće na javnim raspravama. Kao primjer navode proces izrade Lokalnog plana akcije za mlade, gdje su se na javnoj raspravi, i pored proaktivnog pristupa u promovisanju same javne rasprave, pojavili predstavnici samo dvije NVO i tri mlade osobe. Lokalna uprava u 2018. godini nije sprovodila proces prethodnog konsultovanja. Prema informacijama dostavljenih od strane Prijestonice Cetinje, utvrđeno je da se tokom 2018. godine organizovalo više javnih rasprava, a među kojima su: Javna rasprava povodom Nacrta Programa razvoja Prijestonice Cetinje u 2019. godini, javna rasprava o nacrtu Odluke o izmjenama

Odluke o budžetu Prijestonice Cetinje za 2018. godinu, javna rasprava o Nacrtu Statuta Prijestonice Cetinje, javna rasprava o Nacrtu DUP-a „Crna Greda“, javna rasprava o Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu na nacrt DUP-a „Crna Greda“, kao i javna rasprava o Nacrtu Odluke o rješavanju stambenih potreba po osnovu prava na socijalno stanovanje.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO su zadovoljni učešćem u radu radnih grupa, sa posebnim akcentom na njihov doprinos u pripremi lokalnih akcionih planova u različitim oblastima. Iako ne postoji pravni okvir za ovaj mehanizam saradnje na lokalnom nivou, lokalna samouprava je od predstavnika NVO zatražila podršku u pripremi lokalnih strateških dokumenata, u odnosu na oblast djelovanja NVO. Učešće NVO u radu radnih grupa se pokazalo kao dobar kanal komunikacije i saradnje lokalne uprave sa NVO. Predstavnici NVO predlažu lokalnoj samoupravi da svakako usvoji novu Odluku na lokalnom nivou, kojom bi se regulisalo učešće NVO u radu radnih grupa.

Lokalna uprava

Ne postoji pravni okvir za formalno uključivanje predstavnika NVO u rad radnih grupa, međutim, mnogi sekretarijati su uspostavili saradnju sa NVO, uključujući ih u radu radnih grupa, što je posebno vidljivo u slučajevima pripreme lokalnih akcionih planova. Naime, prema riječima predstavnika lokalne uprave, na Cetinju su u 2018. godini formirali Radnu grupu za pripremu Lokalnog plana akcije za mlade, u saradnji sa nevladinom organizacijom koja je obezbijedila finansijska sredstva za izradu pomenutog dokumenta. Više od pola članova radne grupe su bili predstavnici nevladinih organizacija koje djeluju u oblasti mladih. Takođe, sekretarijati su predstavnike NVO uključili i u pripremi lokalnog plana za prilagođavanje javnih objekata i površina osobama sa invaliditetom, a u pripremi je i Lokalni plan za poboljšanje rodne ravnopravnosti u Prijestonici Cetinje, gdje će predstavnici takođe biti dio radne grupe. Prema proslijeđenim informacijama, Prijestonica Cetinje, odnosno gradonačelnik, nije organizovao sastanke sa NVO, a na osnovu Statuta.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, lokalna uprava podržava organizovanje manifestacija, a najviše uz pomoć Turističke organizacije, misleći na turističke događaje i događaje koji imaju kulturno-zabavni karakter. Predstavnici NVO su istakli poboljšanje saradnje sa lokalnom upravom u smislu organizovanja zajedničkih javnih rasprava, a prije svega se misli na izradu Lokalnog plana akcije za mlade, gdje su NVO bile uključene od samog početka prepreme nacrt dokumenta, do formiranja finalnog nacrt.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su istakli da su zadovoljni saradnjom sa lokalnim NVO, ali da uvijek ima prostora za poboljšanje komunikacije i saradnje. I oni su istakli primjer izrade LPAM-a, kao pozitivan primjer saradnje i zajedničkog djelovanja u oblasti omladinske politike. Predstavnici lokalne uprave su istakli da se saradnja najčešće ogleda u organizovanju kulturno-zabavnih događaja, kada prijestonica Cetinje obezbijedi prostorije, ozvučenje i druge osnovne uslove za organizovanje događaja, a lokalne NVO se bave sadržajem.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koje su učestvovala u istraživanju, nezadovoljni su raspodjelom sredstava iz budžeta grada. Naime, posljednjih sedam godina, lokalna uprava nije objavljivala posebne konkurse za raspodjelu sredstava za projekte i programe NVO, već se određena suma novca dodjeljivala određenom broju NVO mimo pravila utvrđenih Odlukom o kriterijumima, načinu i postupcima raspodjele sredstava NVO. Takođe, pomenutom odlukom je utvrđeno da se 50% od ukupnih sredstava namijenjenih NVO dodjeljuje organizaciji sa posebnim statusom, što je nepravedno prema mnogim organizacijama koje

djeluju više godina i bave se pitanjima od velikog značaja za građane Prijestonice, naveli su predstavnici NVO. Dodatno, treba uskladiti postojeće odluke o svim pitanjima za saradnju sa NVO, između kojih je i odluka koja se odnosi na finansiranje NVO iz budžeta grada, sa modelima odluka i akata koje je pripremila Zajednica Opština, u saradnji sa CRNVO i drugim organizacijama koje su bile uključene u rad radne grupe za pripremu tih dokumenata.

Lokalna uprava

Priestonica Cetinja je za raspodjelu sredstava NVO opredijelila je 2.000,00 eura, ali nije bilo konkursa, te samim tim ni raspodjele sredstava. Iz lokalne uprave su potvrdili da se u posljednjih sedam godina nijesu dodjeljivala sredstva putem objavljivanja javnog konkursa za raspodjelu, već se podrška radu NVO na Cetinju ogledala u ad-hoc finansijskoj podršci putem obezbjeđivanja prostornih kapaciteta za rad NVO. Naime, posljednjoj Komisiji za raspodjelu sredstava je odavno istekao mandat, a nova nije naknadno formirana, jer se smatralo da je potrebno pristupiti izmjenama i dopunama odluke koja se odnosi na raspodjelu sredstava NVO. Iz lokalne uprave su kazali da će najvjerovatnije uskoro krenuti sa procedurom izmjena svih dokumenata koji se odnose na saradnju sa NVO, između kojih je i odluka koja se odnosi na finansiranje NVO iz budžeta.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Prema informacijama predstavnika NVO koji su učestvovali u procesu istraživanja, lokalna samouprava neefikasno pomaže rad lokalnih NVO. U slučajevima kada je pomoć i podrška vidljiva, ona nije zasnovana na pravnom okviru, te se radi o ad hoc podršci pojedinim NVO. Slučaj Udruženja paraplegičara Cetinje je da su u 2018. godini morali preseliti rad svog udruženja na drugu lokaciju, budući da ih je Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju, koji je osnovala Priestonica Cetinje, morao premjestiti iz njihovih prostorija zbog proširivanja svog polja djelovanja. Udruženje „Razvitak“, koje se bavi pitanjima mladih OSI, takođe koristi prostorije u vlasništvu Priestonice Cetinje.

Lokalna uprava

Priestonica Cetinje je u 2018. godini obezbjeđivala prostorije za rad za pet nevladinih organizacija: NVO KUD „Njegoš“, NVO „Otvoreni kulturni forum“ i PEN Centar u zgradi Priestonice, te NVO „Udruženje tjelesno invalidnih lica Crne Gore“ i NVO „Udruženje paraplegičara Cetinje“, takođe u zgradi Priestonice. Sa ovim nevladinim organizacijama je potpisan ugovor o davanju poslovnih prostorija na korišćenje. Ugovori su potpisani u periodu od 2008. godine do 2014. godine i nijesu prestali da važe, dok se u 2018. godini nijesu potpisivali novi ugovori o davanju poslovnih prostorija na korišćenje. Informacije su dobijene putem slobodnog pristupa informacijama, a utvrđeno je da ne postoji potpisan ugovor sa NVO „Razvitak“ koja koristi prostorije u vlasništvu Priestonice Cetinje.

- **Institut „slobodna stolica“**

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija nijesu zadovoljni funkcionisanjem instituta „slobodna stolica“. Naime, predstavnici su na fokus grupi kazali da ih lokalna samouprava ne obavještava o svom radu, odnosno ne poziva ih da učestvuju u radu iste. Jedan predstavnik za različite oblasti nije dobra praksa, jer isti ne može biti upoznat sa različitim oblastima djelovanja svih NVO koje djeluju u gradu., kazali su predstavnici NVO.

Lokalna samouprava

Rad Sjednica Skupštine Priestonice Cetinje u 2018. godini su pratila dva predstavnika NVO, Radivoje Vujović, izabran u skladu sa Poslovnikom o radu Skupštine Priestonice Cetinje, kao i Dejan Tmušić ispred Udruženja paraplegičara Cetinje.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama dobijenim putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, Priestonica Cetinje je na svojoj internet stranici redovno objavljivala akte (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je donio gradonačelnik Priestonice Cetinje u 2018. godini. Takođe, na sajtu je objavljen budžet za 2018.

godinu, kao i završni račun za istu godinu. Na sajtu se ne nalazi pologudišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike u 2018. godini. Izvještaj o radu gradonačelnika za 2018. godinu nije objavljen na veb stranici Prijestonice, iako postoje informacije o tome da je on zvanično usvojen na skupštinskom zasijedanju. Na sajtu se ne mogu pronaći izvještaji o radu Službi čiji je osnivač Prijestonica za period od 01. januara do 31. decembra 2018. godine.

Na sajtu se mogu pronaći neki od registara i javnih evidencija, ali ne svi. Na sajtu Prijestonice su objavljeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima u 2018. godini.

Tokom 2018. godine, Prijestonica nije izrađivala procjene uticaja nacрта akata od zajedničkog interesa na građane, odnosno RIA analize. Na sajtu Prijestonice postoji posebna rubrika gdje su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama za različite gradske službe. Spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima je objavljen, ali spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije nije.

Na internet stranici Prijestonice Cetinje objavljena su sva akta (odluke, informacije, izvještaji, planovi, programi) koje je donijela Skupština Prijestonice Cetinje u toku 2018. godine.

Članom 198 Zakona o lokalnoj samoupravi, propisano je da radi unapređenja rada lokalne uprave u Opštini, Opština može osnovati Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave. Prethodnom sazivu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne uprave i Prijestonici Cetinje je istekao mandat, a poziv za izbor novih članova/ca nije objavljivao. Materijali za tačke koje su bile na dnevnom redu sjednica Skupštine u 2018. godini su objavljeni na veb stranici Prijestonice, a objavljeni su i zapisnici sa organizovanih skupštinskih zasijedanja.

2.7. OPŠTINA DANILOVGRAD

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Danilovgrad, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, u ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana. Nadalje, u ovoj opštini nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendum, u toku izvještajnog perioda. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Lokalne NVO koje su učestvovala u istraživanju, zaključile su da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice.

Lokalna uprava

Lokalna uprave nevladine organizacije i građane najčešće informiše putem veb stranice, ali i putem oglasne table u zgradi Opštine.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive za učešće u javnim konsultacijama, kazali su predstavnici Lokalne uprave. Obično se objave u vezi sa sprovođenjem javnih konsultacija objavljuju putem veb stranice Opštine, ali i na druge pogodne načine

Lokalna uprava

Tokom 2018. godine lokalna uprava je, odnosno skupštinska služba, prosljedila poziv nevladinim organizacijama da prosljede koje su to teme od značaja za lokalnu zajednicu, a o kojima bi Skupština Opštine trebalo da raspravlja tokom 2018. godine, međutim nije došla nijedna sugestija, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali prilike da budu dio radnih grupa koje obrazuje lokalna uprava tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Ovu vrstu saradnje su predstavnici lokalne uprave ocijenili kao dobru. Međutim, naveli su da u nevladinom sektoru nedostaje kapaciteta kako bi se uključili u pripremu specifičnih akata od zajedničkog interesa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da u toku izvještajnog perioda realizuju zajedničke aktivnosti sa lokalnom upravom, međutim navode da ista često obezbijedi sve uslove za organizovanje aktivnosti u organizaciji lokalnih NVO.

Lokalna uprava

Svaki organ lokalne uprave sam objavljuje pozive za organizovanje javnih rasprava. Međutim, slab je odaziv nevladinih organizacija iz Danilovgrada, kao i malo interesovanje o pitanjima kojima se bavi lokalna uprava. Prema riječima predstavnika lokalne uprave, lokalne NVO se najčešće bave ekologijom, ali i drugim temama koje ne spadaju direktno u oblasti djelovanja lokalne uprave.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da koriste sredstva po osnovu Odluke o raspodjeli sredstava za projekte i programe NVO tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Opština Danilovgrad je opredijelila 12.000 eura, a raspodijeljeno je 11.999,98 eura.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da koriste prostorije u vlasništvu Opštine, ali su dodali da su upoznati sa tim da pojedine NVO koriste te prostorije. Naglasili su da je potrebno pristupiti izradi normativnog okvira u toj oblasti, kako bi i taj proces bio otvoreniji i transparentniji.

Lokalna uprava

Ni u Opštini Danilovgrad ne postoji zasebna odluka o dodjeljivanju prostorija u vlasništvu Opštine za rad nevladinih organizacija, ali je to potrebno uvrstiti u rad lokalnog parlamenta kako bi se što prije regulisalo to pitanje, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da koriste institut „slobodna stolica“ tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje su saopštili predstavnici Opštine Danilovgrad na fokus grupi u okviru istraživanja, nije bilo interesovanja od strane NVO da učestvuju u radu lokalnog parlamenta.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Provjerom veb stranice Opštine, utvrdili smo da nijesu objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je donio predsjednik opštine u 2018. godini. Takođe, na veb stranici nije objavljen ni budžet za izvještajnu godinu. Pod rubrikom „Javne nabavke“ mogu se pronaći planovi javnih nabavki, a u okviru rubrike „Objavljeni ugovori“ mogu se pronaći ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prigoda, međutim ne i za izvještajnu godinu.

Na veb stranici Opštine se nalaze vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i informacije o dokumentima kojima je omogućen pristup po ovom osnovu. Na veb stranici se još uvijek ne nalazi i spisak javnih funkcionera, odnosno službenika i namještenika lokalne uprave, sa spiskom obračunatih plata i naknada po drugim osnovama.

Na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu predsjednika Opštine za izvještajnu godinu, kao ni izvještaji gradskih službi i preduzeća čiji je osnivač Opština Danilovgrad. Dalje, na veb stranici se ne nalazi ni

završni račun za 2018. godinu, kao ni polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za istu godinu. Na veb stranici nijesu objavljeni ni registri i javne evidencije, a Opština nije sprovodila tzv. RIA analize tokom izvještajnog perioda.

Akti koje usvaja Skupština Prijestonice, kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), nijesu objavljeni u toku 2018. godine. Izvještaji o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne uprave se takođe ne nalaze na veb stranici Opštine. Materijali za organizovanje sjednica Skupštine Opštine se ne objavljuju na veb stranici, već se na veb stranici nalaze samo opšte informacije o nadležnostima skupštine, skupštinske službe i drugih organa lokalne samouprave. Donijete odluke, akti i materijali u vezi sa skupštinskim zasjedanjima se takođe ne nalaze na veb stranici. Na veb stranici Opštine se ne nalaze ni zapisnici sa održanih skupštinskih zasjedanja u toku izvještajnog perioda.

2.8. OPŠTINA GUSINJE

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je proslijedio glavni administrator Opštine Gusinje, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendum. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO nijesu zadovoljni transparentnošću rada lokalne uprave, posebno u pogledu neažurnosti objavljivanja informacija na zvaničnoj veb stranici Opštine.

Lokalna uprava

Opština Gusinje je novoformirana Opština u Crnoj Gori, i kao takva se tokom 2018. godine borila sa mnogim preprekama u radu. Prije svega, misli se na prostorne kapacitete, budući da nije imala zajedničku zgradu za sve službenike i gradske službe. Povodom toga, iz lokalne uprave su nas obavijestili da građane o svom radu obavještavaju najčešće putem veb stranice, ali i na improvizovanim oglasnim tablama.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu imali priliku da učestvuju u konsultacijama/javnim rasprava o programima razvoja i nacrtima opštih akata koje sprovodi lokalna uprava u 2018. godini.

Lokalna uprava

U toku 2018. godine, Opština Gusinje, a prema odgovoru na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama, nije konsultovala NVO o programima razvoja grada i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština Opštine, ali je u istoj godini organizovala više javnih rasprava, koje se odnose na: nacrt plana DUP-a, o nacrtu plana „centar“ i „Privredna zona“, o privremenim objektima u Opštini, te budžetu za 2018. godinu.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu imali prilike da učestvuju u radu radnih grupa, koje formira lokalna uprava.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu upoznati da je u izvještajnom periodu bilo koja NVO učestvovala u radu radnih grupa, a koje je formirala lokalna uprava.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali prilike da sarađuju sa lokalnom upravom u smislu organizovanja zajedničkih događaja u 2018. godini.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, Opština je podržala organizovanje niza događaja u Gusinju, a koje su organizovale nevladine organizacije. Oni su izdvojili događaj u organizaciji mladih i NVO „Centar za razvoj i integraciju pod nazivom „Promociju tradicionalnih proizvoda, s ciljem čuvanja i jačanja prekogranične i regionalne saradnje, takođe, u 2018. godini su podržali realizaciju REACT kampa u organizaciji NVO „Alfa Centar“ iz Nikšića.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, su kazali da nijesu zadovoljni procesom raspodjele sredstava, budući da se radi o malom iznosu, sa kojim se ne može realizovati projekat ili akcija koja će konkretnije doprinijeti razvoju lokalne zajednice.

Lokalna uprava

Opština Gusinje je javnim konkursom opredijelila 1.000 eura za NVO. Na veb stranici Opštine se nalazi odluka o raspodjeli sredstava NVO, i prema ključcima predstavnika lokalne uprave, takođe se radi o manjim iznosima za sve podržane organizacije. Međutim, oni se nadaju da će u narednom periodu ta podrška biti veća i konkretnija od strane lokalne uprave.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Nijedna organizacija, koja je učestvovala u istraživanju, nije koristila prostorije lokalne uprave, tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Tokom 2018. godine, prema riječima predstavnika lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu upoznati da li je Opština u toku 2018. godine dodijelila nekoj NVO prostor za rad.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO nijesu imali priliku da u toku 2018. godine koriste pomenuti institut, te nemaju iskustva u prijavljivanju i nijesu upoznati sa procedurom.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, iz Skupštine Opštine Gusinje su kazali da tokom 2018. godine nijedna NVO nije učestvovala u radu lokalnog parlamenta, koristeći se institutom „slobodna stolica“.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na naše zahtjeve za slobodan pristup informacijama, skupštinska služba nas je obavijestila da na poziciji administratora veb stranice još niko nije upošljen, te Opština ima problema sa redovnim objavljivanjem informacija od značaja za građane i rad NVO.

Na veb stranici se ne nalaze informacije i akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine, za 2018. godinu, kao ni budžet za 2018. godinu, izvještaj o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu, izvještaji o radu Službi čiji je osnivač Opština, završni račun za 2018. godinu, polugodišnji izvještaj o izvršju budžeta i investicione politike za 2018. godinu.

Na zvaničnoj veb stranici su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama.

Na veb stranici nije objavljen spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije, kao ni spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim

službeničkim i namješteničkim zvanjima.

Zbog gore pomenutih nedostataka u radu lokalne samouprave, na veb stranici nijesu objavljeni dokumenti kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), koja je usvojila lokalna skupština, a nijesu dostupni ni materijali, kao ni dnevni red za svaku organizovanu sjednicu skupštine u 2018. godini. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave je formiran, ali tokom 2018. godine nije organizovana ni jedna sjednica istog, te na sajtu ne postoje informacije o izvještaju o radu.

2.9. OPŠTINA HERCEG NOVI

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Herceg Novi, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendum. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, koji su bili uključeni u istraživanju, informisanost nije na velikom nivou, a posebno u smislu pristupa velikog broja informacija, koje nijesu objavljene na veb stranici. Kao glavne izvore finansiranja, predstavnici navode veb stranici Opštine, kao i lokalni javni emiter.

Lokalna uarava

Pres služba Opštine sva obavještenja objavljuje na zvaničnoj veb stranici i na taj način građane i predstavnike NVO obavještava o svom radu. Pres služba takođe prosljeđuje sva obavještenja za javnost (najave, saopštenja, pozivi i sl.) lokalnom javnom emiteru, a NVO su često obaviještene i pismenim putem, elektronskom poštom, a dio informacija je objavljen i u štampanim medijima.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Nema konsultovanja nevladinog sektora pri izradi dokumenata, a o planovima razvoja lokalne samouprave javnost se kasno informiše, ocijenili su predstavnici NVO. Nadalje, javne rasprave se organizuju samo da bi se zadovoljila forma, a ne suština. Mišljenje NVO i građana nije važno, a povratnih informacija šta je na javnoj raspravi predloženo od strane građana, nema. Konsultacije sa nevladinim organizacijama ne postoje, a i kada se nešto organizuje, to nijesu konsultacije već predstavljanje onoga što su već dogovorili i odlučili, ocijenili su predstavnici lokalnih NVO.

Lokalna uprava

Organizuju se javne rasprave u toku izrade dokumenata, prema riječima predstavnika lokalne uprave, ali ne postoji preveliko interesovanje predstavnika NVO za učešćem. Naime, predstavnici lokalne uprave su ocijenili da ne postoje ni dovoljno razvijeni kapaciteti lokalnih NVO da se bave pitanjima sa kojima se bavi lokalna uprava, te da je potrebno raditi na jačanju kapaciteta i sticanju iskustva. Predstavnici su zaključili da svi sekretarijati pripremaju izvještaje nakon sprovedenih javnih rasprava. Prema informacijama koje smo dobili od glavnog administratora Opštine, Opština ne sprovodi proces prethodnog konsultovanja, budući da on nije propisan Odlukom o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova Opštine Herceg Novi.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Nema konsultovanja, kategorično su ocijenili predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju. Naime, novi Statut Opštine je usvojen u decembru 2018. godine, a ni zaposleni u organima lokalne uprave i javnim preduzećima, a još manje predstavnici NVO, nijesu bili informisani da se pripremaju izmjene Statuta. Statut je usvojen krajem decembra 2018. godine, u vrijeme novogodišnjih praznika, tako da i ako je bilo poziva za javnu raspravu to je promaklo široj javnosti, kazali su predstavnici NVO i dodali da ne postoji proaktivno informisanje, jer donosiocima akata nije stalo do mišljenja šire javnosti. Predstavnicima NVO

nije omogućeno da budu uključeni u radu radnih grupa. Ne postoje kriterijumi a ni model Odluka koja bi obavezivala organe lokalne uprave da uključe predstavnike NVO u radne grupe za izradu bilo kakvih akata. Predstavnici NVO su bili uključeni samo u rad radne grupe za izradu Lokalnog akcionog plana za mlade, vjerovatno zato što su sredstva obezbeđena iz drugih izvora.

Lokalna uprava

Učešće i interesovanje NVO je slabo, ocijenili su predstavnici lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju. Naime, većina sekretarijata objavljuje pozive za učešće u radu radnih grupa, ali je interesovanje NVO nedovoljno. Na primjer, jedino je uspio poziv za izbor članova radne grupe za izradu strategije za mlade.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Ne postoje zajedničke aktivnosti lokalne uprave i NVO, ocijenili su predstavnici NVO. Uglavnom NVO pozivaju predstavnike lokalne samouprave na događaje koje organizuju, ali nakon toga prestaje saradnja i nema povratnih poziva. Neophodno je da lokalna samouprava na seminare i okrugle stolove poziva i NVO, posebno kada je tema korupcija, mladi, osobe sa invaliditetom, rodna ravnopravnost i sve drugo što utiče na živote građana, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su zadovoljni saradnjom sa nevladinim organizacijama, a kako kažu, za njih je najveći uspjeh tokom 2018. godine bila saradnja sa omladinskim organizacijama. Tako izdvajaju saradnju uspostavljenu sa NVO Omladinski kulturni centar, koja je sa partnerskim organizacijama i Sekretarijatom za kulturu i obrazovanje pripremila i organizovala okrugli sto pod nazivom „ (Prva) Strategija za mlade i Lokalni plan akcije za mlade 2019. – 2022. u opštini Herceg Novi- mogućnosti i izazovi“. Nadalje, u Herceg Novom pštini je organizovana i Javna raspava o budžetu Opštine, te je sačinjem i izvještaj sa iste. Nažalost, tokom 2018. godine nije organizovan sastanak Predsjednika Opštine sa predstavnici NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Odluka o kriterijumima za finansiranje projekata NVO nije usklađena sa novim modelom, koji je Zajednica opštine i Koalicija NVO Saradnjom do cilja predložila i modelima koje su neke opštine već usvojile. Komisija za raspodjelu sredstava NVO nastavlja praksu, koja već godinama postoji a to je da se finansira što veći broj NVO po principu, svima po malo, a ne nekoliko kvalitetnih projekata i programa koji su od najvećeg interesa za lokalno stanovništvo, kazali su predstavnici NVO. Aplikaciona forma za podnošenje predloga projekta i predloga programa je u PDF formatu i uprkos brojnim primjedbama predstavnika NVO da se aplikacija izmjeni i da bude u Wordu, kao što su aplikacije Ministarstava i drugih donatora, Sekretarijat za društvene djelatnosti i sport zadržava PDF formu.

Lokalna uprava

Kada je riječ o finansiranju projekata i programima NVO u Opštini Herceg Novi – budžetom je predviđeno 70.000,00 eura i cjelokupan iznos je raspodijeljen za projekte i programe NVO. Realizovan je konkurs i donijeta je Odluka o raspodjeli, kada je riječ o 2018. godini. Sve NVO koje su aplicirale, dobile su sredstva. Opština je ispoštovala ugovor (isplatu u 3 rate). Međutim, pola organizacija nije poslalo finansijski izvještaj, pa samim time nijesu još uvijek dobile treću ratu. NVO mogu stupiti u kontakt putem Sekretarijata za lokalnu samoupravu, sa Komisijom za raspodjelu. Zasebno se finansiraju organizacije od posebnog značaja, ali bez zvanične odluke.

- **Obezbeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Lokalna samouprava obezbjeđuje uslove za rad za nekoliko NVO, na način što nekima plaća zakup prostora, a nekima je dala prostor koji je u njenom vlasništvu na korišćenje, kazali su predstavnici NVO. Procedure za takav način obezbjeđivanja uslova za rad pojedinih NVO je netransparentan. Nije bilo

poziva NVO da se prijave za takav vid podrške a i podatak o tome koje su to NVO, koje prostore koriste i koliko košta godišnji zakup prostora koji opština plaća za te NVO, na veb stranici je nemoguće pronaći. Diskreciono pravo Predsjednika Opštine da svojom odlukom dodjeli sredstva nekim NVO je takođe smetnja u transparentnom finansiranju projekata i programa NVO, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Opština plaća zakup određenim NVO, kao što su „Zrak sunca“, „Bokeška mornarica“, te „Nova šansa“, dok su određenim organizacijama dodijeljene prostorije na dvije godine, a lokalna uprava, odnosno Direkcija za imovinu i zastupanje, dostavila je kopiju Ugovora o zakupu, potpisan sa NVO „Opštinska organizacija gluvih i nagluvih Herceg Novi“. Vršiti se rekonstrukcija određenog prostora i nadamo se da će nakon završetka rekonstrukcije biti namijenjen za NVO, kazali su predstavnici lokalne uprave. U Opštini ne postoji poseban akt o odabiru organizacija koje će koristiti prostorije u vlasništvu Opštine, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Institut „slobodna stolica“**

NVO

Nekoliko NVO (Ekološko društvo Boka, Koraci, Zrak sunca, Društvo prijatelja Herceg Novog), koriste mehanizam za učešće u radu lokalnog parlamenta institut „Slobodna stolica“, ali njihovo učešće je obesmišljeno, zato što se u zapisnicima sa sjednica Skupštine Opštine njihove diskusije ne pominju, kažu predstavnici NVO. Predstavnici NVO mogu da iznesu svoje stavove ali njihovo mišljenje ni na koga ne utiče. Iz tih razloga, malo je zainteresovanih predstavnika NVO koji žele da na taj način koriste svoje pravo da učestvuju u radu lokalnog parlamenta.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave nijesmo dobili podatak o tome da li lokalne NVO koriste pomenuti institut i da li su u toku 2018. godine pozivali NVO da koriste isti.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na veb stranici Opštine su objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine, a za izvještajni period. Takođe, u okviru rubrike za budžet, objavljen je budžet za 2018. godinu. Međutim, izvještaj o radu predsjednika Opštine nije objavljen, jer još uvijek nije razmatran na skupštinskom zasijedanju. Takođe, na veb stranici se ne nalazi ni izvještaj o radu predsjednika za izvještajnu godinu, ali ni završni račun za istu godinu. Dodatno, ni polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za 2018. godinu nije objavljen na veb stranici.

Na veb stranici Opštine nijesmo uspjeli pronaći ni izvještaje o radu Službi čiji je osnivač Opština.

Na veb stranici su, prema informacijama dostavljenih od strane Centra za informacione sisteme Opštine Hercegnovi, objavljeni javni registri i javne evidencije, a prije svega se misli na urbanističko-tehničke uslove, građevinske dozvole, prostorno planska dokumentacija, legalizacija bespravnih objekata, te plan postavljanja privremenih obejakat. Pomenute informacije su objavljene u okviru rubrike Sekretarijata za prostorno planiranje i izgradnju. Na veb stranici se mogu pronaći objavljeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima za izvještajnu godinu. Prema informacijama koje nam je dostavio glavni administrator Opštine Herceg Novi, u 2018. godni organi lokalne uprave nijesu vršili pripremu analize uticaja akata na građane i druge subjekte na koje se ti akti neposredno primjenjuju (RIA), na način koji je propisan u Uputstvu o sačinjavanju izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa. Na veb stranici je objavljen vodič za slobodan pristup informacijama.

Na veb stranici nije objavljen u cjelosti spisak javnih funkcionera i namještenika, već se na veb stranici nalazi spisak funkcionera, rukovodilaca ili koordinatora Sekretarijata, službi i direkcija, bez podataka o obračunima njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije.

Prema podacima koji su nam dostavljeni od strane službe Skupštine Opštine Herceg Novi, na veb stranici se redovno objavljuju podaci i dokumenta kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi). Dodatno, na veb stranici se objavljuju pozivi, sa dnevnim redom, i propratnim materijalom za organizovanjem skupštinskih zasijedanja, a u toku 2018. godine. Takođe, na veb stranici su objavljeni i zapisnici sa skupštinskih zasijedanja.

Na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne uprave, jer još uvijek nije podnesen Skupštini na razmatranje i usvajanje.

2.10. OPŠTINA KOLAŠIN

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je proslijedio glavni administrator Opštine Kolašin, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini su organizovani zborovi građana, a radi se o zboru građana u Mjesnoj zajednici Gornja Morača, shodno kojem je izvršen upis promjene u Registar članova Savjeta Mjesne zajednice i članova Nadzornog odbora, kao i predsjednika i zamjenika Mjesne zajednice. Nadalje, u ovoj opštini nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendum, u toku izvještajnog perioda. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Lokalne NVO koje su učestvovala u istraživanju, zaključile su da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice.

Lokalna uprava

Lokalna uprava nevladine organizacije i građane najčešće informiše putem veb stranice, ali i putem oglasne table u zgradi Opštine.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive za učešće u javnim konsultacijama, kazali su predstavnici NVO. Obično se objave u vezi sa sprovođenjem javnih konsultacija objavljuju putem veb stranice Opštine, ali i na druge pogodne načine

Lokalna uprava

Tokom 2018. godine lokalna uprava je, odnosno skupštinska služba, proslijedila poziv nevladinim organizacijama da dostave koje su to teme od značaja za lokalnu zajednicu, a o kojima bi Skupština Opštine trebalo da raspravlja tokom 2018. godine, međutim nije došla nijedna sugestija, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali prilike da budu dio radnih grupa koje obrazuje lokalna uprava tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Ovu vrstu saradnje su predstavnici lokalne uprave ocijenili kao dobru. Međutim, naveli su da u nevladinom sektoru nedostaje kapaciteta kako bi se uključili u pripremu specifičnih akata od zajedničkog interesa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da u toku izvještajnog perioda realizuju zajedničke aktivnosti sa lokalnom upravom, međutim navode da ista često obezbijedi sve uslove za organizovanje aktivnosti u organizaciji lokalnih NVO.

Lokalna uprava

Svaki organ lokalne uprave sam objavljuje pozive za organizovanje javnih rasprava. Međutim, slab je odaziv nevladinih organizacija iz Kolašina, kao i nizak nivo interesovanja o pitanjima kojima se bavi lokalna uprava. Prema riječima predstavnika lokalne uprave, lokalne NVO se najčešće bave ekologijom, ali i drugim temama koje ne spadaju direktno u oblasti djelovanja lokalne uprave.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da koriste sredstva po osnovu Odluke o raspodjeli sredstava za projekte i programe NVO tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

U Opštini Kolašin je budžetom bilo planirano 4.000,00 eura za projekte i programe NVO. Međutim, mimo konkursa, raspodijeljena su sredstva u iznosu od 2.000,00 eura za NVO „Društvo prijatelja Kolašina“, ali i drugim NVO u okviru transfer linije u okviru budžeta „Ostali transferi NVO“, sa takođe 2.000,00 eura.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da koriste prostorije u vlasništvu Opštine, ali su dodali da su upoznati sa tim da pojedine NVO koriste te prostorije. Naglasili su da je potrebno pristupiti izradi normativnog okvira u toj oblasti, kako bi i taj proces bio otvoreniji i transparentniji.

Lokalna uprava

U Opštini Kolašin ne postoji zasebna odluka o dodjeljivanu prostorija u vlasništvu Opštine za rad nevladinih organizacija, ali je to potrebno uvrstiti u rad lokalnog parlamenta, kako bi se što prije regulisalo to pitanje, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da koriste institut „slobodna stolica“ tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje su saopštili predstavnici Opštine Kolašin na fokus grupi u okviru istraživanja, nije bilo interesovanja od strane NVO da učestvuju u radu lokalnog parlamenta.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama koje smo od Opštine Kolašin dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, te provjerom same veb stranice Opštine, utvrdili smo da su objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je donio predsjednik opštine u 2018. godini. Takođe, na veb stranici je objavljen i budžet za izvještajnu godinu, dodatno, objavljen je i „Budžet za građane“ u formi informativne brošure. Pod rubrikom „Javne nabavke“ mogu se pronaći planovi javnih nabavki, a u okviru rubrike „Objavljeni ugovori“ mogu se pronaći ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prigoda.

Dodatno, na veb stranici Opštine se nalaze i vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i informacije o dokumentima kojima je omogućen pristup po ovom osnovu. Prema informacijama glavnog administratora, na veb stranici se još uvijek ne nalazi i spisak javnih funkcionera, odnosno službenika i namještenika lokalne uprave, sa spiskom obračunatih plata i naknada po drugim osnovama.

Na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu predsjednika Opštine za izvještajnu godinu, kao ni izvještaji gradskih službi i preduzeća čiji je osnivač Opština Kolašin. Dalje, na veb stranici se ne nalazi ni završni račun za 2018. godinu, kao ni polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za istu godinu. Na veb stranici nijesu objavljeni ni registri i javne evidencije, a Opština nije sprovodila tzv. RIA analize tokom izvještajnog perioda.

Iz skupštinske službe Opštine Kolašin su nas obavijestili da se sva akta, kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), objavljuvani u toku 2018. godine i da se mogu pronaći na sajtu Opštine. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave je formiran, međutim iz skupštinske službe su kazali da se izvještaji o njegovom radu ne nalaze na veb stranici Opštine. Materijali za organizovanje sjednica Skupštine Opštine se objavljuju na veb stranici, a nalaze se pod rubrikom „Skupština Opštine“. Međutim, donijete odluke, akti i materijali u vezi sa istima se ne nalaze na veb stranici. Na veb stranici Opštine se ne nalaze zapisnici sa održanih skupštinskih zasijedanja u toku izvještajnog perioda.

2.11. OPŠTINA KOTOR

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Kotor, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendum. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici NVO su zaključili da je informisanje od strane Opštine Kotor solidno, a ali i da ima prostora za unapređenje. Uglavnom se putem elektronske pošte, ali putem organizovanja sastanaka, obavještavaju o radu lokalne uprave. Predstavnici NVO su dodali da bi mejling lista mogla više da se koristi kako bi se povećala dinamičnost, saradnja i razmjena informacija.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da nevladine organizacije najčešće informišu putem veb stranice, kao i putem lokalnog javnog emitera. Često je odaziv lokalnih NVO nedovoljan, pa smo i zbog preglednosti dodali posebnu rubriku na veb stranici pod nazivom „NVO INFO” gdje se nalaze skoro sve informacije bitne za rad i saradnju lokalne uprave i NVO.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali prilike da učestvuju u početnoj fazi izrade bilo kojeg dokumenta, te nijesu sigurni da li Opština uopšte i sprovodi ovakav vid javnog konsultovanja građana i NVO.

Lokalna uprava

NVO učestvuju, postavljaju pitanja, šalju komentare i stvorena je dobra sinergija između NVO i lokalne uprave. Objavljuju se izvještaji sa javnih rasprava i postavljaju na sajt. Takođe održavaju se i konsultativni sastanci sa NVO, a postoji komunikacija i putem elektronske pošte.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Posljednjih dvije godine u Opštini Kotor nijesu vođeni značajniji procesi na izradi lokalnih razvojnih dokumenata, tako da je teško dati odgovor na ovo pitanje, kazali su predstavnici NVO. Bila je rasprava vezana za Odluku o raspodjeli sredstava NVO, a u okviru koje su konsultovani predstavnici NVO. Međutim opet nije do kraja saslušan stav NVO, ocijenili su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su ocijenili saradnju sa NVO u ovoj oblasti kao dobru, budući da lokalne NVO, koje su stručne u određenim oblastima, itekako budu uključene u radu radnih grupa, a najveći doprinos NVO se ogleda u pogledu urbanističkog planiranja grada.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO su izdvojili kao uspješnu, aktivnost sprovedenu u saradnji sa gradskim službama, a radi se o promotivnoj šetnji pješačkom stazom Glavati (uvala Sv.Ane) – gornji Prčanj – Gornji Stoliv – Donji Stoliv. Ova aktivnost se sprovedla u okviru projekta "Stazama kroz Svjetsku baštinu" koji je tokom 2018. realizovao EXPEDITIO, a koji je podržan od strane Opštine Kotor na Javnom konkursu za raspodjelu budžetskih sredstava namijenjenih finansiranju nevladinih organizacija. Projekat je realizovan uz podršku Turističke organizacije Opštine Kotor.

Lokalna uprava

Opština je u novembru 2018. godine otvorila Centar za NVO, koji predstavlja prostorije namijenjene lokalnim NVO, i kao što smo rekli sve NVO su u mogućnosti da se prijave za korišćenje tih prostorija, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Prije dvije godine je u Kotoru napravljen značajan pomak, jer je znatno više sredstava planirao za projekte i programe NVO u okviru gradskog budžeta. Međutim, već naredne godine konkurs uopšte nije raspisivan zbog nefunkcionalnosti lokalne skupštine. Predstavници NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da su određeni pomaci učinjeni, ali i da postoji prostora za unapređenje ovog vida saradnje lokalne uprave sa NVO.

Lokalna uprava

U Opštini Kotor je za stavku „Transferi NVO“ bilo opredijeljeno 162.790,00eura, ali Opština nije objavljivala konkurs. Međutim 20% od ovog iznosa svakako raspodijeljeno tradicionalnim organizacijama (tri organizacije) na jednake dijelove, i to ukupno 32.558,00 eura.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, Opština Kotor jeste dobar primjer, jer je na zahtjev deset nevladinih organizacija obezbijedila prostor na korišćenje bez nadoknade na dvije godine. Opština je uložila oko 12.000,00 eura u rekonstrukciju prostora, dok su i NVO učestvovala sa oko 6.000,00 eura. Predstavници NVO smatraju da je sve moglo da se odradi kvalitetnije, u smislu da se definišu procedure, kriterijumi i uslovi korišćenja. Nakon isteka pomenutih dvije godine, upitno je što će se desiti sa prostorom i NVO koje koriste te prostorije, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da je Opština potpisala ugovore o dodjeli prostorija, a iste koriste deset NVO. NVO mogu aplicirati zahtjevom za dodjelu prostorija Opštini, ukoliko žele koristiti prostorije namijenjene NVO, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koje su učestvovala u istraživanju, kazali su da nijesu imali prilike da koriste institut „slobodna stolica“, kao i da nijesu zadovoljni načinom na koji je taj vid saradnje lokalne uprave i NVO, odnosno Skupštine grada, riješen.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave nijesu upoznati sa time da li je neka od NVO koristila mogućnost da učestvuje u radu lokalnog parlamenta, koristeći se pomenutim institutom, ali su zadovoljni komunikacijom sa predstavnicima NVO, te ne vide prepreke u tom vidu saradnje.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, ali i provjerom veb stranice Opštine Kotor, utvrdili smo da su na istoj objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine, a koje su se odnosile na 2018. godinu. Takođe, na veb stranici je objavljen i budžet za 2018. godinu. Međutim, na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu, kao ni izvještaji o radu Službi čiji je osnivač Opština, za istu godinu, ali ni završni račun za 2018. godinu za Opštinu Kotor. Takođe, na veb stranici se ne nalazi ni polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za 2018. godinu. Na veb stranici nijesmo uspjeli pronaći ni ugovore potpisane sa pravnim i fizičkim licima, kao ni RIA analize, koje su lokalne uprave u obavezi da sprovode u slučaju donošenja novih ili izmjena i dopuna postojećih akata od zajedničkog interesa. Na veb stranici su objavljene liste javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, kao i lista obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije. Na veb stranici su objavljeni i vodiči za slobodan pristup informacijama.

Skupština redovno objavljuje dokumenta kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi) u dijelu veb stranice Opštine Kotor pod nazivom „Skupština”. Takođe, kada je riječ o objavama javnih rasprava o aktima od zajedničkog interesa, veb stranica Opštine Kotor ima zasebnu rubriku za javne rasprave za svaki gradski sekretarijat.

Materijali, odnosno dnevni red za održavanje svake sjednice skupštine, objavljuvani su na veb stranici Opštine Kotor tokom 2018. godine.

2.12. OPŠTINA MOJKOVAC

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Iz Opštine Mojkovac nijesmo mogli dobiti odgovor o broju ponesenih građanskih inicijativa, te da li su se u Opštini tokom 2018. godine organizovali mjesni zborovi građana. Takođe, nedostupna je bila i informacija o broju žalbi, peticija i prijedloga podnijetih u 2018. godini, a od strane građana Mojkovca. U Opštini Mojkovac nijesu, prema informacijama glavnog administratora, raspisivani opštinski ili mjesni referendumi, u toku 2018. godine.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Lokalne NVO, koje su učestvovala u istraživanju su zaključile da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice. Međutim, na veb stranici se, a u vezi sa pitanjima rada NVO, nalaze samo informacije o objavljenim konkursima za finansije na jednom mjestu, dok se za ostale informacije, a koje su od velike bitnosti za rad NVO, treba dodatno potruditi zbog nepreglednosti veb stranice, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika Opštine Mojkovac, a kada je riječ o informisanju građana i NVO o radu organa lokalne uprave, na sajtu postoji dovoljno informacija, međutim, oni su ocijenili da bi sajt trebalo unaprijediti. Prema njima dostupnim informacijama, u Opštini Mojkovac ima oko 35 registrovanih NVO. Vrata su za njih otvorena uvijek, čak i za pomoć za registraciju, naveli su predstavnici lokalne uprave na fokus grupi u okviru istraživanja. Saradnja uvijek zavisi od ljudi, ali često dolazi do promjene angažovanih ljudi, što saradnju vrati na početak. Predstavnici su kazali da je Opština osnovala Savjet za saradnju, a u skladu sa zakonskim rokovima. Učesnici fokus grupe su zaključili da su novi prijedlozi Modela Odluka i akata u oblasti saradnje NVO i lokalnih samouprava veoma kvalitetni i da će omogućiti transparentniju saradnju i finansiranje NVO, te će biti manje mogućnosti za zloupotrebu.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Na veb stranici Opštine se ne nalazi zasebna rubrika „Javne rasprave“ gdje bi predstavnici NVO mogli pratiti tok javnih konsultacija o aktima od zajedničke važnosti, kako za NVO, tako i za lokalnu upravu i građane. Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali prilike da u toku izvještajnog perioda učestvuju na javnim konsultacijama.

Lokalna uprava

Lokalna samouprava građane i NVO o svom radu obavještava putem lokalne radio stanice, veb stranice i oglasne table, gdje se mogu pronaći informacije o konkursima, pozivima i izvještajima. Sjednice lokalnog parlamenta su otvorene za javnost i predstavnik NVO koji je zainteresovan za učešće, može bez problema uzeti učešće i doprinijeti diskusiji. Međutim, predstavnici lokalne uprave su zaključili da predstavnici NVO nijesu uvijek raspoloženi za aktivno učešće u radu parlamenta.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali prilike da sarađuju sa Opštinom, u smislu učešća u radu radnih grupa.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su ocijenili da predstavnici NVO nedovoljno često učestvuju u radu radnih grupa, ali najviše iz razloga što mnoge NVO u Mojkovcu nijesu specijalizovane za pitanja i oblasti kojima se bavi lokalna samouprava.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali priliku da u toku 2018. godine organizuju zajedničke javne rasprave, okrugle stolove, seminare ili druge aktivnosti u saradnji sa lokalnom upravom.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su generalno zadovoljni saradnjom sa NVO, ali predstavnici lokalne uprave koji su učestvovali u istraživanju, nijesu upoznati da li je Opština tokom 2018. godine sarađivala sa lokalnim NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO nijesu zadovoljni iznosom sredstava koji je opredijeljen za rad NVO, jer ne vide mogućnost da sa tim iznosima konkretnije doprinesu razvoju zajednice.

Lokalna uprava

U Opštini Mojkovac je za raspodjelu NVO u 2018. godini planirano 7.000,00 eura, dok je raspodijeljeno 6.999,85 eura. Prema riječima predstavnika lokalne uprave, tokom 2018. godine su raspodijeljena određena sredstva, međutim to nije dovoljno za konkretniji doprinos lokalnih organizacija razvoju zajednice, zaključili su predstavnici lokalne uprave. Takođe, Opština je usvojila novu odluku o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava, što će nadaju se omogućiti transparentniju i kvalitetniju raspodjelu sredstava. Na veb stranici Opštine se nalazi zasebna rubrika sa informacijama koje se tiču finansiranja NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom 2018. godine koriste prostorije u vlasništvu lokalne uprave, te da ne mogu ocijeniti da li su njihove kolege, koji koriste prostorije, zadovoljni tom saradnjom sa lokalnom upravom.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, četiri ili pet nevladinih organizacija koristi prostorije u vlasništvu Opštine, a najčešće se radi o organizacijama koje se bave pitanjima osoba sa invaliditetom. Iz skupštinske službe Opštine Mojkovac su nas obavijestili da se tokom 2018. godine nije organizovao sastanak sa predstavnicima lokalnih NVO.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da koriste institut „slobodna stolica“ tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje su nam prosljeđene od strane skupštinske službe Opštine, tokom izvještajnog perioda nijedan predstavnik NVO nije uputio zahtjev za učešće u radu lokalnog parlamenta tokom izvještajnog perioda.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama koje smo od Opštine Mojkovac dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, te provjerom same veb stranice Opštine, utvrdili smo da su objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je donio predsjednik opštine u 2018. godini. Takođe, na veb stranici je obavljen i budžet za izvještajnu godinu, a nalazi se pod rubrikom „Predsjednik“. Pod rubrikom „Javne nabavke“ mogu se pronaći ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prigoda, a nalaze se u okviru rubrike „Dokumenti“.

Dodatno, na veb stranici Opštine se nalaze i vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i informacije o dokumentima kojima je omogućen pristup po ovom osnovu. Prema informacijama glavnog administratora, na veb stranici se nalazi i spisak javnih funkcionera, odnosno službenika i namještenika lokalne uprave, sa spiskom obračunatih plata i naknada po drugim osnovama. Međutim, ovaj spisak se nalazi u rubrici „Slobodan pristup informacijama“, a ne kao zasebni dokument na veb stranici.

Na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu predsjednika Opštine za izvještajnu godinu, kao ni izvještaji gradskih službi i preduzeća čiji je osnivač Opština Mojkovac. Dalje, na veb stranici se ne nalazi ni završni račun za 2018. godinu, kao ni polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za istu godinu. Na veb stranici nijesu objavljeni ni registri i javne evidencije, a Opština nije sprovodila tzv. RIA analize tokom izvještajnog perioda.

Iz skupštinske službe Opštine Mojkovac su nas obavijestili da se sva akta, kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), objavljuvani u toku 2018. godine i da se mogu pronaći na sajtu Opštine. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave je formiran i u toku 2018. godine ne organizovao pet sjednica, međutim iz skupštinske službe su kazali da se ne nalaze na veb stranici Opštine. Materijali za organizovanje sjednica Skupštine Opštine se ne objavljuju na veb stranici, već se donijete odluke, akti i materijali u vezi sa istima objavljuju na sajtu nakon završetka skupštinskih zasijedanja. Na veb stranici Opštine se nalaze zapisnici sa održanih skupštinskih zasijedanja u toku izvještajnog perioda.

2.13. OPŠTINA NIKŠIĆ

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je proslijedio glavni administrator Opštine Nikšić, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Lokalne NVO, koje su učestvovala u istraživanju, zaključile su da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice, ali i putem lokalne televizije.

Lokalna uprava

Lokalna uprave nevladine organizacije i građane najčešće informiše putem veb stranice, ali i putem lokalnog javnog emitera.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive za učešće u javnim konsultacijama, a predstavnici su izdvojili javne rasprave o izmjenama o dopunama Odluke o lokalnim komunalnim taksama, te javnu raspravu o budžetu Opštine za 2019. godinu, kao kvalitetno organizovane, budući da su se informacije o istima blagovremeno objavile na veb stranici Opštine, kao promovisale putem RTV Nikšić.

Lokalna uprava

Tokom 2018. godine lokalna uprava je, odnosno skupštinska služba prosljedila poziv nevladinim organizacijama da dostave prijedloge koje su to teme od značaja za lokalnu zajednicu, a o kojima bi Skupština Opštine trebalo da raspravlja tokom 2018. godine, međutim nije došla nijedna sugestija, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da budu dio radnih grupa koje obrazuje lokalna uprava tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Ne pominjući o kojim se radnim grupama radi, predstavnici lokalne uprave koji su učestvovali u istraživanju su kazali da su predatvnici NVO uključeni u rad dvije radne grupe, a za pripremu akata od zajedničkog interesa. Ovu vrstu saradnje su predstavnici lokalne uprave ocijenili kao dobru.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

U organizaciji Zajednice opština Crne Gore i Centra za razvoj nevladinih organizacija, službenici Službe za skupštinske poslove bili su učesnici konsultativnog sastanka, koji je održan u Budvi 25. i 26. januara 2018. godine, u okviru realizacije projekta „Moja zajednica – Snažna zajednica“, koji je finansiran od strane Evropske Unije, u okviru IPA programa.

Lokalna uprava

Svaki organ lokalne uprave sam objavljuje pozive za organizovanje javnih rasprava. Međutim, slab je odaziv nevladinih organizacija iz Nikšića, kao i malo interesovanje o pitanjima kojima se bavi lokalna uprava. Na primjer, na raspravi o Poslovniku Skupštine, bio je slab odziv NVO, a slabo se predstavnici NVO i interesuju za rad Skupštine, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da koriste sredstva po osnovu Odluke o raspodjeli sredstava za projekte i programe NVO tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

U Opštini Nikšić se u 2018. godini nijesu raspodjeljivala sredstva iz budžeta Opštine, ali je objavljen konkurs u okviru programa ReLoad, u saradnji sa UNDP.

- **Obezbjedjivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da koriste prostorije u vlasništvu Opštine, ali su dodali da su upoznati sa tim da pojedine NVO koriste te prostorije. Naglasili su da je potrebno pristupiti izradi normativnog okvira u toj oblasti, kako bi i taj proces bio otvoreniji i transparentniji.

Lokalna uprava

U Opštini Nikšić ne postoji zasebna odluka o dodjeljivanju prostorija u vlasništvu Opštine za rad nevladinih organizacija, ali je to potrebno uvrstiti u rad lokalnog parlamenta, kako bi se što prije regulisalo to pitanje, kazali su predstavnici lokalne uprave. Prema informacijama koje smo dobili od strane Direkcije za imovinu Opštine Nikšić, u toj Opštini samo jedna NVO bez nadoknade koristi prostorije u vlasništvu Opštine, a radi se o NVO „Izvor života“, sa kojom je potpisan i ugovor. Prema informacijama koje su dali predstavnici lokalne uprave, tokom 2018. godine nije organizovan sastanak sa predstavnicima lokalnih NVO, a pretpostavljaju da bi se takvo pitanje razmatralo na sastancima te vrste.

- **Institut „slobodna stolica“**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da koriste institut „slobodna stolica“ tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje su saopštili predstavnici Opštine Nikšić na fokus grupi u okviru istraživanja, za 2018. godinu je objavljen javni poziv na sajtu Opštine, a za izbor predstavnika NVO za slobodnu stolicu. Takođe, na sajtu je objavljeno i obavještenje o tome koje su NVO ispunile uslove za prisustvo sjednicama Skupštine, te materijale za organizovanje sjednica prosljeđivali direktno organizacijama putem elektronske pošte. Međutim, nije bilo interesovanja od strane NVO da učestvuju u radu lokalnog parlamenta.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na veb stranici Opštine se ne mogu pronaći dokumenta, kao što su: odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci, koje donose predsjednik Opštine. Na veb stranici Opštine je objavljen budžet za 2018. godinu, dok se izvještaj o radu predsjednika, te izvještaji o radu gradskih službi i preduzeća čiji je osnivač Opština, još uvijek ne nalaze na veb stranici, jer su, prema riječima službe predsjednika Opštine, oni i dalje na

razmatranju i očekuje se njihovo zvanično usvajanje u lokalnom parlamentu.

Kada je riječ o završnom računu za izvještajnu godinu, on je objavljen na veb stranici Opštine, a objavljen je i polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za istu godinu. Nadalje, prema informacijama koje nam je proslijedila služba predsjednika Opštine, registre i javne evidencije građani mogu dobiti na uvid zahtjevom, ali ti podaci nijesu objavljeni na veb stranici Opštine. Na veb stranici se nalaze i informacije u vezi sa slobodnim pristupom informacijama, odnosno Vodiči o pristupu.

Kada je riječ o spisku javnih funkcionera i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, spisaku javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije, iz službe predsjednika Opštine su nas obavijestili da je donijeta nova Odluka o organizaciji i načinu rada lokalne uprave, a u skladu sa istom urađeni Pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, te će se pomenute informacije naći na veb stranici kada se donese Rješenje. Prema informacijama koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kao i uvidom u veb stranicu Opštine Nikšić, utvrdili smo da su na veb stranici objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi Skupština Opštine, a isti se nalaze u okviru rubrike „Skupština Opštine - sjednice Skupštine“. U Opštini je formiran i funkcionira Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave, a izvještaj o njegovom radu u toku 2018. godine se nalazi u materijalima za 14. sjednicu Skupštine Opštine Nikšić, održane 28.02.2019. godine, u okviru pete tačke dnevnog reda.

Kada je riječ o najavljivanju skupštinskih zasijedanja, na veb stranici se, u okviru pomenute rubrike mogu pronaći i pozivi, materijali i dnevni red za svaku od održanih sjednica Skupštine, a objavljeni su i zapisnici sa sjednice Skupštine.

2.14. OPŠTINA PETNJICA

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je proslijedio glavni administrator Opštine Petnjica, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Lokalne NVO koje su učestvovala u istraživanju, zaključile su da se o radu lokalne uprave najčešće informišu putem veb stranice, ali i putem oglasne table u novoj zgradi Opštine.

Lokalna uprava

Lokalna uprava nevladine organizacije i građane najčešće informiše putem veb stranice, koja je nedavno izrađena, ali i putem oglasne table u zgradi Opštine.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive za učešće u javnim konsultacijama, kazali su predstavnici Lokalne uprave. Obično se objave u vezi sa sprovođenjem javnih konsultacija objavljuju putem veb stranice Opštine, ali i na druge pogodne načine

Lokalna uprava

Tokom 2018. godine lokalna uprava je, odnosno skupštinska služba proslijedila poziv nevladinim organizacijama da proslijede koje su to teme od značaja za lokalnu zajednicu, a o kojima bi Skupština Opštine trebalo da raspravlja tokom 2018. godine, međutim nije došla nijedna sugestija, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da budu dio radnih grupa koje obrazuje lokalna uprava tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Ovu vrstu saradnje su predstavnici lokalne uprave ocijenili kao dobru. Međutim, naveli su da u nevladinom sektoru nedostaje kapaciteta kako bi se uključili u pripremu specifičnih akata od zajedničkog interesa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da u toku izvještajnog perioda realizuju zajedničke aktivnosti sa lokalnom upravom, međutim navode da ista često obezbijedi sve uslove za organizovanje aktivnosti u organizaciji lokalnih NVO.

Lokalna uprava

Svaki organ lokalne uprave sam objavljuje pozive za organizovanje javnih rasprava. Međutim, slab je odaziv nevladinih organizacija iz Petnjice, kao i malo interesovanje o pitanjima kojima se bavi lokalna uprava. Prema riječima predstavnika lokalne uprave, lokalne NVO se najčešće bave ekologijom, ali i drugim temama koje ne spadaju direktno u oblasti djelovanja lokalne uprave.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da koriste sredstva po osnovu Odluke o raspodjeli sredstava za projekte i programe NVO tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Petnjica je opredijelila 5.000,00 eura i cjelokupan iznos raspodijelila za realizaciju programa i projekata NVO.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da koriste prostorije u vlasništvu Opštine, ali su dodali da su upoznati sa tim da pojedine NVO koriste te prostorije. Naglasili su da je potrebno pristupiti izradi normativnog okvira u toj oblasti, kako bi i taj proces bio otvoreniji i transparentniji.

Lokalna uprava

Ni u Opštini Petnjica ne postoji zasebna Odluka o dodjeljivanju prostorija u vlasništvu Opštine za rad nevladinih organizacija, ali je to potrebno uvrstiti u rad lokalnog parlamenta kako bi se što prije regulisalo to pitanje, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da koriste institut „slobodna stolica“ tokom izvještajnog perioda, te ne mogu ocijeniti na kojem je nivou kvalitet tog mehanizma saradnje Opštine sa lokalnim nevladinim organizacijama.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje su saopštili predstavnici Opštine Petnjica na fokus grupi u okviru istraživanja, nije bilo interesovanja od strane NVO da učestvuju u radu lokalnog parlamenta.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Provjerom veb stranice Opštine, utvrdili smo da nijesu objavljeni akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je donio predsjednik opštine u 2018. godini. Na veb stranici je objavljen budžet za izvještajnu godinu, a nalazi se u okviru rubrike „Odluke“. Pod rubrikom „Javne nabavke“ mogu se pronaći planovi javnih nabavki, a u okviru rubrike „Ugovori“ mogu se pronaći ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prigoda, međutim ne i za izvještajnu godinu.

Pod rubrikom „Javne rasprave“, mogu se pronaći informacije o održanim javnim raspravama, međutim nije objavljen nijedan izvještaj sa održanih rasprava. Naime radi se o sljedećim javnim raspravama: Javna rasprava - nacrt Odluke o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Opštine Petnjica; Javna rasprava o nacrtu Odluke o budžetu za 2019. god; Program javne rasprave - strategija razvoja sporta u Opštini Petnjica (2018-2021); Program javne rasprave o nacrtu

Odluke o donošenju izmjena i dopuna budžeta Opštine Petnjica za 2018. godinu; Program javne rasprave - Odluka o finansiranju i sufinansiranju sporta u opštini petnjica; Program javne rasprave - strategija za mlade Opštine Petnjica (2018-2021); Program javne rasprave za PUP; Program javne rasprave o nacrtu Statuta Opštine Petnjica.

Na veb stranici Opštine se nalaze vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i informacije o dokumentima kojima je omogućen pristup po ovom osnovu. Na veb stranici se još uvijek ne nalazi i spisak javnih funkcionera, odnosno službenika i namještenika lokalne uprave, sa spiskom obračunatih plata i naknada po drugim osnovama.

Na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu predsjednika Opštine za izvještajnu godinu, kao ni izvještaji gradskih službi i preduzeća čiji je osnivač Opština Petnjica. Dalje, na veb stranici se ne nalazi ni završni račun za 2018. godinu, kao ni polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i investicione politike za istu godinu. Na veb stranici nijesu objavljeni ni registri i javne evidencije, a Opština nije sprovođila tzv. RIA analize tokom izvještajnog perioda.

Sva akta, kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), nijesu objavljivani u toku 2018. godine. Izvještaji o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne uprave se takođe ne nalaze na veb stranici Opštine. Materijali za organizovanje sjednica Skupštine Opštine, a koji bi trebalo da se nađu na veb stranici i za izvještajni period, nijesu objavljeni na veb stranici, već se na istoj nalaze opšte informacije o nadležnostima skupštine, skupštinske službe i drugih organa lokalne samouprave. Donijete odluke, akti i materijali u vezi sa skupštinskim zasijedanjima se nalaze na veb stranici, pod rubrikom „Odluke“. Na veb stranici Opštine se ne nalaze zapisnici sa održanih skupštinskih zasijedanja u toku izvještajnog perioda.

2.15. OPŠTINA PLAV

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Plav, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici NVO se najčešće informišu putem veb stranice i oglasne table. Oni navode da veb stranica nema dovoljno informacija i da se ne objavljuju ključne informacije od značaja za rad NVO sektora.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da građane i NVO najčešće informišu putem veb stranice, ali da razumiju da nijesu sve informacije dostupne, ali ni ažurno objavljene na veb stranici. Potrebno je urediti pitanje vođenja veb stranice, zaključili su predstavnici lokalne uprave.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive na javne rasprave i konsultacije sa NVO, međutim ne mogu se na veb stranici pronaći izvještaji o organizovanim javnim raspravama. Predstavnici NVO smatraju da bi trebalo na sajtu formirati posebnu rubriku u okviru koje bi se nalazile sve informacije o organizovanju javnog konsultovanja.

Lokalna uprava

U toku 2018. godine, lokalna uprava je organizovala više javnih rasprava, a koje se odnose direktno na prava i obaveze građana u Opštini.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom 2018. godine učestvuju u radu radnih grupa koje je lokalna uprava formirala.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave su nas obavijestili da predstavnici lokalnih NVO nijesu učestvovali u radu radnih grupa za izradu akata od zajedničkog interesa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u ovom istraživanju, kazali su da u izvještajnom periodu nijesu imali priliku organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima Opštine.

Lokalna uprava

Predsjednik Opštine, kao ni predsjednik Skupštine Opštine, nijesu u toku 2018. godine organizovali zajedničke sastanke sa predstavnicima NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO su zadovoljni procesom finansiranja projekata i programa NVO u njihovoj Opštini, ocijenili su na održanim fokus grupama, u okviru istraživanja, međutim predlažu povećanje iznosa sredstava namijenjenih NVO sektoru.

Lokalna uprava

Opština Plav je raspodijelila cjelokupan iznos od 2.000,00 eura za projekte i programe NVO u 2018. godini.

- **Obezbjediavanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Nijedan predstavnik NVO, koji je učestvovao u istraživanju, nije imao priliku da koristi prostorije u vlasništvu Opštine tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Informaciju o besplatnom korišćenju prostorija u vlasništvu Opštine od strane lokalnih NVO, nijesmo dobili od lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju nijesu bili u prilici da koriste pomenuti institut, kao mehanizam učešća u radu lokalnog parlamenta.

Lokalna uprava

Na veb stranici se nalaze informacije o načinu korišćenja ovog instituta, ali prema informacijama koje su nam dostavili predstavnici lokalne uprave, nijedna NVO nije u toku izvještajnog perioda koristila pomenuti institut.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Kada je riječ o odlukama i aktima (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine, a koje se odnose na 2018. godinu, prema informacijama koje smo dobili od glavnog administratora Opštine Plav putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, te provjerom zvanične veb stranice Opštine, utvrdili smo da isti nijesu objavljeni.

Prema informacijama dobijenih iz istih izvora, utvrdili smo da se na veb stranici nalaze sljedeći dokumenti: budžet Opštine i završni izvještaj o budžetu za 2018. godinu, ali ne i izvještaj o radu predsjednika, izvještaji o radu preduzeća i službi čiji je osnivač Opština, polugodišnji izvještaji o izvršenju budžeta i investicione politike. Takođe, na sajtu se ne nalaze ni informacije koje se odnose na registre i javne evidencije, ugovori sa pravnim i fizičkim licima, spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, kao ni spisak javnih funkcionera sa listom obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije. Dodatno, na veb stranici se ne nalaze ni RIA izvještaji o uticaju odluka i akata na građane i zajednicu. Ono što se nalazi na veb stranici, jesu vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i više dokumenata koji se odnose na rad lokalnog parlamenta.

Na veb stranici se ne nalaze zapisnici sa skupštinskih zasijedanja u toku 2018. godine. Dodatno, na veb stranici se ne nalaze ni odluke i akti koje je usvojila Skupština Opštine Plav, jer taj tío veb stranice nije u funkciji. Takođe na veb stranici se ne nalazi ni Izvještaj o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne uprave. Takođe, Skupština Opštine nije u toku 2018. godine objavljivala materijale za skupštinska zasijedanja.

2.16. OPŠTINA PLUŽINE

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Plužine, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici NVO se najčešće informišu putem veb stranice i oglasne table. Oni navode da veb stranica nema dovoljno informacija.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da građane i NVO najčešće informišu putem veb stranice.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive na javne rasprave i konsultacije sa NVO, a predstavnici NVO su pohvalili praksu objavljivanja izvještaja o organizovanim javnim raspravama.

Lokalna uprava

U toku 2018. godine, lokalna uprava je organizovala više javnih rasprava, a koje se odnose direktno na prava i obaveze građana u Opštini, kazali su predstavnici lokalne uprave. Putem posebne rubrike „Javne rasprave“ lokalna uprava objavljuje sve korisne informacije o javnim konsultacijama, zajedno sa izvještajem.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom 2018. godine učestvuju u radu radnih grupa koje je lokalna uprava formirala.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave su nas obavijestili da predstavnici lokalnih NVO nijesu učestvovali u radu radnih grupa za izradu akata od zajedničkog interesa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu imali priliku da sa Opštinom Plužine organizuju zajednički događaj, te ne mogu ocijeniti ovu stavku.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje nam je dostavila skupštinska služba Opštine Plužine, sastanci predsjednika Opštine i predsjednika Skupštine sa predstavnicima nevladinih organizacija koje djeluju na lokalnom nivou se nijesu organizovali tokom izvještajnog perioda.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO predlažu povećanje iznosa sredstava namijenjenih NVO sektoru.

Lokalna uprava

Opština Plužine je raspodijelila 4.700,00 eura, dok u odgovoru na zahtjev za slobodan pristup informacijama nije navedeno koliki je iznos bio planiran budžetom.

- **Obezbjediavanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Nijedan predstavnik NVO, koji je učestvovao u istraživanju, nije imao priliku da koristi prostorije u vlasništvu Opštine tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Nevladine organizacije koje koriste prostorije u vlasništvu Opštine su: NVO „SOS telefon ta žene i djecu žrtve nasilja“ Nikšić, kao i NVO „Ljubitelji skijanja“.

- **Institut „slobodna stolica“**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, kazali su da nijesu bili u prilici da učestvuju na supštinskim zasjedanjima, kao i da u okviru sektora ne postoji veliko interesovanje za taj vid učešća u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje smo putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama dobili od skupštinske službe, u toku izvještajnog perioda, nijedan predstavnik NVO nije učestvovao u radu lokalnog parlamenta, koristeći se institutom „slobodna stolica“.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na veb stranici Opštine se nalaze dokumenta kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), koje je Skupština Opštine Plužine usvajala tokom 2018. godine. Takođe, putem iste veb stranice, najavljivane su i sjednice Skupštine, a uz najavu su objavljeni i materijali za organizovanje sjednice (dnevni red i propratni materijali za sjednicu).

Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave nije formiran u Opštini Plužine, jer je mandat prethodnog saziva istekao u prošlom sazivu lokalnog parlamenta.

Prema informacijama dobijenih iz istih izvora, utvrdili smo da se na veb stranici nalaze sljedeći dokumenti: budžet Opštine i završni izvještaj o budžetu za 2018. godinu. Međutim, završni račun za istu godinu, kao i izvještaj o radu predsjednika, izvještaji o radu preduzeća i službi čiji je osnivač Opština, polugodišnji izvještaji o izvršenju budžeta i investicione politike, nijesu objavljeni na veb stranici. Takođe, na sajtu se ne nalaze ni informacije koje se odnose na registre i javne evidencije, ugovori sa pravnim i fizičkim licima, spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, kao ni spisak javnih funkcionera sa listom obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije. Dodatno, na veb stranici se ne nalaze ni RIA izvještaji o uticaju odluka i akata na građane i zajednicu. Ono što se nalazi na veb stranici, jesu vodiči za slobodan pristup informacijama.

Na veb stranici se ne nalaze zapisnici sa skupštinskih zasjedanja u toku 2018. godine.

Na veb stranici se nalaze odluke i akti koje je usvojila Skupština Opštine Plužine.

2.17. OPŠTINA PLJEVLJA

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje su nam proslijedili iz Sekretarijata za opštu upravu Opštine Pljevlja, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendum. Iz lokalne uprave su nas obavijestili da su građani tokom 2018. godine podnijeli više od 20 žalbi, dok nije podnijeta nijedna peticija ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Informisanje je na lošem nivou, kazali su predstavnici lokalnih NVO. Međutim, ko želi pronaći informacije, uz malo više truda, može ih i pronaći. Veliki dio informacija predstavnici lokalnih NVO pronađu na portalu Pljevlja.

Lokalna uprava

Informisanje nevladinih organizacija od strane lokalne samouprave je na zadovoljavajućem nivou, kazali su predstavnici lokalne uprave. Najčešći mehanizmi informisanja su: veb stranica, oglasna tabla, Pljevaljske novine, Televizija Pljevlja, mejling lista nevladinih organizacija i dostavljanje informacija Lokalnom resursnom centru za NVO.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO su kazali da sistem javnog konsultovanja o nacrtima akata od zajedničkog interesa ne funkcioniše kako treba, a najviše zbog nedostatka motivisanosti građana da učestvuju. Građani slabo posjećuju javne rasprave, međutim, može se reći da se informacije ne nalaze na najvidljivijem mjestu na veb stranici, već se građani moraju potruditi kako bi došli do korisnih informacija. Upravo to može biti jedan od ključnih razloga nedolaska građana, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Više javnih rasprava je organizovano tokom izvještajnog perioda, kazali su predstavnici lokalne uprave. Takođe, predstavnici su zaključili da Opština poštuje sve opštinske propise koje se odnose na proces organizovanja javnog konsultovanja, objavljujući blagovremeno i transparentno sve informacije u vezi sa tim vidom učešća predstavnika NVO u procese donošenja odluka. Proces konsultovanja sa NVO sektorom odvija se kroz postupak javne rasprave prije donošenja odluka i strateških dokumenata Opštine. Veoma je mali procenat učešća nevladinih organizacija u javnim raspravama, te i mali broj sugestija i primjedbi, zaključili su predstavnici lokalne uprave.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Opština obavještava NVO, ali postoji nezainteresovanost NVO da učestvuju u radu tih radnih grupa. Kao glavne razloge za takvo stanje, predstavnici NVO kažu da je moguće da je procedura izbora i učešća prilično komplikovana. Takođe, predstavnici su kazali da su lokalnoj upravi predložili formiranje radne grupe za pripremu poljoprivrednog budžeta, ali da to nije uvaženo.

Lokalna uprava

Predstavnici Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Pljevlja, kazali su da omogućavaju učešće nevladinih organizacija u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata i lokalnih planova i to u

domenu rada Sekretarijata. U oblasti saradnje sa NVO sektorom, nevladine organizacije se uključuju putem javnog poziva za predlaganje kandidata (radne grupe i komisije): Međutim, predstavnici lokalne uprave su zaključili da ne postoji veliki stepen interesovanja predstavnika NVO da učestvuju u radu radnih grupa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO su se usaglasili da je saradnja sa lokalnom upravom generalno na visokom nivou. Predstavnici lokalne uprave se uvijek odazovu prisustvom ili manjim donacijama. Saradnja je odlična sa Sekretarijatom za društvene djelatnosti.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, predsjednik Skupštine nije tokom 2018. godine organizovao zajednički sastanak sa predstavnicima NVO, te nijesu bili u prilici organizovati zajedničke aktivnosti. Dodatno, predstavnici lokalne uprave su kazali da do sada nije bilo zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara. Primjer dobre prakse je saradnja nadležnog sekretarijata sa lokalnom omladinskom nevladinom organizacijom, prilikom izrade prvog Lokalnog akcionog plana za mlade opštine Pljevlja.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO su kazali da se procedura o izboru organizacija, odnosno projekata čija će realizacija biti finansirana, često poštuje. Međutim, problemi nastaju nakon što se objavi Odluka o raspodjeli, nakon čega odabrane organizacije nikad nijesu sigurne da li će i kada biti uplata u skladu sa potpisanim ugovorima o donaciji. Takođe, predstavnici NVO su upitnim predstavili i kvalifikacije, odnosno stručnosr članova/ca Komisije za raspodjelu.

Lokalna uprava

Opština Pljevlja je budžetom za 2018. godinu opredijelila 11.431,00 eura i raspodijelila cjelokupan iznos za realizaciju projekata i programa NVO. Finansiranje projekata je na zadovoljavajućem nivou i u skladu sa Odlukom o finansiranju nevladinih organizacija opštine Pljevlja. kazali su predstavnici lokalne uprave. Čitav proces je transparentan i svi pozivi i konkursi se dostavljaju nevladinim organizacijama, koje se nalaze na mejling listi Sekretarijata. Imajući u vidu da Opština nema dovoljno sredstava koje planira u Budžetu za nevladine organizacije, Sekretarijat je aplicirao za sredstva kod UNDP-a i obezbijedio dodatna sredstva u iznosu od 100.000 € za projekte nevladinih organizacija u okviru ReLOaD projekta u 2018. i 2019. godini (50.000 € godišnje, uz učešće Opštine od po 10.000 € godišnje).

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Nijedan predstavnik NVO, koji je učestvovao u istraživanju, nije imao priliku da koristi prostorije u vlasništvu Opštine tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Prema riječima predstavnika lokalne uprave, Opština obezbjeđuje prostorije za rad tri lokalne nevladine organizacije: Organizacija slijepih za Pljevlja i Žabljak, Udruženje paraplegičara Pljevlja i Organizacija boija boraca NOR-a i antifašista Pljevlja. Opština ne ustupa prostor u svom vlasništvu, jer nema slobodnih poslovnih prostora, već plaća zakup poslovnih prostora, naglasili su iz lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Tokom 2018. godine, nijedna organizacija nije koristila institut „slobodne stolice“. U ranijem periodu bilo je slučajeva učešća (po jedan godišnje), kazali su predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje nam je dostavila skupštinska služba Opštine Pljevlja, tokom izvještajnog perioda nijedan predstavnik NVO nije učestvovao u radu lokalnog parlamenta, koristeći pomenuti institut. Iz lokalne uprave su naglasili da su nevladine organizacije blagovremeno informisane o mogućnosti da učestvuju na skupštinskim zasijedanjima.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na internet stranici Opštine Pljevlja, objavljeni su samo neki od akata (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine. Budžet za 2018. godinu se ne nalazi na veb stranici, a izvještaj o radu predsjednika Opštine tek treba da bude usvojen, nakon čega će biti i objavljen na veb stranici, obavijestio nas je glavni administrator. Takođe, isto se odnosi i na izvještaje o radu Službi čiji je osnivač Opština. Takođe, nijesu objavljeni ni polugodišnji izvještaj o izvršju budžeta i investicione politike za 2018. godinu i javni registri i javne evidencije za istu godinu.

Ugovori sa pravnim i fizičkim licima se nalaze na veb stranici Opštine. Tokom izvještajnog perioda, a prema informacijama koje smo dobili od glavnog administratora, nije bilo donošenja odluka, izmjena i dopuna odluka i propisa na koje se primjenjuje RIA analiza, te se isti nijesu našli na veb stranici Opštine. Objavljeni su vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima.

Savjet za razvoj i zaštitu lokalne uprave u 2018. godini nije održao nijednu sjednicu zbog nedostatka članova Savjeta koji su podnijeli ostavke, a izbor za dopunu članstva je u toku, informacija je koju smo dobili od skupštinske službe Opštine Pljevlja.

Prema informacijama koje nam je dostavila skupštinska služba, ali i provjerom veb stranice Opštine, utvrdili smo da su dokumenti (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi) bili dostupni za izvještaji period, kao i materijali za organizovanje skupštinskih zasijedanja (dnevni red): Međutim, materijali planirani za dnevni red nijesu objavljeni na internet stranici. Takođe, na internet stranici se ne mogu pronaći zapisnici sa skupštinskih zasijedanja u 2018. godini.

2.18. GLAVNI GRAD PODGORICA

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje smo putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama dobili od strane Sekretarijata za lokalnu samoupravu Glavnog grada - Podgorica, građani su u toku izvještajnog perioda podnijeli dvije inicijative. Naime, radi se o inicijativama za unapređenje infrastrukture u gradu, a podnijete su od strane mjesnih zajednica, ali i građana. Dodatno, Skupština Glavnog grada nije u toku 2018. godine raspisivala opštinski ni mjesni referendum.

SARADNJA GLAVNOG GRADA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO se o radu Glavnog grada najčešće informišu putem veb stranice, medija, ali i društvenih mreža. Mišljenja su da je komunikaciju potrebno poboljšati posebno u oblastima gdje postoje veliki kapaciteti NVO sektora i mogućnost za podršku lokalnoj upravi da izrade kvalitetne prijedloge za unapređenje života u gradu. Takođe, potrebno ohrabriti građane da učestvuju u procesu donošenja odluka, proaktivnim pristupom, ali i prilagoditi sve mehanizme učešća građana određenim populacijama.

Lokalna uprava

Informacije se objavljuju na veb stranici, društvenim mrežama i jednom štampanom mediju. Zaintersovanim NVO se pošalju i nacrti akata, ali NVO često ne odgovore na naše pozive, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Potrebna veća transparentost pri donošenju odluka, kazali su predstavnici lokalnih NVO. Neinformisanost građana o načinima donošenja odluka na lokalnom nivou takođe doprinosi tome da se oni često neodazovu na pozive lokalne uprave za učešćem. Potrebno je proaktivnije pristupiti promovisanju poziva i učiniti iste prilagođenim svim građanima.

Lokalna uprava

Javno konsultovanje se najčešće sprovodi u dvije faze, kazali su predstavnici lokalne uprave. Prvo se sprovodi anketiranje o pitanjima koje treba razmotriti, i to prije samog početka izrade dokumenta, odnosno akta. Ankete su dostupne najčešće putem veb stranice. Nakon toga se formira radna grupa, izradi se nacrt dokumenta i organizuje javna rasprava. Izvještaji sa javnih rasprava se objavljuju na veb stranici, a nekad se oni dostave svim učesnicima i putem pošte. Pozivi za učešće na javnim raspravama se objavljuju i u novinama, ali i na društvenim mrežama. Pozivi se često dostavljaju neposredno onima koji mogu biti zainteresovani za datu temu.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO su saglasni da je potrebno dodatno unaprijediti mehanizam učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa koje formira gradska uprava. Stava su da je potrebno unaprijediti promovisanje poziva za učešće, ali i stvoriti bolju atmosferu za rad u radnim grupama, budući da se često desi da se nacrt akta, povodom kojeg se formira radna grupa, donese mimo znanja članova/ca radne grupe, ili sa slabim uvažavanjem prijedloga koji dolaze od strane NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su ovaj vid komunikacije i saradnje ocijenili kao pozitivan. Naime, postoji velika je kooperativnost između organa lokalne uprave i stručnjaka iz NVO sektora, povodom mnogih i različitih

tema i oblasti. Postoje primjeri kada se zainteresovane NVO u proces izrade dokumenata od zajedničkog interesa uključuju i mimo konkursa, čime se omogući brža i usješnija saradnja, zaključili su predstavnici lokalne uprave. Pozivi za pridruživanje radnim grupama se redovno objavljuju putem veb stranice, a dobro poznatim orgaizacijama iz različitih oblasti se pozivi dostave i putem elektronske pošte.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da sarađuju sa Glavnim gradom prilikom realizacije aktivnosti, ali su upoznati sa time da gradska uprava podržava organizovanje događaja od strane lokalnih NVO.

Lokalna uprava

Tokom 2018. godine, gradonačelnik nije organizovao sastanak sa predstavnicima lokalnih NVO. Međutim, saradnja se omogućava putem drugih kanala, a to je najčešće putem organizovanja zajedničkih događaja, ili pod pokroviteljstvom Glavnog grada.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici lokalnih NVO su kazali da je potrebno raditi na poboljšanju pravne regulative u oblasti finansiranja. Prilagoditi ga nacionalnom mehanizmu finansiranja, te razmišljati o procesu koji se unaprijed planira. Naime, predstavnici su predložili izradu sektorskih analiza na lokalnom nivou za određivanje prioriteta i finansiranje projekata i programa NVO.

Lokalna uprava

Kada je riječ o Glavnom gradu Podgorica, za 2018. godinu je predviđeno 40.000,00 eura za raspodjelu sredstava za realizaciju projekata i programa NVO, a raspodijeljeno je 39.980,80 eura. Gradska opština Golubovci je raspodijelila 9.900,00 eura, dok je iznos koji je predvidjela bio 10.000 eura. Predstavnici lokalne uprave su kazali da je finansiranje NVO redovno i svake godine se objavljuje konkurs i na osnovu opštinskog propisa i sprovodi.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Potrebno je usvojiti posebni opštinski propis putem kojeg bi se regulisala i ova oblast. Mnoge organizacije besplatno koriste prostorije grada, a da niko ne zna na koji način su tu podršku grada dobili. Predstavnici NVO su stava da je to netransparentna i praksa koja diskriminiše mnoge organizacije kojima je zaista potreban prostor za djelovanje.

Lokalna uprava

Iz Glavnog grada su kazali da postoji određeni broj organizacija koje koriste prostorije u vlasništvu grada, ali da nijesu upoznati čija je to tačno nadležnost i da li za takve postupke postoji posebni pravilnik. Naime, problem se ogleda i u tome da ne postoji tačan popis slobodnih poslovnih prostora u vlasništvu Glavnog grada.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da koriste pomenuti institut i ne mogu ocijeniti njegovu efikasnost kao vid saradnje sa lokalnim parlamentom.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da su predstavnici lokalnih NVO rijetko zainteresovani da učestvuju u radu lokalnog parlamenta, ali i da nijesu upoznati sa razlozima.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA GLAVNOG GRADA

U okviru redovnih programskih aktivnosti, Glavni grad objavljuje akte (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je gradonačelnik donio tokom izvještajnog perioda, naveli su iz službe gradonačelnika, a isto je utvrđeno i provjerom veb stranice Glavnog grada. Na veb stranici se može pronaći i godišnji budžet za 2018. godinu, a nalazi se u okviru rubrike za Sekretarijat za finansije. Kada je riječ o završnom računu budžeta, isti se ne nalazi na veb stranici Glavnog grada, jer još uvijek nije usvijen od strane lokalnog parlamenta.

Skupština Glavnog grada je na devetoj sjednici 2019. godine usvojila Godišnji izvještaj o radu gradonačelnika za 2018. godinu, a isti se može pronaći u okviru materijala za istu sjednicu, pod rubrikom „Skupština“. Kada je riječ o izvještajima službi i preduzeća čiji je osnivač Glavni grad, na veb stranici se može pronaći Godišnji izvještaj o radu Centra za informacioni sistem.

Prema informacijama koje nam je dostavila lokalna uprava, kao i provjerom veb stranice, utvrdili smo da se na veb stranici nalaze informacije koje se odnose na registre i javne evidencije, pod rubrikom „Javne nabavke“. Takođe, u posebnoj rubrici se mogu pronaći i ugovori sa pravnim i fizičkim licima. Takođe, na veb stranici Glavnog grada se nalaze i vodiči za slobodan pristup informacijama. Kada je riječ o RIA analizama, iz lokalne uprave su kazali da tokom izvještajnog perioda nijesu izrađivali akte čija je izrada podrazumijevala primjenu RIA analize.

Na veb stranici se može pronaći spisak javnih funkcionera i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, kao i spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije.

Prema informacijama koje nam je lokalna uprava dostavila, kao i provjerom veb stranice Glavnog grada, utvrdili smo da se na istoj mogu pronaći dokumenta kao što su: odluke informacije, izvještaji, planovi i programi, koje je Skupština Opštine usvojila tokom 2018. godine. Takođe, na veb stranici su objavljeni i materijali za sjednice Skupštine, kao i najave sa dnevnim redom, ali ne i zapisnici sa održanih sjednica.

2.19. OPŠTINA ROŽAJE

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Kada je riječ o broju podnesenih građanskih inicijativa u 2018. godini u Opštini Rožaje, iz službe glavnog administratora su nas obavijestili da ih nije bilo. Takođe, a u toku izvještajnog perioda, nijesu organizovani zborovi građana, a ni raspisivani mjesni ili opštinski referendumi. Kada je riječ o broju podnijetih žalbi Opštini Rožaje, u toku izvještajnog perioda, glavni administrator Opštine nam je prosljedio šest žalbi fizičkih i privatnih lica sa teritorije Opštine. Naime, radi se o žalbama u vezi sa planiranjem budžeta Opštine, visini godišnje naknade za postavljene elektronske, telefonske i druge opreme na teritoriji Opštine i dr.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Nevladine organizacije su prepuštene opštem sistemu informisanja, uglavnom preko lokalnih elektronskih medija, na što se u oblasti informisanja završava saradnja sa lokalnom upravom, dok veb stranicu predstavnici lokalnih NVO ne pominju kao jedan od glavnih izvora informisanja o radu lokalne uprave.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su saopštili da građane i predstavnike NVO o radu Opštine najčešće informišu putem veb stranice, oglasne table, ali i putem lokalnog medija.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava u oblasti programiranja razvoja, izradi nacrtu akata od zajedničkog interesa uglavnom djeluje autonomno, ocijenili su predstavnici NVO. U toj oblasti, nevladin sektor se doživljava kao „strano tijelo”. Nažalost, slab je i odaziv NVO da učestvuju u procesu donošenja odluka i izradi nacrtu akata od značaja za lokalnu upravu, zaključili su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Kada je riječ o konsultovanju javnosti, odnosno NVO u početnoj fazi izrade akata od zajedničkog interesa, prema informacijama koje nam je dostavio glavni administrator Opštine Rožaje, u izvještajnom periodu se nije sprovodio nijedan postupak prethodnog konsultovanja. Međutim, u Opštini je organizovano više javnih rasprava, a radi se o: javnoj raspravi o nacrtu programa investicionih aktivnosti Opštine Rožaje za 2019. godinu; javnoj raspravi o petogodišnjem programu privremenih objekata za 2018-2022. godinu; javnoj raspravi o strateškoj procjeni uticaja LSL „Hajla i Štedim”; javnoj raspravi o izmjenama i dopunama Odluke o budžetu Opštine za 2018. godinu i dr.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom 2018. godine učestvuju u radu radnih grupa koje je lokalna uprava formirala.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje smo dobili od glavnog administratora Opštine Rožaje, u toku 2018. godine nijesu formirane radne grupe u kojima su članovi bili predstavnici nevladinih organizacija.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u ovom istraživanju, kazali su da u izvještajnom periodu nijesu imali priliku da organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima Opštine.

Lokalna uprava

Predsjednik Opštine, kao ni predsjednik Skupštine Opštine, nijesu u toku 2018. godine organizovali zajedničke sastanke sa predstavnicima NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO nijesu zadovoljni procesom finansiranja projekata i programa NVO u njihovoj Opštini, ocijenili su na održanim fokus grupama, u okviru istraživanja.

Lokalna uprava

Lokalna uprava nije dostavila podatke o finansiranju projekata i programa lokalnih NVO iz gradskog budžeta.

- **Obezbjediavanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom izvještajnog perioda koriste prostorije u vlasništvu Opštine.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje nam je proslijedio glavni administrator Opštine, tokom 2018. godine nije bilo lokalnih nevladinih organizacija koje su koristile prostorije u vlasništvu Opštine. Takođe, nije formiran ni Savjet za saradnju lokalne uprave sa NVO. Dodatno, tokom 2018. godine, nije bio organizovan sastanak predsjednika Opštine sa predstavnicima lokalnih NVO.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da u toku izvještajnog perioda koriste ovaj mehanizam saradnje sa lokalnim parlamentom.

Lokalna uprava

Kada je riječ o korišćenju instituta „slobodna stolica“, iz skupštinske službe Opštine Rožaje su nas obavijestili da tokom 2018. godine nije bilo interesovanja od strane lokalnih NVO da učestvuju u radu parlamenta. Takođe, predstavnicima NVO je upućen i poziv da predlože teme o kojima bi lokalni parlament mogao da raspravlja u 2018. godini, ali nijesmo dobili odgovor, kazali su iz skupštinske službe Opštine Rožaje.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Prema informacijama koje nam je dostavio glavni administrator Opštine Rožaje, akti kao što su: odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci, a koje donosi predsjednik opštine, nijesu redovno objavljivani na veb stranici Opštine iz tehničkih razloga, ne objašnjavajući o kojim se konkretno razlozima radi. Nadalje, na veb stranici se može pronaći budžet za 2018. godinu.

Kada je riječ o izvještaju o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu, on se ne nalazi na veb stranici Opštine, jer je u toku njegovo razmatranje u lokalnom parlamentu. Završni račun za 2018. godinu se ne može pronaći na veb stranici Opštine, kao ni polugodišnji izvještaj o izvršeju budžeta i investicione politike za 2018. godinu.

Takođe, na veb stranici nijesu objavljeni registri i javne evidencije koje vodi lokalna uprava, a nijesu objavljeni

ni ugovori i odluke u vezi sa pravnim i fizičkim licima i razmjenu dobara i usluga. Dodatno, lokalna uprava nije sprovodila tzv. RIA analizu ni za jedan akt od zajedničkog interesa tokom 2018. godine.

Na veb stranici se može pronaći Vodič za slobodan pristup informacijama. Takođe, može se pronaći i spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, ali ne i spisak sa listama obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije. Prema informacijama koje nam je Služba Skupštine Opštine Rožaje dostavila, kao i provjerom veb stranice Opštine, utvrdili smo da se na istoj mogu pronaći dokumenta kao što su: odluke informacije, izvještaji, planovi i programi, koje je Skupština Opštine usvojila tokom 2018. godine. Takođe, na veb stranici su objavljeni i materijali za sjednice Skupštine, kao i najave sa dnevnim redom, ali ne i zapisnici sa održanih sjednica.

Kada je riječ o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne uprave, iz skupštinske službe su nas obavijestili da isti nije formiran, te da se izvještaj o radu ne može pronaći na veb stranici Opštine.

2.20. OPŠTINA ŠAVNIK

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Šavnik, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informisanja o pitanjima značajnim za njihov rad, a u vezi sa radom lokalne uprave, navode veb stranicu Opštine. Međutim, predstavnici NVO nijesu zadovoljni ažurnošću objavljivanja informacija, kao ni preglednosti veb stranice.

Lokalna uprava

Lokalna uprava kao izvor informisanja građana i NVO o svom radu prije svega navodi svoju zvaničnu internet prezentaciju, ali i oglasnu tablu. Na veb stranici najčešće objavljuje pozove za javne konsultacije, kao i ostale informacije od bitnosti za lokalnu zajednicu.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Lokalna uprava redovno objavljuje pozive na javne rasprave i konsultacije sa NVO, međutim ne mogu se na veb stranici pronaći izvještaji o organizovanim javnim raspravama. Predstavnici NVO smatraju da bi trebalo na sajtu formirati posebnu rubriku u okviru koje bi se nalazile sve informacije o organizovanju javnog konsultovanja, što bi vijeli proces učinilo dodatno transparentnim i interesantnim za građane i NVO.

Lokalna uprava

U toku 2018. godine, lokalna uprava je organizovala više javnih rasprava, a koje se odnose direktno na prava i obaveze građana u Opštini. Naime, radi se o sljedećim javnim raspravama: Javna rasprava o Odluci za komunalno otpremanje građevinskog zemljišta; javna rasprava o nacrtu Odluke o rješavanju stambenih potreba po osnovu prava na socijano stanovanje; javna rasprava o nacrtu Statuta Opštine, Javna rasprava o osnivanu biznis zone „Boan“, kao i mnoge druge.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom 2018. godine učestvuju u radu radnih grupa koje je formirala lokalna uprava.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave su nas obavijestili da predstavnici lokalnih NVO nijesu učestvovali u radu radnih grupa za izradu akata od zajedničkog interesa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u ovom istraživanju, kazali su da u izvještajnom periodu nijesu imali prilike da organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima Opštine.

Lokalna uprava

Predsjednik Opštine, kao ni predsjednik Skupštine Opštine, nijesu u toku 2018. godine organizovali zajedničke sastanke sa predstavnicima NVO, a lokalna uprava nije dostavila podatke o tome da li je tokom izvještajnog perioda realizovala aktivnosti u saradnji sa lokalnim NVO.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO nijesu zadovoljni procesom finansiranja projekata i programa NVO u njihovoj Opštini, ocijenili su na održanim fokus grupama u okviru istraživanja.

Lokalna uprava

Opština Šavnik nije predvidjela sredstva za NVO u budžetu za 2018. godinu. Predstavници lokalne uprave su takođe nezadovoljni ovim vidom saradnje sa lokalnim NVO, međutim razlog vide u teškoj finansijskoj situaciji Opštine, zbog čega se veoma mali iznos finansijskih sredstava opredjeljuje i kasnije raspodjeljuje lokalnim NVO za realizaciju projekata i programa od značaja za lokalnu zajednicu.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Nijedan predstavnik NVO, koji je učestvovao u istraživanju, nije imao priliku da koristi prostorije u vlasništvu Opštine tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Informaciju o besplatnom korišćenju prostorija u vlasništvu Opštine od strane lokalnih NVO, nijesmo dobili od lokalne uprave.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali priliku da učestvuju u radu lokalnog parlamenta, tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Nijedan predstavnik NVO nije koristio pomenuti institut tokom 2018. godine, informacija je koju smo dobili od Lokalne uprave.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Kada je riječ o odlukama i aktima (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje donosi predsjednik opštine, a koje se odnose na 2018. godinu, prema informacijama koje smo dobili od glavnog administratora Opštine Šavnik, putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, te provjerom zvanične veb stranice Opštine, utvrdili smo da isti nijesu objavljeni. Takođe, prema informacijama dobijenih iz istih izvora, utvrdili smo da se na veb stranici ne nalaze ni sljedeći dokumenti: budžet Opštine i završni izvještaj o budžetu za 2018. godinu, izvještaj o radu predsjednika, izvještaji o radu preduzeća i službi čiji je osnivač Opština, polugodišnji izvještaji o izvršenju budžeta i investicione politike. Takođe, na sajtu se ne nalaze ni informacije koje se odnose na registre i javne evidencije, ugovori sa pravnim i fizičkim licima, spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, kao ni spisak javnih funkcionera sa listom obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije. Dodatno, na veb stranici se ne nalaze ni RIA izvještaji o uticaju odluka i akata na građane i zajednicu.

Ono što se nalazi na veb stranici, jesu vodiči za slobodan pristup informacijama, kao i više dokumenata koji se odnose na rad lokalnog parlamenta.

Naime, na veb stranici se nalaze svi zapisnici sa skupštinskih zasijedanja u toku 2018. godine. Međutim, ne veb stranici se ne nalaze sve odluke i akti koje je usvojila Skupština Opštine Šavnik. Takođe na veb stranici se ne nalazi ni Izvještaj o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne uprave, jer isti nije dostavljen skupštinskoj službi. Takođe, Lokalna uprava nije u toku 2018. godine objavljivala materijale za skupštinska zasijedanja.

2.21. OPŠTINA TIVAT

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedila Opština Tivat, u toku 2018. godine su u Tivtu pokrenute dvije građanske inicijative. Naime, radi se o peticiji koju su građani pokrenuli sa ciljem da lokalna uprava obezbijedi besplatne udžbenike za učenike osnovnih i srednjih škola, a peticiju je potpisalo 1652 punoljetna lica. Kada je riječ o drugoj građanskoj inicijativi, radi se o inicijativi koju je pokrenula NVO „Arsenal” Tivat, sa ciljem donošenja akta o uređivanju pitanja upravljanja i korišćenja Marine Kalimanj. Pomenutu inicijativu je potpisalo 315 građana Tivta.

U izvještajnoj godini je u Tivtu organizovan jedan zbor građana. Naime, radi se o zboru građana mjesne zajednice „Krtoli”, koji su razmatrali pitanja kao što su: izbor savjeta, nadzornog organa, sporazum o regulisanju međusobnih prava i obaveza po osnovu izvođenja radova na sairanju bivše deponije Đuraševići-Grabovac, kao i druga pitanja od značaja za tu mjesnu zajednicu. Po svim osnovama, građani i privatna lica su Opštini Tivat uputili su ukupno 54 žalbe, od kojih je 33 usvojeno, dok su 21 i dalje u postupku rješavanja. Sve informacije o brojkama, a u vezi sa radom lokalne uprave i saradnjom sa građanima, mogu se pronaći u Godišnjem Izvještaju o postupanju u upravnim stvarima Opštine Tivat za 2018. godinu. U Opštini Tivat nijesu organizovani mjesni ili opštinski referendum u izvještajnom periodu.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Lokalna uprava poklanja veoma veliku pažnju nevladinim organizacijama. Pri izradi svih strateških dokumenata, programa i planova, lokalna uprava angažuje adekvatne NVO, zaključili su predstavnici NVO. Kada je riječ o informisanju, Lokalna uprava redovno informiše NVO putem: svoje veb stranice, lokanih medija, oglasne table, društvenih mreža, javnih rasprava, informatora, odredjenih brošura.

Lokalna uprava

Lokalna uprava nevladine organizacije na teritoriji opštine Tivat, najčešće obavještava putem zvaničnog sajta opštine Tivat, društvenih mreža opštine, preko oglasnih tabli koje se nalaze u zgradi Opštine, kao i preko lokalnog javnog emitera „Radio Tivat”. Smatramo da je informisanje nevladinih organizacija na zadovoljavajućem nivou, zaključili su predstavnici lokalne uprave koji su učestvovali u istraživanju.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Proces konsultovanja nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima akata od zajedničkog interesa koje donosi skupština - javna rasprava i drugi oblici koji podrazumijavaju davanje povratnih informacija su na vrlo dobrom nivou, zaključili su predstavnici lokalnih NVO. U procesu konsultacija NVO nailaze na partnerski odnos, a sve konstruktivne sugestije i predlozi se u dobroj mjeri prihvataju.

Lokalna uprava

Konsultovanje nevladinog sektora je zadovoljavajuće. Prilikom donošenja odluka od zajedničkog interesa koje donosi skupština, kao i tokom organizovanja javnih rasprava, lokalna uprava konsultuje nevladin sektor. Međutim, odaziv nevladnog sektora na javne rasprave je uglavnom slab. Sugestije i argumenti nevladinog sektora, uvažavaju se ukoliko su u skladu sa normativnim aktima Opštine.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Učešće nevladinih organizacija u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i

programa lokalne uprave, u skladu je sa kapacitetima pojedinih organizacija. Predstavnici NVO se uglavnom biraju na osnovu javnog poziva, ali i na osnovu prepoznatljivosti u određenoj oblasti. Predstavnici NVO su dodali i da su članovi iz redova NVO potpuno su ravnopravni i imaju prostora za konkretan doprinos.

Lokalna uprava

Po zahtjevu za slobodan pristup informacijama, iz službe predsjednika Opštine Tivat, obaviješteni smo da su predstavnici NVO bili članovi radne grupe za izradu Lokalnog akcionog plana za integraciju i zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom za Opštinu Tivat, za period 2018-2021. Radna grupa je formirana u skladu sa Statutom Opštine Tivat, na osnovu Odluke o pristupanju izradi nacrtu pomenutog dokumenta. Prema riječima predstavnika lokalne uprave, nevladine organizacije učestvuju aktivno u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata opštine Tivat. Proces odabira članova radnih grupa je transparentan, odnosno članovi se biraju putem javnih poziva. Svi članovi, uključujući i predstavnike nevladinih organizacija, u radnim grupama su ravnopravni, zaključili su predstavnici lokalne uprave.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, naglasili su da Opština u svakoj prilici pomogne organizovanje događaja NVO u gradu i naglasili da najčešće sarađuju sa sekretarijatom za društvene djelatnosti, sa kojim su uspostavili odličnu saradnju sa kontakt osobom za saradnju sa NVO. - Ona ima odličnu komunikaciju sa NVO i uvek je spremna da pruži adekvatnu administrativnu i savetodavnu pomoć, dodali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su kazali da su zadovoljni saradnjom sa lokalnim NVO i da su često u prilici da organizuju zajedničke događaje.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

- Do ove godine u finansiranju NVO projekata preovladjivala je praksa da svaka NVO dobije po malo sredstava. Međutim, od skoro uvedeni su nezavisni evaluatori, koji su na veoma stručan i profesionalan način odradili raspodelu sredstava poštujući Zakon o NVO i opšta akta Lokalne samouprave. Međutim, naglasili su predstavnici NVO, i dalje u određivanju prioriteta oblasti za lokalnu samoupravu ne poštuju se donešene Strategije, programi i akcioni planovi rada na nacionalnom i lokalnom nivou, posebno kada je u pitanju borba protiv korupcije i kriminala.

Lokalna uprava

U Opštini Tivat je za projekte i programe NVO budžetom predviđeno 60.000,00 eura, od toga je raspodijeljeno 20%, odnosno 12.000,00 eura tradicionalnim NVO, dok je 9.040,00 eura raspodijeljeno organizacijama putem javnog konkursa. Ukupno 21.040,00 eura je raspodijeljeno za projekte i programe NVO u 2018. godini.

Sekretarijat za kulturu i društvene djelatnosti je u toku 2018. godine donio novu Odluku o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava nevladinim organizacijama. Proces donošenja ove Odluke je podrazumjevaao sprovođenje Javne rasprave koja je trajala 15 dana. Sve NVO su obavještene putem email-a, zvanične veb stranice Opštine, putem oglasnih tabla Opštine, i preko lokalnog javnog emitera. Sekretarijat je organizovao dva okrugla stola (odnosno okrugli sto sa organima lokalne uprave i okrugli sto sa nevladinim organizacijama), kao i centralnu javnu raspravu. Na okruglom stolu sa nevladinim organizacijama prisustvovalo je 12 nevladinih organizacija. Sugestije predstavnika nevladinih organizacija, kao i samo učešće bilo je od velike važnosti za donošenje Odluke.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Lokalna uprava pomaže rad NVO obezbjeđivanjem prostora u skladu sa mogućnostima Opštine. Vodi se

spisak i baza podataka o NVO, koji je dostupan na sajtu opštine. Ono što su zaključili predstavnici NVO, a koji su učestvovali u istraživanju, jeste da bi se u narednom periodu trebalo više raditi na podizanju kapaciteta NVO.

Lokalna uprava

Lokalna uprava je obezbijedila besplatno korišćenje prostorija za čak 16 nevladinih organizacija koje djeluju u Opštini Tivat. Naime, prema spisku organizacija koji je dostavila lokalna uprava, može se utvrditi da ista dodjeljuje prostorije u svom vlasništvu, na besplatno korišćenje NVO, ali da nije sa svakom od organizacija potpisala i ugovor o besplatnom korišćenju. Na lokalnom nivou, planirano je da se tokom 2019. godine donese nova skupštinska odluka o postupku davanja na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez nadoknade.

• **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Ukupno četiri lokalne NVO koriste mehanizam učešća u radu lokalnog parlamenta - institut „Slobodna stolica“, informacija je sa kojom raspolažu predstavnici NVO. Međutim, svega dvije NVO aktivno učestvuju u radu lokalnog parlamenta: AKC i Matica Boke. Prema Poslovniku o radu Skupštine, sedam dana prije sjednice parlamenta, najavljuju svoje učešće, koje se objavljuje na sajtu Opštine i po kojoj tački će NVO učestvovati. Predstavnik NVO ima pravo diskusije do 10 minuta, još uvijek nema pravo na repliku. Organizacije veoma konstruktivno ukazuju na probleme u određenim oblastima i daju svoja rešenja, zaključili su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje nam je dostavila Služba Skupštine Opštine Tivat, u izvještajnom periodu je u radu lokalnog parlamenta učestvovalo dva predstavnika NVO, i to predstavnici NVO „Pravi put“ i NVO „Matica Boke“. Prema istim informacijama, predsjednik Skupštine Opštine Tivat nije u toku 2018. godine organizovao sastanak sa predstavnicima NVO.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na veb stranici Opštine Tivat, koja ima jedan od najpreglednijih i najtransparentnijih veb stranica lokalnih uprava u Crnoj Gori, objavljeni su akti (odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci) koje je donio predsjednik opštine u 2018. godini. Takođe, na veb stranici se mogu pronaći i sljedeće informacije: budžet za 2018. godinu, izvještaj o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu, izvještaji o radu gradskih službi čiji je osnivač Opština. Završni račun za 2018. godinu još uvijek nije objavljen, jer čeka usvajanje u lokalnom parlamentu, ali se na veb stranici može pronaći polugodišnji izvještaj o izvršju budžeta i investicione politike za 2018. godinu. Takođe, na veb stranici su objavljeni i registri i javne evidencije, kao i ugovori sa pravnim i fizičkim licima.

Prema informacijama koje nam je Služba Skupštine Opštine Tivat proslijedila, u 2018 godini se u toj opštini nijesu sprovodile tzv. RIA analize, o procjeni uticaja nacrta akata od zajedničkog interesa na građane. Na veb stranici se nalaze vodiči za slobodan pristup informacijama.

Na veb stranici je objavljen spisak javnih funkcionera i namještenika sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima., kao i lista bračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije, u toku 2018. godine.

Na veb stranici se nalaze i objavljeni su dokumenta kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi), a koje je Skupština Opštine Tivat donosila tokom 2018. godine. Kada je riječ o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne uprave, posljednjem sazivu je istekao mandat, dok se novi još uvijek nije formirao. Na internet stranici Opštine Tivat objavljena su sva dokumenta (odluke, informacije, izvještaji, planovi i programi) koje je donijela Skupština Opštine u toku 2018. godine. Putem veb stranice su najavljene sjednice Skupštine Opštine, kao i planirani dnevni red sjednica. Takođe, materijali za tačke koje su predložene dnevnim redom sjednice objavljuju se na internet stranici Opštine Tivat, Dodatno, na veb stranici se mogu pronaći i zapisnici sa svih održanih sjednica Skupštine Opštine Tivat u izvještajnom periodu.

2.22. OPŠTINA ULCINJ

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je prosljedio glavni administrator Opštine Ulcinj, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Odnosi sa određenim sektorima su dobri. Ulcinj ima neformalnu mrežu NVO, gdje se preko Resursnog centra objavljuju sva obavještenja. Dobra je saradnja sa Skupštinom Opštine, ali sa sekretarijatima ne toliko, osim kada im je potrebna konsultacija o određenim pitanjima, kazali su predstavnici NVO. Opština ima i facebook stranicu, sajt, ali se ne koriste oba jezika što je veliki problem, jer utiče na kvalitet informisanosti, kazali su predstavnici NVO.

Lokalna uprava

Lokalna uprava ima obavezu da implementira određeni dio aktivnosti, i trude se, ali to nije idealan model, kazali su predstavnici lokalne uprave. Sve što je značajno za građane i NVO, objavljeno je na veb stranici. Negativan aspekt jeste taj što NVO ne koriste previše te mehanizme, ali je bez obzira na to, NVO sektor prilično aktivan u Ulcinju.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

NVO koje su učestvovala u istraživanju, učestvovala su u donošenju odluka vezanih za određene oblasti, a prvenstveno u oblasti saobraćaja. Međutim, većina učesnika fokus grupe je izjavilo da nije imalo priliku da budu direktno uključeni u proces izrade akata od zajedničkog interesa. Neki od predstavnika NVO su zaključili da nedostaje i kapaciteta u redovima NVO, kada je riječ o temama sa kojima se bavi lokalna uprava.

Lokalna uprava

Na svim raspravama učestvuje po maksimum dva predstavnika NVO. NVO koriste taj mehanizam za opšta pitanja, ali ne i za specijalizovana pitanja, kazali su iz lokalne uprave. Nvladine organizacije bi trebalo da više edukuju građane o značaju javnih rasprava i da ih podstiču na učešće, budući da se sve odluke tiču građana, a NVO ne učestvuju u velikom procentu na javnim raspravama.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Nova odluka je usvojena prošle godine, ali nije formirana radna grupa, te samim tim NVO nisu bile uključene. Međutim, prema riječima NVO predstavnika, usvojeni su predlozi sa javne rasprave, tako da se nije puno pogriješilo. Ono što predstavnici NVO očekuju, jeste češće objave za uključivanje predstavnika NVO u radu radnih grupa, kako bi se obezbijedilo konkretno učešće NVO u izradi dokumenata.

Lokalna uprava

Od lokalne uprave, odnosno skupštinske službe dobili smo informaciju da je tokom 2018. godine formirala samo jednu radnu grupu, a povodom izrade Odluke o naknadi za legalizaciju bespravno podignutih objekata, dok za ostale radne grupe nemaju informaciju. Međutim, predstavnici lokalne uprave na fokus

grupi, održanoj u okviru istraživanja, kazali su da postoji određena saradnja u različitim oblastima, a posebno kada je u pitanju rad radnih grupa, te prije svega misle na pitanja roma, rodne ravnopravnosti, u okviru kojih su se oblasti odraživali lokalni akcioni planovi.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da sarađuju sa lokalnom upravom u organizovanju zajedničkih događaja, javnih rasprava, okruglih stolova i seminara u 2018. godini.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju, ocijenili su saradnju sa lokalnim NVO kao dobru. Naime, izdvojili su nekoliko zajedničkih inicijativa, kao i primjera gdje je lokalna uprava pokazala razumijevanje za potrebe NVO i uvažila njihove prijedloge: Predsjednik opštine Ulcinj Loro Nrekić primio je na sastanak mlade aktiviste NVO Novi Horizont, koji su predali inicijativu za izradu Lokalnog akcionog plana za mlade, kako bi previdjeli minimalan iznos u budžetu za 2019.god, dalje, u Ulcinju je u decembru 2018. godine, u organizaciji Fondacije Konrad Adenauer Stiftung i Udruženja IACT u hotelu Palata Venezia održana regionalna konferencija "Moć kulture, uz podršku lokalne uprave. Predstavници lokalne uprave su izdvojili i sljedeći projekat kao bitan segment saradnje sa NVO sektorom: Opština Ulcinj u saradnji sa NVO Mogul, Centrom UET i opštinom Mirdita realizovala projekat- Thefeminine side of quality - u sklopu programa prekogranične saradnje Grna Gora - Albania 2014-2020, a koji podržava Evropska Unija.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Prema riječima predstavnika NVO, tokom 2012, 2015. i 2018. godine, nije bilo raspodjele sredstava. Ako se sredstva opredijele, onda se ne uplati sve, nego samo dio i onda organizacije ne mogu da sprovedu svoje aktivnosti i da završe projekat, jer opštini često bude blokiran račun.

Lokalna uprava

Projekti NVO su bazirani na lokalnom nivou i iznos sredstava mali. Nešto se finansira i van konkursa, kazali su predstavnici lokalne uprave. Nezavisni procjenjivači bi trebalo da se konsultuju sa Komisijom, da bi se uskladile potrebe opštine sa podržanim projektima, jer su procjenjivači uglavnom van opštine, u skladu sa novom Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava. Neki projekti su odlični, ali je šteta što su sredstva mala pa se ne mogu svi podržati, zaključili su predstavnici lokalne uprave.

- **Obezbjediavanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

U Ulcinju nema puno takvih primjera, kazali su predstavnici NVO. Naime, SUBNOR ima vrlo luksuzne prostorije, UNDP je htio da napravi multimedijalni centar, da svi mogu da ga koriste, ali oni to nijesu dozvolili. NVO za djecu sa posebnim potrebama je bio dat veliki prostor od 800 kvadrata, a oni su od toga napravili Dnevni centar, a ta NVO izgubila pravo korišćenja tog prostora. Uloženo je 124 hiljade eura u rekonstrukciju tog prostora, kazali su predstavnici NVO. Ova NVO sada mora sama obezbjeđivati uslove za rad, u vidu radnih prostorija i sl.

Lokalna uprava

Prostorije u vlasništvu Opštine nijesu nikom date na korišćenje, makar ne u skladu sa pravnim okvirom, jer opština nema takvih prostora niti postoji pravni okvir, kazali su iz lokalne uprave. Kada je riječ o Kontakt osobi za saradnju, ona je delegirana od strane lokalne uprave i ima određenu saradnju sa NVO. Nažalost, u Savjet za saradnju lokalne uprave sa NVO postoji na papiru, ali ne funkcioniše.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali prilike da učestvuju radu lokalnog parlamenta, ali i da su često neinformisani o održavanju sjednica, budući da se na veb stranici ne objavljuju materijali za donošenje odluka po dnevnom redu skupštinskog zasijedanja.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave, koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nemaju podatke o tome da li je neko od predstavnika NVO iskoristio pravo učešća u radu lokalnog parlamenta, ali i da taj institut i nije najbolje rješenje, odnosno da fale dodatna pojašnjenja o tom mehanizmu saradnje NVO sa Skupštinom Opštine.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Akti, kao što su odluke, uputstva, pravilnici, rješenja, zaključci, a koje donosi predsjednik opštine, objavljeni su na veb stranici Opštine za izvještajni period. Takođe, budžet za 2018. godinu je objavljen na veb stranici i nalazi se u okviru rubrike „Budžet“.

Međutim, na veb stranici nije objavljen izvještaj o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu, kao ni izvještaji o radu gradskih službi i preduzeća čiji je osnivač Opština. Na veb stranici nije objavljen ni završni račun za 2018. godinu, već je isti, prema informacijama koje nam je prosljedila Skupština Opštine Ulcinj, objavljen u Službenom listu Crne Gore. Takođe, nije objavljen ni polugodišnji izvještaj o izvršju budžeta i investicione politike za istu godinu.

Prema informacijama koje nam je dostavio centar za informacioni sistem Opštine Ulcinj, na veb stranici se mogu pronaći objavljeni registri i javne evidencije, a u okviru rubrike „Javne rasprave i objave“. Takođe, na veb stranici su objavljeni svi ugovori sa pravnim i fizičkim licima, potpisani u toku izvještajne godine, a isti se nalaze u okviru rubrike „Javne nabavke“.

Od lokalne uprave nijesmo dobili informaciju da li se u izvještajnoj godini sprovodila analiza, odnosno procjena uticaja akata, tj. RIA analiza, dok je Skupština Opštine prosljedila informaciju o tome da sprovođenje procjene nije ni bila dosadašnja praksa u Opštini.

Na veb stranici su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama, a isti se nalaze u okviru rubrike „Slobodan pristup informacijama“.

Na veb stranici su objavljeni spiskovi javnih funkcionera i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima, ali se na veb stranici ne može pronaći lista sa obračunima njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije.

Kada je riječ o transparentnosti rada Skupštine Opštine, iz Centra za informacione sisteme su nas obavijestili da skupštinska služba redovno dostavlja, a Centar objavljuje, sva dokumenta kao što su (odluke informacije, izvještaji, planovi i programi). Ovi dokumenti se nalaze u okviru rubrike „Usvojene odluke“.

Iz lokalne uprave nijesmo dobili podatak o tome da li je formiran Savjet za i zaštitu lokalne uprave, dok se podaci, odnosno izvještaji o njegovu radu nijesu objavljeni na veb stranici Opštine.

Kada je riječ o najavljivanju skupštinskih sjednica, odnosno dostupnosti materijala za organizovanje sjednica, na veb stranici ce ne mogu pronaći informacije u vezi sa tim, a nijesu objavljeni ni zapisnici sa sjednica Skupštine Opštine za izvještajnu godinu.

2.23. OPŠTINA ŽABLJAK

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA NA LOKALNOM NIVOU

Prema informacijama koje nam je proslijedio glavni administrator Opštine Žabljak, u toku 2018. godine građani nijesu podnosili građanske inicijative u toj Opštini. Takođe, U ovoj Opštini nijesu organizovani zborovi građana u okviru mjesnih zajednica, a nijesu organizovani ni opštinski, kao ni mjesni referendumi. Dodatno, iz lokalne uprave su nas obavijestili da tokom 2018. godine građani nijesu podnijeli nijednu žalbu, peticiju ili prijedlog.

SARADNJA OPŠTINE SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

- **Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladine organizacije**

NVO

Predstavnici NVO, kao izvore informisanja o pitanjima značajnim za njihov rad, navode veb stranicu Opštine. Međutim, predstavnici NVO su zaključili da bi trebalo poraditi na ažurnosti objavljivanja informacija, kao i na preglednosti veb stranice.

Lokalna uprava

Na zvaničnoj veb stranici Opštine ne postoji posebna rubrika koja se odnosi na komunikaciju sa NVO, međutim, sve informacije koje su nevladinim organizacijama potrebne, kako bi učestvovala u procesu donošenja odluka su objavljene, kazali su predstavnici lokalne uprave.

- **Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne uprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština**

NVO

Mali broj NVO učestvuje na javnim raspravama, zbog toga što se rijetko koja NVO stručno i specijalizovano bavi pitanjima rada lokalne uprave, ocijenili su predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju.

Lokalna uprava

Prema informacijama koje su nam dostavili iz lokalne uprave, u 2018. godini nijedna organizacija nije učestvovala na javnim raspravama koje su organizovali, a o odlukama i aktima od zajedničkog interesa.

- **Omogućavanje učešća predstavnika NVO u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali priliku da učestvuju u radu radnih grupa, koje formira lokalna uprava, te da ne mogu ocijeniti taj vid saradnje.

Lokalna uprava

Od lokalne uprave nijesmo dobili odgovor o broju formiranih radnih grupa, te da li su se u radnim grupama nalazili predstavnici NVO.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali prilike da sa lokalnom upravom organizuju zajedničke događaje, a u toku izvještajnog perioda.

Lokalna uprava

Kada je riječ o saradnji lokalne uprave sa NVO, ona nije na zavidnom nivou, ali Opština uvijek stoji na raspolaganju lokalnim NVO za različite zahtjeve, u odnosu na mogućnosti Opštine. Nažalost, tokom 2018. godine, nije organizovan sastanak predsjednika Opštine i Skupštine sa predstavnicima NVO, zbog nepostojanja interesovanja od strane NVO sektora, kazali su iz lokalne uprave.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine**

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu zadovoljni procesom raspodjele, a posebno u smislu iznosa sredstava koji lokalna uprava opredjeljuje za realizaciju programa i projekata NVO.

Lokalna uprava

Opština Žabljak je u 2018. godini, za projekte i programe NVO raspodijelila ukupno 5.000,00 eura.

- **Obezbjedivanje uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju su kazali da nijesu imali priliku da koriste prostorije u vlasništvu lokalne uprave, a tokom 2018. godine.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave nijesmo dobili informaciju da li su lokalnim NVO pružali podršku za rad, u bilo kojem drugom obliku osim finansijske.

- **Institut "slobodna stolica"**

NVO

Prema informacijama lokalnih NVO, koje su učestvovala u istraživanju, isti nijesu upoznati da li je tokom 2018. godine bilo koji predstavnik NVO učestvovao u radu lokalnog parlamenta, koristeći se pomenutim institutom.

Lokalna uprava

Iz lokalne uprave su nam kazali da nijedna nevladina organizacija nije uputila zahtjev za učešćem u radu lokalnog parlamenta tokom 2018. godine.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA OPŠTINE

Na zvaničnoj internet prezentaciji se nalazi određeni broj Odluka i akata usvojenih od strane predsjednika Opštine, kao i Skupštine, međutim teško je, zbog nepreglednosti, utvrditi u kojoj godini su iste donijete. Na veb stranici se ne nalazi Izvještaj o radu predsjednika Opštine za 2018. godinu. Kada je riječ o izvještajima preduzeća i gradskih službi čiji je osnivač Opština, na zvaničnoj veb stranici se ne mogu pronaći izvještaji svih preduzeća i gradskih službi, a koji se odnose na 2018. godinu. Naime, na veb stranici se nalaze Izvještaji o radu za DOO Komunalno, međutim ne i za 2018. godinu, a isto važi za Centar za kulturu i Turističku organizaciju Žabljaka.

Budžet za 2018. godinu se može pronaći na veb stranici Opštine, dok se završni izvještaj za istu godinu ne nalazi na veb stranici Opštine. Na veb stranici se nalazi određen broj objavljenih Ugovora sa pravnim i fizičkim licima, međutim nije moguće utvrditi da li se radi o svim ugovorima potpisanim u toku 2018. godine.

Na veb stranici nema podataka o sprovedenim RIA analizama, a koje se odnose na procjenu uticaja donijetih odluka i akata na građane i zajednicu. Na veb stranici su redovno objavljivane rješenja po postupcima za slobodan pristup informacijama, a mogu se pronaći i vodiči za sve gradske službe, a koji se odnose na proceduru pristupanja informacijama.

Na veb stranici Opštine se može pronaći spisak javnih funkcionera i namještenika, međutim ne postoji lista sa informacijama o obračunu njihovih zarada i drugih primanja u vezi sa vršenjem javne funkcije, kako to zakon nalaže.

Prema informacijama koje nam je dostavila Skupština Opštine Žabljak, sva akta (odluke, informacije, izvještaji, planovi i programi), a koje je ista usvojila ili o njima diskutovala, nalaze se na veb stranici Opštine. Međutim, provjerom veb stranice, utvrdili smo da se mnogo kasni sa ažuriranjem veb stranice, a posebno onog dijela koji se odnosi na javne rasprave i učešće građana i predstavnika NVO u procesima

donošenja odluka. Tako se može vidjeti da je na sajtu posljenja objava u okviru rubrike „Javne raspave“ objavljena 2017. godine. Zapisnici sa skupštinskih zasijedanja su redovno ažurirani i postoji ukupno pet zapisnika sa održanih skupštinskih zasijedanja u 2018. godini.

U Opštini je formiran Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, međutim izvještaj o njegovom radu za 2018. godinu nije dostavljen Skupštini, te se isti ne nalazi na veb stranici Opštine.

Kada je riječ o organizovanju skupštinskih zasijedanja, prema podacima koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, skupštinska služba dnevni red i ostale materijale za organizovanje skupštinskih zasijedanja prosljeđuje u pisanoj formi odbornicima, predlagačima i predstavnicima sredstava javnog informisanja, dok se usvojena akta objavljuju na internet stranici Opštine.

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-86-85579-52-3
COBISS.CG-ID 39633680

